

LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA LOKALNE AKCIJSKE GRUPE „VIROVITIČKI PRSTEN“ ZA RAZDOBLJE 2014. - 2020.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
Podmjera 19.1. „Pripremna pomoć“ u okviru Mjere 19. „LEADER – CLLD“
Lokalna akcijska grupa „Virovitički prsten“

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. – 2020.
Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

V11.0

24. 12. 2021. godine

(stanje s 13.12.2021. godine)

LAG-VIP/MM-21-652

SADRŽAJ

1. OPIS PODRUČJA LAG-A.....	5
1.1. OPĆE ZEMLJOPISNE ZNAČAJKE PODRUČJA	5
1.1.1. Položaj i granice područja	5
1.1.2. Geomorfološke i klimatske značajke.....	6
1.1.3. Prirodna baština LAG-a.....	6
1.1.4. Kulturno-povijesna i tradicijska baština	8
1.1.5. Stanje društvene, prometne, komunalne i poslovne infrastrukture.....	9
1.2. GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA LAG-A	15
1.2.1. Tržište rada	22
1.3. DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE ZNAČAJKE PODRUČJA	23
2. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA LAG-A, UKLJUČUJUĆI SWOT ANALIZU	24
2.1. SWOT ANALIZA	24
3. OPIS CILJEVA LRS TE INTEGRIRANOG I INOVATIVNOG KARAKTERA LRS UKLJUČUJUĆI JASNE I MJERLJIVE POKAZATELJE ZA IZLAZNE POKAZATELJE ILI REZULTATE.....	27
3.1. CILJEVI, MJERE I TIPOVI OPERACIJA LRS ZA PODRUČJA LAG-A TEMELJENI NA MOGUĆNOSTIMA PRR RH ZA RAZDOBLJE 2014.-2020. I PRIJELAZNO RAZDOBLJE 2021.-2022... ..	29
3.2. OPIS MJERA UKLJUČUJUĆI DEFINIRANJE KORISNIKA, KRITERIJA PRIHVATLJIVOSTI.....	36
3.3. OPIS TEMA PLANIRANIH PROJEKATA SURADNJE I NAČIN ODABIRA PROJEKATA SURADNJE	36
3.4. INOVATIVAN I INTEGRIRANI KARAKTER LRS	38
3.5. USKLAĐENOST SA NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA	40
3.6. OPIS ODABIRA PROJEKATA NA RAZINI LAG-A	42
4. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS.....	44
4.1. OPIS PARTNERSTVA	47
5. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS.....	47
6. NAČIN PRAĆENJA I PROCJENE PROVEDBE LRS	48
6.1. INDIKATORI ZA MJERENJE UČINKA PROVEDBE LRS	50
7. OPIS SPOSOBNOSTI PROVEDBE LRS	50

7.1. POVIJEST ORGANIZACIJE I DOSADAŠNJA ISKUSTVA LAG-A U PROVEDBI PROJEKATA	50
7.2. KAPACITETI ZA PROVEDBU LRS	52
7.2.1. Ljudski kapaciteti za provedbu LRS	53
7.2.2. Financijski kapaciteti za provedbu LRS i financiranje rada LAG-a.....	54
8. FINANCIJSKI PLAN.....	56
9. DODACI.....	60

Napomena:

Ova strategija (V11.0) predstavlja treću izmjenu odobrene Lokalne razvojne strategije sukladnu odredbama Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017, 53/2018), Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020 i 31/2021) te Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5738 (od 17. veljače 2017. godine), Aneksa Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 1 (od 7. siječnja 2019. godine) i Aneksa Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 2 (od 7. lipnja 2021. godine), potpisanima između Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Popis kratica:

AGRONET	elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi
ARKOD	Sustav evidencije zemljišnih parcela u RH
APRRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
BFO	Područja s značajnim prirodnim ograničenjima
CLLD	eng. <i>Community Led Local Development</i> - Lokalni razvoj vođen lokalnom zajednicom
CMEF	eng. <i>Common Monitoring and Evaluation Framework</i> – Okvir za praćenje i vrednovanje
CMES	eng. <i>Common Monitoring and Evaluation System</i> – Sustav za praćenje i vrednovanje
DVD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
DZS	Državni zavod za statistiku
DZZP	Državni zavod za zaštitu prirode
EE	Energetska učinkovitost (eng. <i>Energy Efficiency</i>)
EU	Europska unija
ENRD	eng. <i>European Network for Rural Development</i> ; hrv. Europska mreža za ruralni razvoj
ELARD	eng. <i>European LEADER association for Rural Development</i> ; hrv. Europska LEADER asocijacija za ruralni razvoj
EPFR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESF	Europski socijalni fond
ESI	Europski strukturni i investicijski fondovi
ha	hektar = 10.000 m ²
GWh	Giga Wat sat
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HOK	Hrvatska obrtnička komora
IBAN	(eng. <i>International Bank Account Number</i>) međunarodni broj bankovnog računa
JLS	Jedinica lokalne samouprave
kV	kilo Volt
LAG	Lokalna akcijska grupa (skupina)
LAG „VIP“	Lokalna akcijska grupa „Virovitički prsten“
LEADER	fran. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale</i> - Program Europske unije za razvoj ruralnih područja
LRS	Lokalna razvojna strategija

MB	Matični broj
mnv	metara nadmorske visine
MP	Ministarstvo poljoprivrede
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU
MT	Ministarstvo turizma
MW	Mega Wat
MZOE	Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
NN	Narodne novine
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku (fran. <i>Nomenclature des unités territoriales statistiques</i>) Hijerarhijski sustav za identifikaciju i klasifikaciju prostornih jedinica za potrebe službene statistike u zemljama članicama Europske unije
NZRCD	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
OIB	Osobni identifikacijski broj
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
OPRR	Operativni program za ruralni razvoj (Program ruralnog razvoja)
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
PRR	Program ruralnog razvoja
RH	Republika Hrvatska
RNO	Registar neprofitnih organizacija
TIC	Turističko-informativni centar
TO	Tip operacije
TZ	Turistička zajednica
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu
UO	Upravni odbor
UTMP	Upravljačko tijelo Ministarstva poljoprivrede za upravljanje PRR
VPŽ	Virovitičko-podravska županija
ZEF	Zadruga za etično financiranje
ZOI	Zaštita oznake izvornosti
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika EU
ŽRS	Županijska razvojna strategija

1. OPIS PODRUČJA LAG-A

1.1. OPĆE ZEMLJOPISNE ZNAČAJKE PODRUČJA

LAG „VIP“ obuhvaća područja 6 jedinica lokalne samouprave i u svom sastavu ima grad Viroviticu te općine Gradina, Lukač, Pitomača, Suhopolje i Špišić Bukovica (koje administrativno pripadaju Virovitičko-podravskoj županiji). Područje LAG-a pripada statističkoj NUTS-1 regiji Kontinentalna Hrvatska. Površina LAG-a iznosi 814,46 km² što predstavlja 1,44% kopnenog teritorija Republike Hrvatske te 39,89% površine Virovitičko-podravške županije. Demografsko kretanje stanovnika na području LAG-a „VIP“ je negativno, broj stanovnika između popisa stanovništva iz 2011. u odnosu na 2001. godinu smanjio se za čak 8,06%. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine na području LAG-a „VIP“ živi 49.738 stanovnika, što čini 58,63% od ukupnog broja stanovništva Virovitičko-podravške županije, odnosno 1,16% stanovnika Republike Hrvatske. Prosječna gustoća naseljenosti područja LAG-a „VIP“ iznosi 61,07 st./km². Najbrojnije naselje je grad Virovitica koji broji 21.291 stanovnika, što je 25,10% od ukupnog broja stanovništva Virovitičko-podravške županije. Prema popisu stanovništva iz 2001. godine na području grada Virovitice je živjelo 22.618 stanovnika što pokazuje da je broj stanovnika u 2011. godini u gradu pao za 5,87%. Jedinica lokalne samouprave s najmanjim brojem stanovnika na području LAG-a „VIP“ je općina Lukač koja broji 3.634 stanovnika. (Popis stanovnika po naseljima LAG-a „VIP“ nalazi se u Dodatku 1.)

Tablica 1. Osnovni statistički podaci o LAG-u „VIP“ (Izvor: ARKOD, DZS)

Grad/ Općina	Površina/km ²	Broj stanovnika		Gustoća stanovnika/st./km ²
		2001.	2011.	2011.
Virovitica	178,49	22.618	21.291	119,28
Gradina	120,90	4.485	3.850	31,84
Lukač	83,23	4.276	3.634	43,66
Suhopolje	158,14	10.465	10.059	63,61
Pitomača	166,7	7.524	6.683	40,09
Špišić Bukovica	107	4.733	4.221	39,45
LAG „VIP“	814,46	54.101,00	49.738,00	337,93

1.1.1. Položaj i granice područja

Područje LAG-a „VIP“ nalazi se u kontinentalnom dijelu Republike Hrvatske na prostoru dodira Središnje i Istočne Hrvatske, u Virovitičko-podravskoj županiji. Na sjeveru graniči sa Mađarskom, na jugu sa Bjelovarsko-bilogorskom te na sjevero-zapadu sa Koprivničko-križevačkom županijom. Najvažniji prometni pravci na području LAG-a „VIP“ su državna cesta D-2 Varaždin – Osijek i državna cesta D-5 Okučani – Virovitica – Terezino Polje – Barcs. Središnjim dijelom LAG-a „VIP“ prolazi podravski prometni koridor koji povezuje središnju i istočnu Hrvatsku uz koju se nalazi i željeznička pruga najvišeg reda. Povezanost sa glavnim gradom Republike Hrvatske je dobra zbog brze ceste Zagreb – Vrbovec koja se gradi prema Virovitici te će se put od LAG-a „VIP“ do Zagreba svesti na put od sat vremena. LAG „VIP“ na istoku graniči sa LAG-om „Marinianis“, na jugu sa LAG-om „Bilogora-Papuk“, te na zapadu sa LAG-om „Podravina“ i LAG-om „Sjeverna Bilogora“.

Slika 1. Karta i položaj LAG-a „VIP“ (Izvor: LAG „VIP“)

1.1.2. Geomorfološke i klimatske značajke

Okruženje LAG-a „VIP“ karakteriziraju dva tipa pejzaža: niski šumoviti obronci Bilogore te dravsko nizinsko područje sa kvalitetnim poljoprivrednim zemljištem. Obronci Bilogore obrasli šumama graba, jasea i bukve okružuju područje sa južne strane. U nižim predjelima šume zamjenjuju kultivirane površine voćnjaka i vinograda. Ovi niži obronci koji se spuštaju gotovo do samog gradskog središta, najveća su vrijednost krajolika u gradu. Sjeverni dio područja zauzima poljoprivredno zemljište koje se koristi za proizvodnju različitih kulturnih biljaka, od šećerne repe i kukuruza do duhana i kamilice. Iskorištenost poljoprivrednih površina je na zadovoljavajućoj razini te bi se intenzivnijom obradom mogla povećavati.

Klimatske osobine područja LAG-a „VIP“ mogu se okarakterizirati kao svježja klima kontinentalnog tipa. Za klimu ovog područja karakteristično je da nema suhog razdoblja tijekom godine i oborine su raspoređene na cijelu godinu. Prosječna godišnja količina oborina na području LAG-a „VIP“ iznosi 832,8 mm. Prosječna godišnja temperatura iznosi 11,6°C. Mraz se javlja od rujna do svibnja, dok je najopasniji onaj koji se javlja u doba vegetacije. Tuča se javlja prosječno jednom godišnje u razdoblju od svibnja do srpnja. Prostor LAG-a sastoji se od dvije reljefne cjeline: bilogorskog dijela na jugu sa izraženim reljefom stepenastog karaktera, gdje nadmorske visine dosežu i do 250 m te ravničarskog dijela na sjeveru, koji nije viši od 115 m nad morem i predstavlja tipičan ravničarski kraj.

1.1.3. Prirodna baština LAG-a

Područje LAG-a „VIP“ ima nekoliko prirodnih vrijednosti koje to područje čine jedinstvenim, prepoznatljivim i atraktivnim.

Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/2013, 15/2018, 14/2019, 127/2019), na području LAG-a „VIP“, zaštićene su sljedeće prirodne vrijednosti i upisane u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti Republike Hrvatske: u kategoriji „značajni krajobraz“: Jelkuš (reg.br. 918, 250 ha), Križnica (reg.br. 919, 846 ha), močvarno stanište Vir (reg.br. 920, 1,0603 ha), Širinski otok (reg.br. 921, 186 ha); u kategoriji “spomenik parkovne arhitekture“ - park: Park u Virovitici (reg.br. 403, 4,79 ha), Park u Suhopolju (reg.br. 29, 8,1027 ha) te pojas uz rijeku Dravu (sastavni dio Nacionalne ekološke mreže RH), proglašen zaštićenim Uredbom vlade RH (NN 109/2007).

Značajni krajobrazi Križnica, Jelkuš i Širinski otok na rijeci Dravi, na području općine Pitomača, zaštićeni su zbog izuzetne estetske i biološke vrijednosti. Ove prirodne vrijednosti posebno su važne jer su zbog svoje prometne izoliranosti zaštićene od ljudskog utjecaja te predstavljaju priliku za razvoj rekreacijskog turizma, ribolova i lova te sportskih aktivnosti na rijeci Dravi. Zbog navedenih razloga mora se posvetiti velika važnost očuvanju ovih prirodnih krajobraza, riječnih meandara te nedirnutih obala rijeke Drave kao prirodnih staništa za mnoge vrste ptica i riba. Močvarno stanište Vir nalazi se u blizini naselja Starogradački Marof u općini Pitomača. Zaštićeno je zbog rijetkih biljnih i životinjskih vrsta koje ovdje obitavaju. Vir ima stalan dotok vode iz tla, a najpoznatije vrste biljaka koje ovo područje čine posebnim i prepoznatljivim su rezac, zlatnica, žabogriz, ladolež, lokvanj te vodene leće, dok od rijetkih i ugroženih vrsta riba prevladavaju crnka - ugrožena na nivou Europske unije, zatim karas, linjak, žutooka te vijun.

Gradski park Virovitica uljepšava sam centar grada u kojemu je smješten obnovljeni Dvorac Pejačević, zaštićeni spomenik kulture. Nakon izgradnje Dvorca, grofovi Pejačević, a nakon njih njemački knez Schaumburg - Lippe te franjevci i bogati građani, započeli su u 19. stoljeću s oblikovanjem parka.

Prostornim planovima za zaštitu predviđeni su: u kategoriji "značajni krajobraz" - zaštićeni pojas grada Virovitice na obroncima Bilogore i Rezovačkih Krčevina, a u kategoriji "spomenik parkovne arhitekture" - skupina stabala: skupina stabala u Špišić Bukovici i drvodred između Suhopolja i Cabune. Iako se ne ubrajaju u zaštićene prirodne vrijednosti, skup od 9 Virovitičkih jezera (ribnjaka) predstavlja najveće i najbogatije ribolovno područje u okolici grada. Ribnjaci obiluju mnogim vrstama slatkovodnih riba, kao što su som, štika, smuđ, amur, linjak, deverika, karas i druge, a njihovim najvećim dijelom gospodari Športsko ribolovna udruga „Ođenica“, koja osigurava mogućnost rekreativno-sportskog ribolova tijekom cijele godine. Uz ribnjake, potrebno je spomenuti i Vinsku cestu „Virovitički vidici“ na prostorima Bilogore. Ona zbog svog razvijenog i oku nepreglednog vinogradarstva može biti vrlo atraktivna i zanimljiva čak i kao turistička destinacija.

Natura 2000 je ekološka mreža sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova Europske unije. Njezin cilj je očuvati ili ponovo uspostaviti povoljno stanje više od tisuću ugroženih i rijetkih vrsta te oko 230 prirodnih i poluprirodnih stanišnih tipova. Navedena područja se biraju prema znanstvenim mjerilima, a upravljanje se temelji na EU direktivama. Na području LAG-a „VIP“ nalazi se ne mali broj područja Nacionalne ekološke mreže, odnosno NATURA 2000 područja.

Od 2011. godine osnovan je **Regionalni park Mura – Drava**, koji se djelomično nalazi na području LAG-a „VIP“. Godinu dana nakon toga Međunarodno koordinacijsko vijeće Programa "Čovjek i biosfera", u sjedištu UNESCO-a u Parizu proglasilo je hrvatsko-mađarski prekogranični Rezervat biosfere Mura - Drava - Dunav. Površina rezervata u Hrvatskoj iznosi 395.860,7 hektara, a proteže se kroz 6 hrvatskih županija. U Mađarskoj obuhvaća prostore uz Muru, Dravu i Dunav.

Na području općine Pitomača, zbog izuzetne biološke raznolikosti, četiri zaštićena krajobraza Jelkuš, Križnica, Široki otok i močvarno stanište Vir, čine jedinstvenu prirodnu cjelinu u ovom dijelu Hrvatske. Spomenuta četiri područja uključena su u sastav Regionalnog parka Mura - Drava, odnosno Rezervata biosfere Mura - Drava - Dunav, kao i u ekološku mrežu Natura 2000. Svi ovi zaštićeni krajolici vrlo su značajni zbog visoke vrijednosti staništa, na kojem su rasprostranjene ugrožene i zaštićene vrste biljnog i životinjskog svijeta.

1.1.4. Kulturno-povijesna i tradicijska baština

Područje LAG-a „VIP“ obiluje mnogobrojnim povijesnim bogatstvima te raznolikim kulturnim posebnostima od kojih se dio ubraja u zaštićene dijelove. Današnji kulturni život temelji se na tradiciji i povijesti koja je iza sebe ostavila raznovrsne vrijednosti. Danas ovaj prostor predstavlja iznimno bogatstvo povijesne i kulturne baštine još od davnog neolitika, baroka, klasicizma i drugih stilskih obilježja graditeljstva i umjetnosti.

Na području LAG-a „VIP“ nalaze se sljedeće kulturno-povijesne znamenitosti: Dvorac Pejačević, Palača Pejačević te franjevački samostan i crkva sv. Roka u Virovitici, crkva sv. Terezije Avilske u Suhopolju, Dvorac Janković u Suhopolju, Dvorac Janković u Cabuni, Dvorac Janković u Kapela Dvoru te Rodna kuća Petra Preradovića u Grabrovnici.

Samo središte grada Virovitice uljepšava obnovljeni **Dvorac Pejačević** iz 18. stoljeća u kojemu je smješten Gradski muzej Virovitica. Registrirani je spomenik nulte kategorije, izgrađen u prijelaznom kasnobarokno – klasicističkom stilu. Jedna je od najstarijih virovitičkih kulturnih građevina.

Dvorac Janković u Suhopolju obnovljen je uz pomoć europskih fondova te prenamijenjen u Centar za posjetitelje – Dvorac Janković, posjeduje povijesnu, ambijentalnu i arhitektonsku vrijednost te je kao takav registriran pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske kao nepokretno kulturno dobro profane graditeljske baštine. Zajedno s pripadajućim povijesnim perivojem, koji je zaštićen kao objekt prirode i kao spomenik vrtne arhitekture te preostalim pratećim građevinama, dvorac čini jedan od vrijednih primjera ladanjske feudalne arhitekture s kraja 18. i početka 19. stoljeća.

Kurija Janković u Kapela Dvoru, u općini Lukač, sagrađena u 19. stoljeću, obnovljena je uz pomoć Europskih fondova te je prenamijenjena u centar za cikloturizam. Ovaj dvorac potječe iz kasnobarokne gradnje koja je kasnijim preinakama dobila klasicističke oznake.

U Grabrovnici (općina Pitomača) nalazi se **rodna kuća pjesnika Petra Preradovića** uređena sredstvom europskih fondova kao Interpretacijski centar Kuća Petra Preradovića. Kuća ima posebnu povijesno-kulturnu vrijednost zbog posebnog stila te se u njoj nalazi stalna muzejska postava o životu i djelu pjesnika te se zbog njene starosti predlaže autohtona obnova.

Na području LAG-a „VIP“ nalazi se: Gradski muzej Virovitica, Gradska knjižnica i čitaonica, Kazalište Virovitica i Muzej franjevačkog samostana u Virovitici, Kulturna baština etno Mikulić iz Špišić Bukovice i velik broj ostavštine prošlih generacija koja se brižno čuva u sadašnjosti kako bi bila ostavljena u nasljedstvo budućim generacijama.

Gradski muzej Virovitica tematski je vezan uz povijest i prošlost Grada Virovitice i okolnog područja. Osnovan je u rujnu 1953. godine, smješten je u dvorcu Pejačević i ima veliku važnost za ovo područje, budući da predstavlja kulturno-znanstveni centar cijele Virovitičko-podravske županije. Od sadržaja koje nudi, najpoznatije su arheološke, povijesne, etnološke i likovne zbirke i izložbe.

Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici središnja je i najveća knjižnica na području Virovitičko-podravske županije.

Kazalište Virovitica jedno je od najuspješnijih lokalnih kulturnih institucija u Hrvatskoj. Godišnje producira šest premijera i odigra čak 200 izvedbi.

Kulturna baština etno Mikulić u Špišić Bukovici bavi se čuvanjem obiteljskog blaga i obiteljske ostavštine s kraja 17. stoljeća. Među čuvanim predmetima može se pronaći namještaj koji seže u 19. stoljeće, fotografije predaka, knjige tiskane u tiskari Dr. Ljudevita Gaja 1857. godine i nešto mlađa Izabrana djela Antuna Nemčića u izdanju Matice Hrvatske 1898. godine.

O snažnom razvoju tijekom 18. stoljeća danas svjedoče **franjevački samostan i crkva sv. Roka u Virovitici**, čija se raskošna unutrašnjost ubraja među najljepše primjere barokne sakralne umjetnosti u kontinentalnoj Hrvatskoj. Franjevački samostan s crkvom sv. Roka najstariji je i najvrijedniji spomenik Virovitice podignut u razdoblju od 1726. do 1751. godine na mjestu starog franjevačkog samostana koji je bio drvene građe (samostan i crkva su prve zidane zgrade u Virovitici), s vrlo vrijednom književnom građom, velikom zbirkom slika i kipova iz 18. i 19. stoljeća. U sklopu samostana nalazi se **muzej sakralne umjetnosti i kulturno-povijesne baštine i samostanska knjižnica**.

U Suhopolju dolazi do izražaja **crkva sv. Terezije Avilske**, koju je početkom 19. stoljeća podigla obitelj Janković, klasicističke kulture, te obnovljeni Centar za posjetitelje - Dvorac Janković čija je obnova financirana sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj. U naselju **Cabuna**, u Općini Suhopolje nalazi se još jedan **Dvorac Janković**, zaštićen kao kulturno dobro. Izgrađen je u historicističkom stilu, a njegovi preostali dijelovi pročelja nose oznake neoklasicizma. Današnje stanje dvorca je izuzetno loše te je neophodna njegova obnova i revitalizacija kako bi se spriječilo daljnje propadanje.

U Gradini se razvija vjerski turizam temeljem ukazanja Gospe Gradinske u podnožju Osnovne škole Gradina, dana 13. lipnja 1997. godine. Svake godine u općinu Gradina dolazi mnoštvo vjernika dati zavjete Majci Božjoj. Od stilske arhitekture treba spomenuti i župni dvor u Gradini koji je podignut 1783. godine.

Uz kulturnu i povijesnu baštinu, važno je još i spomenuti kako su folklor i glazba na ovim područjima od davnina bili čuvari narodne baštine. Mnogobrojna društva i danas čuvaju raznolike tradicijske narodne nošnje, običaje, glazbu i folklor svoga kraja, što često pokazuju na smotrama i raznim susretima. Na ovom području, također djeluju i poznati pjevački zborovi, puhački orkestri sa stoljetnom tradicijom te zavičajni likovni umjetnici, pjesnici i književnici. Među najpoznatije manifestacije ubrajaju se Glazbeni festival Pjesme Podravine i Podravlja (lipanj, Pitomača, glazbena manifestacija koja već tradicionalno okuplja najjemenitiju umjetničku tamburašku glazbu te podravske riječi i pjesme) i Rokovo (kolovoz, Virovitica, višednevni mozaik manifestacija posvećenih blagdanu Sv. Roka, dani grada Virovitice).

<u>Razvojni potencijal</u>	<u>Razvojna potreba</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Blizina državnih granica i strateških pravaca prilika su za razvoj gospodarstva i transnacionalnu suradnju • Graničenje LAG-a „VIP“ s 4 LAG-a u RH te s Mađarskom prilika su za projekte suradnje • Raznolik reljef i pogodni klimatski uvjeti pogodni su za različite poljoprivredne djelatnosti i kulture 	<ul style="list-style-type: none"> • Potreba za dodatnim unaprjeđenjem prometne povezanosti • Potreba za dodatnim upoznavanjem stanovništva o zaštićenoj prirodnoj baštini i regulativama koje se vežu na nju

1.1.5. Stanje društvene, prometne, komunalne i poslovne infrastrukture

Društvena infrastruktura

Infrastruktura obuhvaća sve objekte potrebne za funkcioniranje suvremenog društva i presudan je čimbenik za razvoj cjelokupnog društva i gospodarstva. Područje LAG-a „VIP“ ima vrlo dobro razvijenu društvenu infrastrukturu, kao i komunalnu, prometnu, informacijsku, komunikacijsku te energetska infrastrukturu.

Obrazovni sustav područja LAG-a uključuje pet obrazovnih razina, odnosno predškolsko, osnovnoškolsko, srednjoškolsko, više obrazovanje te obrazovanje odraslih, odnosno cjeloživotno obrazovanje. U obrazovnim ustanovama, pored redovitih obrazovnih programa, organiziraju se i provode programi te razni tečajevi stranih jezika, informatike, kao i niz drugih izvannastavnih aktivnosti. U školsku infrastrukturu se konstantno ulaže i potrebno je daljnje ulaganje, kako iz sredstava regionalne i lokalne samouprave, tako i iz sredstava EU fondova. Samo u 2013. godini, na području LAG-a „VIP“ rekonstruirano je i izgrađeno 5 škola. Na području LAG-a „VIP“ provedene su i energetske obnove osnovnih škola. Školska infrastruktura veće je kvalitete te je rasprostranjenija od predškolske infrastrukture koja zahtjeva dodatna ulaganja. U vlasništvu grada i općina na području LAG-a „VIP“ postoje ukupno 6 predškolskih institucija: tri dječja vrtića u Virovitici i jedan u prigradskom naselju Sv. Đurađ kao sastavnica Dječjeg vrtića „Cvrčak“ Virovitica, Dječji vrtić „Potočnica“ u Pitomači, Dječji vrtić „Suhopolje“ u Suhopolju, Dječji vrtić „Bubamara“ u Gornjem Bazju, Dječji vrtić u Gradini te Dječji vrtić „Čarobna šuma“ u Špišić Bukovici. U okviru njih provode se redoviti poludnevni programi predškolskog odgoja. 2014. godine u Podgorju je otvorena Dječja kuća „Leptir“, prvi obrt za čuvanje djece u Virovitičko-podravskoj županiji. Na navedenom području ne postoje dječji vrtići organizirani od strane vjerskih zajednica, što predstavlja svojevrsan potencijal.

Na području LAG-a „VIP“ sustav osnovnog obrazovanja dobro je razvijen, tako da svaka općina ima jednu osnovnu školu sa pripadajućim područnim školama, dok Virovitica ima čak pet. Prema tome, obrazovanje se odvija u 10 osnovnih škola, odnosno u: OŠ I.B. Mažuranić, OŠ Vladimir Nazor, Katoličkoj osnovnoj školi, Centru za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju te u Glazbenoj školi Jan Vlašimsky u Virovitici, zatim u OŠ Petra Preradovića u Pitomači, OŠ August Cesarec u Špišić Bukovici, OŠ I.G.Kovačića u Gornjem Bazju, OŠ Gradina u Gradini te u OŠ Suhopolje u Suhopolju.

7 srednjoškolskih ustanova djeluje na području LAG-a „VIP“, a to su: Gimnazija Petra Preradovića, Industrijsko-obrtnička škola, Katoličko klasična gimnazija s pravom javnosti, Strukovna škola, Tehnička škola i Glazbena škola Jan Vlašimsky u Virovitici, te Srednja škola Stjepana Sulimanca u Pitomači. Ostale općine nemaju srednjoškolskih ustanova i zbog toga ne pružaju niti jednu vrstu srednjoškolskog obrazovanja, što predstavlja mogućnost za otvaranje sličnih vrsta ustanova, sa sličnim ili potpuno drugačijim usmjerenjem kakvog još nema na ovom području. Za učenike srednjih škola, koji se školuju izvan mjesta prebivališta i nemaju mogućnost svakodnevnog putovanja, organiziran je smještaj u Učeničkom domu Virovitica. Na cijelom području LAG-a „VIP“ postoji samo jedna obrazovna ustanova koja pruža visokoškolsko obrazovanje, a to je Veleučilište u Virovitici. Veleučilište u Virovitici državna je institucija osnovana Uredbom Vlade Republike Hrvatske 7. rujna 2007. godine. Jedan od osnovnih ciljeva veleučilišta je omogućiti nastavak školovanja u području stručnog i primijenjenog visokog obrazovanja, prvenstveno maturantima s područja Virovitičko-podravске županije, koja će im omogućiti konkurentnost na tržištu rada, stručnu, akademsku i socijalnu mobilnost. Na temelju ishoda dopusnica za izvođenje studijskih programa na Veleučilištu se izvode preddiplomski stručni studiji Menadžmenta (smjerovi Informatički menadžment i Menadžment ruralnog turizma), Poduzetništva (smjer Poduzetništvo usluga), Računarstva (smjer Programsko inženjerstvo) i Elektrotehnike (smjer Telekomunikacije i informatika) u trajanju od tri godine i diplomski specijalistički stručni studij Menadžmenta (Destinacijski menadžment i Menadžment malih i srednjih poduzeća).

Cjeloživotno obrazovanje odnosi se na svaku vrstu učenja koja se odvija tijekom cijeloga života zbog unapređenja i poboljšanja vlastitog znanja, vještina i kompetencija. Takav oblik obrazovanja provodi se u okviru otvorenih učilišta, osnovnih škola, srednjih škola, visoke škole, škole stranih jezika, ustanove za skrb o osobama s posebnim potrebama i invaliditetom, popravnih i ostalih ustanova. Cjeloživotno obrazovanje na području LAG-a „VIP“ provode

Pučko otvoreno učilište Aspekt u Virovitici, koje kao ustanova za obrazovanje odraslih provodi programe za stjecanje prve kvalifikacije, dokvalifikacije, stručnog usavršavanja i prekvalifikacije te Centar za cjeloživotno obrazovanje Veleučilišta u Virovitici zadužen za razvijanje programa cjeloživotnog obrazovanja, kontinuirano usklađivanje cjeloživotnog obrazovanja s potrebama poslodavaca i tržišta rada, provođenje i vrednovanje programa, evaluaciju provedenih programa, poticanje komunikacije s javnim i privatnim sektorom s ciljem aktivne suradnje, informiranje potencijalnih kandidata o programima, informiranje potencijalnih partnera o mogućnostima suradnje i ostale poslove u vezi s cjeloživotnim obrazovanjem.

Na području LAG-a „VIP“ zdravstvenu zaštitu pružaju sljedeće zdravstvene ustanove: Opća bolnica Virovitica, Zavod za hitnu medicinu VPŽ, Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“, Dom zdravlja VPŽ te Poliklinika Baturina Virovitica, ali i nekoliko ginekoloških ordinacija, ordinacija dentalne medicine te poduzeća registriranih za veterinarsku djelatnost. Prema uvjetima za razvrstavanje bolničkih zdravstvenih ustanova, Opća bolnica Virovitica pripada u III A kategoriju, odnosno predstavlja bolnicu za cijelu Virovitičko-podravsku županiju. Primarna zdravstvena zaštita, sukladno mreži koju je odobrilo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, organizirana je i putem ambulanti lociranih u svakom općinskom središtu LAG-a „VIP“ i većem naselju. Prema svemu navedenom, važno je reći da je zdravstvena zaštita građana dovoljno sveobuhvatna i dostupna. U prostorima Doma zdravlja VPŽ nalazi se oprema kojom se zadovoljavaju uvjeti pristupačnosti osoba s invaliditetom. Zdravstvena zaštita na području LAG-a „VIP“ ima nekoliko problema, od kojih su najznačajniji: nedovoljna opremljenost suvremenom opremom, nedovoljan broj kvalitetnih i specijaliziranih liječnika i medicinskog osoblja u manjim mjestima, preopterećenost liječnika, prekomjerna centralizacija prema gradu Virovitici i slično.

Na području LAG-a „VIP“ uslugu socijalne skrbi obavlja samo jedan centar takvog tipa, odnosno Centar za socijalnu skrb Virovitica s podružnicom u Pitomači i podružnicom Obiteljskog centra u Virovitici. Na području LAG-a „VIP“ djeluju i udruge osoba s invaliditetom u Virovitici, kao i HCK Gradsko društvo Crvenog križa Virovitica, koje djeluje na području grada Virovitice te općine Gradina, Lukač, Pitomača, Suhopolje i Špišić Bukovica. Sukladno mreži domova, kao i onima izvan mreže, na području LAG-a „VIP“ djeluje više domova za starije i nemoćne u privatnom i obiteljskom vlasništvu. Na području LAG-a postoji i Dom za psihički bolesne odrasle osobe Borova u naselju Borova (općina Suhopolje), koji pruža usluge stalnog smještaja i ostale usluge psihički bolesnim odraslim osobama te usluge pomoći i njege u kući na području općine Suhopolje i dijela grada Virovitice.

Na području LAG-a „VIP“ najzastupljenije su udruge sportskog karaktera, međutim razvijenost sportske infrastrukture je na nižim razinama te se u istu u posljednje vrijeme kontinuirano ulaže povlačenjem sredstava europskih fondova. Sportske aktivnosti oslanjaju se na školsku infrastrukturu (dvorane) te na lokalna nogometna igrališta s područja LAG-a „VIP“, čija kvaliteta također ne zadovoljava u potpunosti. Međutim, drugi oblici sportske infrastrukture su koncentrirani u Virovitici te postoji potreba za dodatnim razvojem u drugim općinama, ne bi li se time omogućilo što većem broju stanovnika aktivno i rekreativno bavljenje sportom kao bitnim aspektom zdravog života. Od najznačajnijih sportskih aktivnosti izdvajaju se nogomet, rukomet, košarka, plivanje, karate, atletika, biciklizam, lov, ribolov, konjički i ostali sportovi.

Prometna, komunalna i poslovna infrastruktura

Mrežu cesta čine dvije državne te veći broj županijskih i lokalnih cesta. Najvažniji prometni pravci su državna cesta D-2 Varaždin – Osijek i državna cesta D-5 Okučani – Virovitica – Terezino Polje – Barcs. Središnjim dijelom LAG-a „VIP“ prolazi podravski prometni koridor

koji povezuje središnju i istočnu Hrvatsku. To je jedan od najvažnijih prometnih pravaca kontinentalnog dijela Republike Hrvatske. Prometno je jako opterećen, budući da je cestovno povezan i sa susjednom Mađarskom te kroz Viroviticu dnevno prođe više od 10.000 vozila.

Željeznički promet - Područjem LAG-a „VIP“ prolaze dvije trase željezničkih pruga. Pruga najvišeg reda na ovom području je dionica tzv. „*Podravske magistrale*“ koja pripada skupini glavnih pruga 1. reda, odnosno pravac istok - zapad koji podrazumijeva relaciju Osijek - Zagreb u duljini od 82 km. Ovim područjem prolazi i dionica pruge 2. reda, odnosno pravac sjever - jug, s relacijom Pčelić - Banova Jaruga duljine 10 km. One povezuju sva važnija županijska mjesta i pridonijele su njihovom razvitku. Na području LAG-a „VIP“ općina Lukač i Gradina nemaju povezanost željezničkom infrastrukturom. Za teretni promet na ovom području značajni su i industrijski kolosijeci. Pruga prolazi kroz grad Viroviticu što uzrokuje povremene zastoje u prometu. Provodi se obnova kompletne infrastrukture na otvorenom dijelu pruge i u kolodvorima kako bi ista udovoljila modernim prijevoznim standardima nakon čega slijedi uređenje željezničko-cestovnih prijelaza, pružnih objekata, odvodnje i stajališta.

Riječni promet odvija se graničnom rijekom Dravom te time pripada pod međudržavnu vlast. Plovidba se odvija do Barcsa u ukupnoj udaljenosti od 157 km i ima dva pristaništa, Terezino Polje i Kapinci.

Zračni promet - Na području LAG-a „VIP“ nema aktivnog zračnog prometa koji služi za prijevoz putnika i robe, ali postoje sportsko-rekreativne aeronautičke aktivnosti u organizaciji lokalnog aerokluba. One se odvijaju na jednom terenu, od ukupno osam, koji je do nedavno služio poljoprivrednoj avijaciji u obavljanju radova za potrebe poljoprivredne proizvodnje, a nalazi se u prigradskom naselju Korija.

Područje LAG-a „VIP“ je **pokriveno poštanskim uredima i kurirskim službama** za hitne pošiljke, a dostava svih oblika pošte je redovita. Za odvijanje poštanskog prometa i pružanje poštanskih usluga nadležna je Hrvatska pošta d.d. Na području LAG-a „VIP“ postoji i glavna infrastruktura za odvijanje telekomunikacijskog prometa. Telekomunikacijske usluge pružaju brojni operateri. Pokrivenost mobilnim signalom je zadovoljavajuća, osim na nekim udaljenijim područjima. Pokrivenost fiksnom telefonskom mrežom i internetom vrlo je visoka. Na području LAG-a „VIP“ uvedena je ISDN i ADSL usluga te optički internet na području grada Virovitice.

Od većih vodoopskrbnih sustava na području LAG-a „VIP“ egzistira **vodoopskrbni sustav** Virovitica, s crpilištem Bikana kapaciteta 390 l/s i s kapacitetom prerade od 160 l/s. Od manjih vodoopskrbnih sustava postoji Špišić Bukovica s vodocrpilištem kapaciteta 2x10 l/s (bez obrade vode) te Pitomača koji se opskrbljuje pitkom vodom s vodocrpilišta Lisičine, kapaciteta 25 l/s. Na području grada Virovitice poduzeće Virkom d.o.o. odgovorno je za javnu vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda. Sa 614 km ukupne dužine vodovodne mreže ima najveću dužinu vodovodne mreže u Virovitičko-podravskoj županiji. Na području Virovitice vodu isporučuje svim prigradskim naseljima, a od općina pokriva Špišić Bukovicu, Suhopolje, Gradinu i Lukač.

Područje LAG-a „VIP“ ima nižu pokrivenost **odvodnim sustavom** jer samo grad Virovitica te dio naselja iz ostalih općina s područja LAG-a imaju riješenu odvodnju, stoga je i nadalje u budućnosti potrebno ulagati u razvoj komunalne infrastrukture kako bi cjelokupno područje LAG-a „VIP“ bilo pokriveno. Odvodni sustav grada Virovitice izgrađen je kao mješovita kanalizacija u koju se ispuštaju i otpadne i oborinske vode. U sastavu Tvornice šećera Viro d.d. u Virovitici nalazi se pročištač otpadnih voda koji pročišćava 97,8% od svih otpadnih voda u Virovitici, što predstavlja 87,3% od sveukupno pročišćenih otpadnih voda na Županiji, a preostalih 12,7% pročišćava se u Pitomači. Odvodni sustav naselja Pitomače izgrađen je kao mješoviti. Sustav sadrži pročištač otpadnih voda koji u svom sastavu ima samo mehanički dio.

Nakon mehaničke obrade otpadna voda se ispušta u vodotok Vir. Na području naselja Suhopolje postoji djelomična odvodnja. Primjetna je potreba izgradnje kanalizacijske mreže s uređajima za pročišćavanje otpadnih voda, kao mjera zaštite zdravlja ljudi i životinja te očuvanje okoliša, posebno močvarnih staništa. U većini ostalih naselja otpadne vode rješavaju se septičkim taložnicama, dok se oborinske vode odvede otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima u najbliže vodotoke.

Velika većina površina pogodna je za navodnjavanje, ali se trenutno **navodnjava** manji dio ukupnih poljoprivrednih površina na području LAG-a „VIP“. Iz tog razloga na području Gradine osnovana je Udruga poljoprivrednih proizvođača korisnika sustava navodnjavanja „*Novi Gradac – Detkovac*“, koja ima višestruku važnost u poljoprivrednoj proizvodnji, ali nedovoljno snažan utjecaj kako bi doprinijela razvoju navodnjavanja na cijelom području LAG-a „VIP“, stoga je neophodno ulaganje u obnovu i izgradnju infrastruktura za navodnjavanje na navedenom području. Tijekom 2014. godine provedena je anketa zainteresiranih korisnika javnih sustava navodnjavanja na području općine Lukač. Na osnovu prikupljenih podataka određeno je područje obuhvata budućeg sustava navodnjavanja na ukupnoj površini od 1.768 hektara, a interes za navodnjavanje iskazan je na površini od 1.070 hektara. Sustav navodnjavanja, vrijedan 1.868.540,00 kuna, nastavak je sustavnog plana navodnjavanja Virovitičko-podravske županije u okviru kojeg se realizira, ili će se u roku idućih nekoliko godina realizirati, 6 projekata na ukupno 5.000 hektara. Prvi sustav navodnjavanja na području Virovitičko-podravske županije i području općine Špišić Bukovica pušten je u rad u srpnju 2020. godine pod nazivom Đolta, ukupne površine 392 hektara i sufinanciran sredstvima iz Mjere 4 “Ulaganja u fizičku imovinu” iz Programa ruralnog razvoja. Investitor sustava je Virovitičko-podravska županija, a komisionar su Hrvatske vode. Treći sustav navodnjavanja na području Virovitičko-podravske županije i drugi na području LAG-a „VIP“ je sustav navodnjavanja Novi Gradac-Detkovac, otvoren u svibnju 2021. godine, odvija se na površini od 750 hektara i projekt je Virovitičko-podravske županije nastao uz podršku općina Gradine i Lukač, za što su dobivena europska sredstva u stopostotnom iznosu. Također, u fazi projektnih ideja ili u pripremnim radnjama još su neki od sustava navodnjavanja na području LAG-a „VIP“ koji se slijedom nalaze uz rijeku Dravu kao izvoru vode. Time bi se iskoristilo prirodno bogatstvo u svrhu razvoja gospodarstva područja LAG-a „VIP“.

Otpad sa područja LAG-a „VIP“ zbrinjava se na dva odlagališta komunalnog i neopasnog otpada: gradskom odlagalištu u Virovitici (legalno odlagalište) i odlagalištu Klisa u Pitomači (dogovorno odlagalište). Odlagalištem u Virovitici upravlja komunalno poduzeće Flora Vtc d.o.o. iz Virovitice, koje se nalazi u vlasništvu Grada Virovitice, a odlagalištem Klisa u Pitomači upravlja komunalno poduzeće Komunalno Pitomača d.o.o. iz Pitomače. Osim komunalnih poduzeća, na području Županije djeluju i druga poduzeća/obrti koja obavljaju poslove vezane za *skupljanje i privremeno skladištenje neopasnog otpada*. Po opsegu i djelokrugu rada izdvaja se komunalno poduzeće Flora Vtc d.o.o. iz Virovitice, koja je ishodila dozvole za sljedeće koncesije: sakupljanje električnog i elektroničkog (EE) otpada, sakupljanje i zbrinjavanje komunalnog, tehnološki neopasnog otpada i glomaznog otpada, te za sakupljanje i predobradu korisnog neopasnog i opasnog otpada (papira, primarne ambalaže, PET, limenki, stakla, plastike, otpadnih guma, mazivog ulja, otpadnih kovina...). Navedene koncesije dobivene su za cijelo područje Republike Hrvatske, dok je koncesija za zbrinjavanje otpadnih guma dobivena za područje četiri županije. Prema Prostornom planu Županije (2000. godine), Izmjenama i dopunama Prostornog plana Županije (2007. i 2012. godine) i Županijskom planu gospodarenja otpadom (2008. godine), za područje Županije predviđena je izgradnja županijskog centra za gospodarenje otpadom, u kojem bi se otpad zbrinjavao sa područja cijele županije. Izrađena je reevaluacija stručne podloge za izbor lokacije centra. Prema Prostornom planu Županije, postojeća legalna odlagališta otpada, u koje pripada i gradsko odlagalište u Virovitici, nakon uspostave županijskog centra za gospodarenje otpadom organizirat će se u

reciklažna dvorišta i pretovarne stanice otpada. Trenutno su u fazi građenja, ili su izgrađena, reciklažna dvorišta na području svih općina koje obuhvaća LAG „VIP“.

Glavni opskrbljivači **električnom energijom** su *HEP-Operater distribucijskog sustava d.o.o.* - Elektra Virovitica koja opskrbljuje grad Viroviticu i općine Suhopolje, Gradinu, Lukač i Špišić Bukovicu, te *HEP-Operater distribucijskog sustava d.o.o.* - Elektra Koprivnica koja opskrbljuje područje Pitomače. Zbog dotrajalosti vodova i instalacija u nekim dijelovima dolazi i do pada napona pa je zbog toga potrebna rekonstrukcija postojeće električne mreže. Na području LAG-a „VIP“ u planu je buduća izgradnja hidroelektrane na rijeci Dravi.

Zemni plin kao energent slabije je zastupljen u općinama koje obuhvaća LAG „VIP“, nego na području grada Virovitice gdje ima oko 7.000 priključaka, a u nekim mjestima tek počinje njegovo uvođenje. Na području općine Pitomača eksploatira se zemni plin na eksploatacijskom polju „Stari Gradac“ u kontinuitetu od 1985. godine. Zbog nedostatka plinovoda, većina domaćinstava za grijanje kao energent koristi tekuća ili kruta goriva, odnosno ugljen, drvo te loživo ulje.

Na području LAG-a „VIP“ **upotreba obnovljivih izvora energije** ulazi u sve segmente društva, kako privatnih, tako i javnih dionika. Jedna od prvih solarnih elektrana postavljena je na području općine Suhopolje u sklopu tvrtke *Agroland d.o.o.* U zadnje vrijeme zastupljen je trend postavljanja sunčevih ćelija te je sukladno tome 2012. godine *Flora Vtc d.o.o.* počela sa postavljanjem sunčevih ćelija s ciljem dobivanja električne energije, ali i kako bi tu vrstu energije proizvodila iz obnovljivog izvora. Kako je poljoprivreda temeljna grana razvoja LAG-a „VIP“, upravo je u sektoru poljoprivrede najveći napredak na području obnovljivih izvora energije. Trenutno su u pripremi, ili su u tijeku, investicije u dvije elektrane na biomasu, dvije elektrane na bioplin i jedna elektrana na drvenu biomasu:

1. Energija Virovitica d.o.o. iz Virovitice, električne snage 4,99 MW i 12 MW toplinske snage 12 MW,
2. Eko-planet energija d.o.o. iz Virovitice, kogeneracijsko postrojenje 0,99 MW,
3. Eko Gradina d.o.o., iz Gradine, bioplinsko-energetsko postrojenje snage 1 MW,
4. Bioplin Suhopolje d.o.o. iz Suhopolja, bioplinsko postrojenje snage 1 MW i
5. Tvrtka Brana, kogeneracijsko postrojenje za proizvodnju električne energije na drvenu biomasu.

Ruralni razvoj područja obuhvaćenim LAG-om „VIP“ izgledniji je uz povećanje korištenja obnovljivih izvora energije poput navodnjavanja oborinskim vodama. Navedeno će povećati učinkovitost same poljoprivredne proizvodnje uz smanjenje troškova te će doprinijeti i podizanju konkurentnosti gospodarstva na ovom području. Izgradnja nisko-energetskih objekata i korištenje solarnih panela, kao izvora toplinske i električne energije, zauzimaju važan dio razvojnih projekata što je prioritet razvoja svih projekata na području LAG-a „VIP“, a sve s ciljem smanjenja ovisnosti o tradicionalnim izvorima te stvaranju uvjeta za održiv rast i razvoj.

<u>Razvojni potencijal</u>	<u>Razvojna potreba</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Područje pogodno za korištenje obnovljivih izvora energije • Razvoj turizma baziranog na očuvanoj prirodnoj baštini i rijeci Dravi • Rijeka Drava kao prilika za navodnjavanje poljoprivrednih površina 	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprjeđenje predškolske infrastrukture • Ulaganje u navodnjavanje (do sada samo 1% pod navodnjavanjem) • Stvaranje dodatnih sportsko-rekreacijskih sadržaja za podizanje kvalitete života • Ulaganje u komunalnu infrastrukturu

1.2. GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA LAG-A

Unatoč velikim problemima koji su se pojavili u tranzicijskom razdoblju te posljedicama Domovinskog rata, cjelokupno gospodarstvo Virovitičko-podravške županije i LAG-a „VIP“ pokazalo se sposobnim i uspješnim za razvoj i sudjelovanje u suvremenim gospodarskim događanjima. Na području Virovitičko-podravške županije i grada Virovitice djeluje širok raspon industrijskih grana i pogona koji uključuju drvoprerađivačku, prehrambenu, duhansku, metaloprerađivačku i tekstilnu industriju te proizvodnju građevinskog materijala, dok je na području općina najviše razvijena proizvodnja poljoprivrednih proizvoda. Razvoj gospodarstva do sada se prvenstveno oslanjao na karakteristike prostora i povoljan prometno - geografski položaj, koji pridonosi njegovom napretku i boljitku.

Tablica 2. Indeks razvijenosti JLS LAG-a, 2018. (Izvor: MRRFEU)

Grad/ Općina	Indeks razvijenosti %
Virovitica	102,695 % (VI. skupina)
Pitomača	95,808 % (III. skupina)
Špišić Bukovica	92,073 % (I. skupina)
Lukač	92,036 % (I. skupina)
Suhopolje	91,766 % (I. skupina)
Gradina	89,803 % (I. skupina)
LAG „VIP“	94,030 %

Područje LAG-a „VIP“ ukupno pripada II. skupini jedinica područne (regionalne) samouprave, pri čemu prosječna vrijednost indeksa razvijenosti iznosi 94,03% prosjeka Republike Hrvatske.

Sukladno Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 132/17) od 29. prosinca 2017. godine, koja se primjenjuje od 01. siječnja 2018. godine, u I. skupinu JLS ulaze općina Špišić Bukovica, Lukač, Suhopolje i Gradina, u III. skupinu JLS ulazi općina Pitomača, dok područje grada Virovitice spada u VI. skupinu JLS prema indeksu razvijenosti.

U gradu Virovitici u strukturi ukupnog prihoda dominira prerađivačka industrija na čelu s tvornicom šećera *Viro d.d.*, registriranom za preradu šećerne repe i proizvodnju konzumnog šećera, *Tvin d.d.*, čija je djelatnost prerada drveta i izrada ostalog namještaja, te *Hrvatski duhani d.d.*, poduzeće za otkup, obradu i prodaju duhana. Od ostalih gospodarskih grana na području LAG-a „VIP“, ističe se građevinarstvo, u kojem su najdominantnija poduzeća *Brana d.o.o.* i *Domogradnja d.o.o.*

Nositelji razvoja gospodarstva su obrti, trgovačka društva i obiteljska poljoprivredna gospodarstva. U posljednje vrijeme došlo je do znatnog povećanja broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava s intenzivnijom poljoprivrednom proizvodnjom na okrupnjenim površinama, no uz pad broja stanovnika i visoku stopu nezaposlenosti stanje gospodarstva na području LAG-a nije zadovoljavajuće.

Prema podacima Hrvatske obrtničke komore, Obrtničke komore Virovitičko-podravške županije za 2015. godinu na području grada Virovitice i općine Gradina, Lukač, Suhopolje, Špišić Bukovica i Pitomača bilo je evidentirano 359 obrta, dok je ukupan broj aktivnih obrta u Virovitičko-podravskoj županiji iznosio 1.151. Najbrojniji obrtnički sektor su usluge, a ostali obrtnički sektori su proizvodni obrti, ugostiteljstvo, prijevoznništvo i trgovina.

Tablica 3. Ukupni prihodi i rashodi poduzetnika na području LAG-a „VIP“ za razdoblje 01.01.-31.12.2014. godine (Izvor: HGK ŽK Virovitica)

Grad/općina	Poduzetnici		Ukupni prihodi		Ukupni rashodi		Razlika (UP-UR)
	Broj	%	u HRK	%	u HRK	%	u HRK
Virovitica	281	58,54%	1.235.954	61,62%	1.186.758	61,68%	49.196
Gradina	18	3,75%	66.420	3,31%	62.813	3,26%	3.607
Lukač	26	5,43%	84.574	4,22%	76.939	3,99%	7.635
Pitomača	99	20,62%	270.611	13,49%	255.612	13,28%	14.999
Suhopolje	33	6,87%	301.801	15,04%	296.275	15,40%	5.526
Špišić Bukovica	23	4,79%	46.501	2,32%	45.675	2,39%	826
LAG „VIP“	480	100,00	1.924.072	100,00	2.005.861	100,00	81.789

Na području LAG-a „VIP“ registrirano je 480 poduzetnika, od kojih se više od polovice (281) nalazi u Virovitici. Sukladno tome, u Virovitici je ostvareno 61,62% ukupnih ostvarenih prihoda poduzetnika. Najmanji prihodi ostvareni su u Općini Špišić Bukovica (2,32%). Dobit, kao razlika između ukupnih prihoda i rashoda, ostvarena je u svim jedinicama lokalne samouprave, što govori o pozitivnom poslovanju ovog područja.

Tablica 4. Poduzetničke zone na području LAG-a „VIP“
(Izvor: Vidra, Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravске županije)

JLS	Poduzetnička zona	Ukupna površina (ha)
Virovitica	II.	6,67
	III.	40,74
	Antunovac	5,30
	Sjever	21,17
	Sjever I.	30,46
	Sjever II.	54,39
	Zapad I.	28,53
	Zapad II.	77,70
Lukač	Brezik-Jug	14,06
Pitomača	Rakitka I.	13,08
Suhopolje	Odboj-Jug	22,72
	Bjeljevina	11,99
LAG „VIP“	12 poduzetničkih zona = 326,81 ha površine	

Poslovna infrastruktura predstavlja vrlo važnu komponentu razvoja cjelokupnog poduzetništva i gospodarstva. Najznačajnije institucije na području LAG-a „VIP“, koje potiču razvoj poduzetništva, su gospodarske komore, obrtničke komore, odbori, sekcije i cehovi, razvojne agencije, klasteri, poduzetničke i poslovne zone, Poduzetnički inkubator u Virovitici i Pitomači, te izgrađeni Panonski drveni centar kompetencija VPŽ. Na području LAG-a „VIP“ nalazi se 12 poduzetničkih zona ukupne površine 326,81 hektara. Otvaranjem i izgradnjom poduzetničkih zona na području LAG-a „VIP“ želi se potaknuti ukupan razvoj gospodarstva, riješiti prostorne probleme poduzetnika, ali i poticati potencijalne poduzetnike na što veće ulaganje u budućnosti. Zone predstavljaju središte razvoja ovog područja te omogućavaju povećanje broja novih

gospodarskih subjekata, odnosno razvoj malih i srednjih poduzeća. Također, njihova važnost očituje se u otvaranju novih radnih mjesta, povećanju stope zaposlenosti te ostvarenju što boljih gospodarskih rezultata i konkurentnosti koja će dovesti do osiguravanja održivog lokalnog gospodarskog razvoja.

Panonski drveni centar kompetencija VPŽ je projekt izgrađen na području grada Virovitice. Navedeni ima površinu cca. 1.950 m² te objedinjava usluge za poduzetnike i obrtnike iz drvoprerađivačke industrije u Hrvatskoj i regiji, u svim fazama razvoja finalnih proizvoda od drva, odnosno proizvoda s većom dodanom vrijednošću, s naglaskom na inovacije.

Poduzetnički inkubatori: Grad Virovitica je u pripremi i izradi projektne dokumentacije za realizaciju inovativnog projekta Post inkubatora, kao prvog u Republici Hrvatskoj. Naime, cilj je da korisnici inkubatora ostanu u istom dok god ne steknu uvjete za samostalno funkcioniranje. Sadašnja praksa svih inkubatora je da korisnici mogu biti u inkubatoru do 2 godine što se nije pokazalo kao dovoljno vrijeme s obzirom na otežane uvjete gospodarstva posljednjih nekoliko godina.

Virovitičko-podravska županija izgradila je Poduzetničke inkubatore u Virovitici, Pitomači, Orahovici i Slatini koji su dio projekta Mreža poduzetničkih inkubatora u Virovitičko-podravskoj županij. Time se i na području LAG-a „VIP“ još više potaknulo samozapošljavanje i poduzetništvo mladih.

E-inkubator izgrađen je u sklopu projekta IPA III C programa Poslovna infrastruktura. Nalazi se u poduzetničkoj zoni II u Virovitici. Osnovni cilj Poduzetničkog inkubatora je utjecaj na razvoj start up poduzeća iz ICT sektora. U sklopu E-inkubatora izgrađeno je 5 proizvodnih prostora i 10 manjih prostora za razvoj visokih tehnologija. U okviru objekta osigurana je i stručna pomoć za korisnike.

Virovitičko-podravska županija iznimno je bogata šumama. Od ukupne površine županije (2.021 km²), oko 33% otpada na šume, što znači da u Republici Hrvatskoj sudjeluje sa 3% površina pod šumama. U privatnom vlasništvu na području LAG-a „VIP“ nalazi se 1.798,95 ha šuma. Poljoprivredne i šumske površine čine 88,95 % LAG-a „VIP“. Važnost šuma može se utvrditi na razne načine, primjerice one predstavljaju temelj za razvoj drvne industrije i izvor su toplinske energije za brojna kućanstva, naročito poljoprivredna i ona koja nemaju druge mogućnosti grijanja. Dominantne vrste drveća, koje su se prilagodile osobinama reljefa ovog kraja su bukva, hrast kitnjak i jela u brdskim predjelima, dok je u nizinskim predjelima najveća zastupljenost hrasta. Budući da šume predstavljaju obnovljivo dobro i imaju veliku važnost ne samo za područje LAG-a „VIP“, već i za cijelu RH, zahtijevaju posebne uvjete zaštite i očuvanja. Važnost šuma na području LAG-a „VIP“ očituje se u stoljetnoj tradiciji vezanoj za drveno-prerađivačku industriju, gdje je potrebno spomenuti *TVIN d.o.o.* u Virovitici, *Palković d.o.o.*, *Contorte d.o.o.* i *obrtni Hrastico* Pitomača. Kao korak naprijed u drvoprerađivačkoj industriji zasigurno je udruživanje svih dionika ovog sektora u udruhu VIRIDIS - drveni klaster Virovitičko-podravške županije koja u 2016. godini ima 8 članica, koje zajedničkim projektima i nastupima na tržištu jačaju konkurentnost ovog sektora.

Jedan od osnovnih identiteta LAG-a „VIP“ i Virovitičko-podravške županije je poljoprivredna proizvodnja koja se temelji na plodnim tlima i pogodnim klimatskim uvjetima. Navedeno područje LAG-a „VIP“ omogućuje proizvodnju ratarskih kultura (žitarica kao što su pšenica i kukuruz te šećerne repe), uzgoj industrijskog bilja (uljarica kao što su soja, suncokret, uljana repica i tikva uljarica), dok su pjeskovita tla pogodna za uzgoj duhana i kamilice. Razvijena je proizvodnja povrća (osobito paprike) i proizvodnja voća (jabuka, šljiva, krušaka i dr.) te proizvodnja vinove loze i grožđa, od kojih se dobivaju visokokvalitetna i cijenjena vina, primjerice Zeleni silvanac, Graševina, Frankovka i ostale vrste pogodne za ovo područje. Na području LAG-a „VIP“ sve je više razvijena proizvodnja ljekovitog, začinskog i

aromatičnog bilja, najviše kamilice, začinske paprike, metvice, crnog sljeza i drugih vrsta čija se ukupna površina povećava iz godine u godinu. Najvažnije poljoprivredno područje smješteno je prema rijeci Dravi gdje se uzgajaju povrtlarske i voćarske kulture. Najveći udio zasijanih površina na području Virovitičko-podravске županije je pod žitaricama (63,62%), od kojih su najzastupljenije kukuruz i pšenica. Duhan, kao prepoznatljiva kultura Virovitičko-podravске županije, pokazuje konstantnost u proizvodnji. Udio proizvodnje duhana na području Županije, u odnosu na Republiku Hrvatsku iznosi više od 80%. Područje je klimatski vrlo povoljno za razvoj poljoprivrede. Prosječna godišnja količina oborina na području LAG-a „VIP“ iznosi 832,8 mm, dok prosječna mjesečna količina oborina varira od 47,7 mm (u mjesecu veljači) do 89,9 mm (u mjesecu lipnju). Kod analize mjesečnih količina oborina jako su važna dva perioda u uzgoju poljoprivrednih kultura, a to su vegetacijski period (od IV. do IX. mjeseca) i izvan vegetacijski period (od X. do III. mjeseca). Na temelju prosječnih mjesečnih vrijednosti oborina, utvrđeno je da se u vegetacijskom razdoblju može prosječno očekivati svega 451,8 mm, a u izvan vegetacijskom razdoblju nešto manje, odnosno 363,7 mm oborina.

Nakon ulaska u EU, poljoprivredna proizvodnja je suočena sa nekoliko ključnih problema, koji se mogu podijeliti na one koji se izravno tiču poljoprivrednih subjekata, kao što su usitnjenost poljoprivrednih gospodarstava, nepovoljna obrazovna i dobna struktura poljoprivrednih dionika, neorganiziranost poljoprivrednika, te problemi koji se tiču šireg okruženja, loša tržišna pozicija poljoprivrednog proizvođača, nepovoljni izvori financiranja i nedovoljno iskorištenje prirodnih resursa – tla i vode.

Izravan rezultat gore navedenih problema je slaba konkurentnost poljoprivrednih proizvođača koja se direktno odražava na kompletno gospodarstvo područja LAG-a „VIP“. Jedan od najznačajnijih razloga slabe konkurentnosti je usitnjenost i veličina poljoprivrednih subjekata. Evidentno je da većina subjekata ima organizacijski oblik obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva. Od ukupnog broja poljoprivrednih gospodarstava 4.386, kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo registrirano je 4.233 gospodarstva. Najveći broj poljoprivrednih gospodarstava ima zemljište površine do 3 hektara, njih 1.701, dok od 3 do 20 hektara ima 1.672 poljoprivrednih gospodarstava. Uzimajući u obzir ukupnu poljoprivrednu površinu od 39.791 hektara, prosječna površina poljoprivrednih proizvođača iznosi 10,38 hektara.

Ratarska proizvodnja predstavlja jednu od najvažnijih grana poljoprivrede na području Virovitičko-podravске županije i LAG-a „VIP“. Prema podacima iz 2015. godine Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u strukturi obrađenog zemljišta u Virovitičko-podravskoj županiji na 63,62% površine korištenih oraničnih površina uzgajaju se žitarice, zatim slijede uljarice sa 13,03% te krmno bilje sa 7,32%. Na području LAG-a „VIP“ u 2015. godini značajna je i zastupljenost duhana, na 2.397,83 hektara. Na samom području LAG-a „VIP“ najzastupljeniji je kukuruz, zatim pšenica i ječam. Otprilike 13% od ukupnih površina otpada na uljarice. Od svih uljarica, u 2015. godini najviše je zasijano soje (2.384,23 hektara), slijedeći je suncokret sa 1.313,43 hektara, a zatim slijede uljana repica te tikva uljarica.

Posebnost i prepoznatljivost područja Virovitičko-podravске županije i LAG-a „VIP“ je **proizvodnja povrća**. Od povrtlarskih kultura najznačajnije mjesto pripada uzgoju paprike, rajčice, crvenog i bijelog luka, kupusnjača te salate. Virovitička paprika (babura, paradajz-paprika i roga) vrlo je poznata na tržištu i cijenjena od strane kupaca. Inovativan pristup iskazuje se kroz podatak da je započet proces zaštite oznake zemljopisnog porijekla „Virovitička paprika“ te je aktualna faza prikupljanja dodatnih podataka potrebnih za zaštitu. Ovo je pokazatelj smjera razvoja poljoprivrede ka visoko intenzivnoj proizvodnji, koja će ostvarivati dodatnu vrijednost kroz zaštitu tih istih proizvoda oznakama izvornosti, tradicionalnog ugleda ili zemljopisnog porijekla. Na području LAG-a „VIP“ evidentan je **porast proizvodnje povrća, voća na oranici (jagoda, lubenica i dinja) i cvijeća u plastenicima** kojih na području LAG-a ima gotovo na 42 hektara, što čini 90% ukupnih površina na području Virovitičko-podravске

županije. Površine pod plasteničkom proizvodnjom i dalje imaju lagani trend porasta, što je vrlo poželjno s obzirom da se radi o visoko dohodovnom načinu proizvodnje.

Ljekovito, začinsko i aromatično bilje postaje novi visoko-profitabilni izvozni proizvod za kojeg je relativno lako naći tržište. Na području LAG-a „VIP“ nekoliko je poduzeća koja se bave uzgojem i preradom ljekovitog i aromatičnog bilja. Na 200 hektara vlastitih površina jedno poduzeće započelo je i **ekološku proizvodnju ljekovitog bilja** prema međunarodnim certifikatima. Ljekovito, začinsko i aromatično bilje uzgaja se na 215 hektara vlastitih površina te na površinama kooperanata, odnosno na oko 400 obiteljskih gospodarstava s područja Podravine i Slavonije. Na tim se površinama uzgaja kamilica, metvica, matičnjak, trputac, bijeli i crni sljez, timijan te komorač. Na površini od 120 hektara proizvodi se ljekovito, začinsko i aromatično bilje prema načelima ekološke proizvodnje i hrvatskim standardima te se potiče daljnji razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje. Unatoč tome što je zemljište idealno za poljoprivredu, vinogradi su zasađeni na vrlo malom dijelu, odnosno zauzimaju samo 142,38 hektara prostora LAG-a „VIP“, što iznosi 0,50% ukupne površine.

Vinogradarstvo i podrumarstvo ima dugu tradiciju na području LAG-a „VIP“, pogotovo na obroncima Bilogore gdje se nalazi Virovitičko vinogorje na kojemu se najviše uzgajaju sorte grožđa za bijela vina: graševina, silvanac zeleni, rajnski rizling, pinot sivi, chardonnay, slankamenka, a od crnih sorti najviše se uzgajaju: frankovka, cabernet sauvignon, pinot crni i zweigelt.

U posljednjih 20 godina na području Virovitičko-podravske županije i LAG-a „VIP“ **intenzivno se razvija i voćarstvo**. Područje LAG-a „VIP“ obuhvaća mnogobrojna kvalitetna poljoprivredna zemljišta pogodna za uzgoj raznovrsnih autohtonih vrsta voćaka koje predstavljaju osnovu za potencijalnu proizvodnju poznatih i kvalitetnih proizvoda. Najzastupljenije voćne vrste su jabuka, breskva, kruška i jagoda. Otkup i prerada voća veliki su problem koji voćare pogađa već dugi niz godina, kao i nedostatak ulaganja u intenzivniju proizvodnju, kao što su ulaganja u sustav zaštite od padalina i niskih temperatura, sustav za navodnjavanje i hladnjače.

Stočarstvo predstavlja vrlo važan dio poljoprivrede i gospodarstva, međutim bilježi značajan problem uvoza mesa te opadanja stočnog fonda. Brojnost stoke u proteklom desetogodišnjem razdoblju se smanjuje, najviše zbog nepovoljnog gospodarskog stanja u stočarskoj proizvodnji. U stočarstvu je nužno povećavati obujam proizvodnje, kvalitetu proizvoda te suvremenom organizacijom i tehnologijom maksimalno povećati produktivnost i profitabilnost proizvoda. Postoje mnogi potencijalni uvjeti za razvoj i napredak stočarstva, primjerice proizvodnja ovčjih i kozjih sireva za kojima vlada potražnja na europskim i svjetskim tržištima. Uzgoj stoke odvija se na intenzivan način, a najveći broj otpada na **muzne krave za proizvodnju mlijeka, ovce te tovne svinje, a u manjoj mjeri zastupljene su rasplodne svinje**. Svinjogojstvo je tradicionalno zastupljeno na područjima na kojima se uzgajaju žitarice pa je tako i na području LAG-a „VIP“, sve do prije 15 godina, činilo okosnicu stočarske proizvodnje, no pod utjecajem tržišta, koje ne želi ugovarati proizvodnju, svinjogojstvo je svedeno na najmanju moguću mjeru. Kapaciteti i tradicija postoje, ali bez osiguranog tržišta to nije dovoljno za uspjeh u intenzivnijoj proizvodnji. Glavni problemi u proizvodnji mlijeka i mesa su nedostatak preradbenih kapaciteta, otkup i ostali načini pomoću kojih bi proizvođači samostalno mogli istupiti na tržište te time izbjeci često nekorektan odnos otkupljivača. Nepovoljna je i činjenica da govedarska (naročito mljekarska) i svinjogojska proizvodnja zahtijevaju i dugoročna ulaganja sa izuzetno velikim financijskim iznosima.

Pčelarstvo je jedna od vrlo uspješnih grana proizvodnje na području LAG-a „VIP“, koje je poznato po većem broju profesionalnih pčelara. Na području LAG-a „VIP“ registrirano je ukupno 153 pčelara, odnosno 13.293 pčelinjih zajednica. Zahvaljujući jednom velikom

otkupljivaču meda na području LAG-a „VIP“ gotovo sav med nađe svojeg kupca, ali unatoč tome ne treba zanemariti činjenicu da se na taj način med prodaje za najmanju cijenu po kilogramu. Kako u svim kontinentalnim dijelovima Republike Hrvatske, tako i na području LAG-a „VIP“, pčelarstvo se još uvijek bori sa plasmanom meda u manjim pakiranjima direktno do kupca. Cilj Udruge proizvođača „Slavonski med“, čija je osnivačka skupština održana na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku, na čelu sa predsjednikom s područja LAG-a „VIP“, je zaštita domaćeg meda i pčelara. Osnivanje Udruge sastavnica je projekta „Zaštita slavonskog meda oznakom izvornost“, čiji je inicijator Virovitičko-podravska županija, a dana 23. siječnja 2018. godine „Slavonski med“ upisan je u Službenom listu Europske unije L 17 Provedbene Uredbe Komisije (EU) 2018/95 u registar zaštićenih oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla kao zaštićena oznaka izvornosti.

<u>Razvojni potencijal</u>	<u>Razvojna potreba</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Poljoprivredne i šumske površine čine 88,95% LAG-a „VIP“ • 12 poduzetničkih zona za razvoj poduzetništva • Vrlo povoljan prometno - geografski položaj pridonosi razvoju gospodarstva • Plodna tla i pogodni klimatski uvjeti za razvoj poljoprivredne proizvodnje • Postoje preduvjeti na kojima se može dugoročno graditi kulturno - turistička ponuda čime bi se osigurala dodatna sredstva za održavanje i razvoj • Potencijalni uvjeti za razvoj i napredak stočarstva, primjerice proizvodnja ovčjih i kozjih sireva za kojima vlada potražnja na europskim i svjetskim tržištima • Primjena ekološke proizvodnje zbog povećanja interesa tržišta • Jačanje sektora prerađivača ljekovitog, začinskog i aromatičnog bilja predstavlja potencijal za povećanje uzgoja ljekovitog, začinskog i aromatičnog bilja • Uspostava plasteničke proizvodnje • Potreba tržišta za dodatnom proizvodnjom meda („Slavonskog meda“ sa zaštićenom oznakom izvornosti - ZOI) 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja radnih mjesta • Poticanje poljoprivredne djelatnosti kod mlade populacije • Organiziranost i suradnja poljoprivrednika • Potreba za povećanjem iskoristivosti prirodnih resursa • Poboljšanje konkurentnosti i imidža poljoprivrednih proizvođača • Diversifikacija, tj. promjena strukture sjetve je neophodna kako bi se postigla konkurentnost poljoprivrednih proizvođača • Potreba za sredstvima iz EU fondova, s obzirom na nepovoljnost ostalih izvora financiranja • Poboljšanje uvjeta otkupa i prerade voća • Ulaganja u intenzivnu proizvodnju te u navodnjavanje, hladnjače i protugradnu obranu • Potreba za dodatnim brojem prerađivača (otkupljivača primarnih namirnica) • Smanjenje uvoza dodatnom proizvodnjom (meso, mliječni proizvodi...) • Povećanje površina pod ekološkom proizvodnjom • Potreba za okrupnjivanjem parcela zbog njihove rascjepkanosti i velikog broja malih proizvođača sa prosječnom obradivom površinom od 10,38 ha

Povoljan prometno - zemljopisni položaj područja LAG-a „VIP“, je uz dugu i bogatu tradiciju i ljepotu prirode, uvjetovao pokretanje ozbiljnijih turističkih aktivnosti već u drugoj polovici 19. stoljeća. **Turizam** se razvija kroz različite tradicijske i suvremene oblike. Kulturno - povijesni, kazališni, izložbeni, književni, koncertni i sportski sadržaji ovdje imaju dugu tradiciju i svojim ritmom odvijanja ovo područje čine živim i atraktivnim tijekom cijele godine.

U neposrednoj okolici Virovitice može se uživati u ambijentu vinorodnih brjegovina, s čijih se vrhova širi jedinstven pogled na prostrane slavonske i podravske ravnice, ili u očuvanom prirodnom ambijentu *Virovitičkih jezera* (ribnjaka) popularnom izletištu s idealnim uvjetima za rekreaciju i sportski ribolov. Virovitička jezera su niz od 9 ribnjaka koji predstavljaju najveće i najbogatije ribolovne vode na virovitičkom području, u sklopu kojih je smještena i Poučna, odnosno biciklistička, staza dugačka 4 kilometra duž koje je postavljeno deset informacijskih ploča na kojima se nalaze podaci o šumskim predjelima te prirodnim i kulturnim značajkama pored kojih se prolazi.

Nedaleko Virovitice, na obroncima Bilogore, nalazi se *skijalište Rezovačke Krčevine*, uređeno 1985. godine koje je tada bilo jedino osvjetljeno skijalište u Hrvatskoj. Ima dvije staze, južnu koja je dugačka oko 400 metara, te sjevernu koja je stotinjak metara kraća. Cijeli prostor, od šumovitih obronaka Bilogore, pa sve do rijeke Drave, koja predstavlja granicu sa Republikom Mađarskom, nudi izvrsne mogućnosti naročito lovcima jer obiluje različitim vrstama visoke i niske divljači. Na udaljenosti 15-25 km od Virovitice nalazi se rijeka Drava, jedna od najbogatijih ribolovnih voda u Hrvatskoj, koju nazivaju „zelenim srcem Europe“. Pored Drave, postoji više bara, jama, bajera ili ostataka starog toka rijeke Drave koji također predstavljaju vrlo kvalitetna ribolovna područja. Na području općine Pitomača smješten je kultivirani krajolik *Križnica* (sa naseljem Križnica), omeđen hrvatsko-mađarskom granicom i rijekom Dravom. Na samo desetak kilometara od središta Pitomače može se uživati u vožnji po cestama bez prometne gužve, u miru i tišini bilogorskih šuma. Biciklistička staza se proteže od ušća rijeke Mure u Dravu kod Legrada te uz Dravu do Pitomače. Staza je duga 84 kilometra, obilježena, lagana za orijentaciju i vožnju te je idealna za obiteljski turizam i rekreaciju.

Primjer razvijenog seoskog turizma predstavlja imanje *Zlatni klas* u Otrovancu koje je idealno odredište za jednodnevne izlete i nastavu u prirodi predškolske djece i mladih osnovnoškolaca. U okruženju idiličnog seoskog dvorišta domaćini će posjetioce upoznati sa svim starim običajima i tako priuštiti edukativan, nezaboravan i siguran boravak te zabavu za grupe do 200 djece u pratnji odgajatelja. Restoran Zlatni klas nudi bogat jelovnik biranih domaćih i zdravih specijaliteta, a posebnost ponude je zanimljiv izbor vegetarijanskih jela pripremljenih po tradicijskim receptima. Prirodni položaj općine Špišić Bukovica, koja se prostire od šumovitih obronaka Bilogore preko ravničarskog dijela do rijeke Drave uz bogatstvo divljači, daje joj sve predispozicije za lovni i seoski turizam. Vrhunsko izletište *Kinkovo* nudi svakom posjetitelju mir slavonske šume, a lovcima bogat raspon divljači za ulov, dok *Podrum Vineda d.o.o.* u naselju Vukosavljevica već godinama predstavlja nezaobilaznu stanicu svih iskusnih vinara na tom području.

Cjelokupna turistička ponuda LAG-a „VIP“ ne zadovoljava zahtjeve tržišta, odnosno ne postoji dovoljan broj smještajnih kapaciteta. To je jedan od uzroka nedovoljne posjećenosti i iskorištenosti ovog područja koji pruža mnogobrojne sadržaje, iako je, sukladno povećanoj potražnji, prisutan trend otvaranja novih ugostiteljskih i smještajnih objekata, koji su kategorizirani u rasponu od dvije do četiri zvjezdice. Ovo područje posjećuju strani i domaći posjetitelji, a uglavnom je veći broj domaćih posjetitelja. U razdoblju od 2010. do 2015. godine, broj turista se povećavao i smanjivao. U 2015. godini broj dolazaka domaćih turista je 6.892, a stranih turista 2.949. Također u istoj godini broj noćenja domaćih turista iznosi 13.906, a stranih 7.144. Turističku ponudu te postojeće smještajne objekte potrebno je modernizirati, kako bi se što bolje razvila turistička djelatnost i iskoristile atraktivne lokacije koje postoje na ovom području. Na području LAG-a od 1994. godine djeluje sustav TZ koji se odnosi na TZ u Virovitici, Pitomači te Suhopolju.

Najviše turista na područje LAG-a dolazi kada se održavaju poznate manifestacije, poput *Rokova* i *Prosinca u gradu* u Virovitici te pitomačke tradicijske manifestacije *U posjet starim vremenima* i *Glazbenog festivala Pjesme Podravine i Podravlja*. Veliki broj noćenja ostvaruje

se za vrijeme održavanja sajмова *VIROEXPO* i *AGROEXPO*. Na području LAG-a održavaju se i mnogobrojne manifestacije kulturnog i zabavnog karaktera, koje se temelje na obilježavanju i očuvanju tradicijskih običaja te na vrednovanju prirodnih, povijesnih i kulturnih sadržaja. Kroz dva velika mozaična manifestacijska ciklusa – Rokovo i Prosinac u gradu u Virovitici se objedinjuju tradicijski običaji i suvremenost. Prosinac u gradu je manifestacija posvećena prosinačkim običajima i tradiciji. Program obuhvaća i niz koncertnih, izložbenih, promocijskih, kazališnih i sportskih sadržaja, koji u svojoj ukupnosti oblikuju ugodno i dinamično blagdansko ozračje. Središnji motiv Rokova, odnosno Dana grada Virovitice, je crkveni blagdan sv. Roka zaštitnika virovitičke župe, ali manifestacija obuhvaća i niz glazbenih, scenskih, plesnih, povijesnih, likovnih, ekoloških, sportskih, gastro-enoloških, rekreacijskih i zabavnih elemenata.

Razvojni potencijal	Razvojna potreba
<ul style="list-style-type: none"> • Iskorištavanje kulturne i prirodne baštine za razvoj novih turističkih sadržaja • Razvoj ruralnog turizma • Privlačenje posjetitelja iz susjednih županija i pogranične Mađarske • Brendiranje turističkog područja LAG-a „VIP“ • Jačanje lovnog turizma 	<ul style="list-style-type: none"> • Potreba za povećanjem broja smještajnih kapaciteta, kao jednog od preduvjeta za povećanje broja turističkih posjetitelja • Povećanje razine kvalitete postojećih smještajnih kapaciteta • Razvoj dodatnih turističkih atrakcija temeljenih na neiskorištenim resursima (Drava, Bilogora)

1.2.1. Tržište rada

Krajem siječnja 2016. godine u Zavodu za zapošljavanje - Područnom uredu Virovitica bile su evidentirane 5.002 nezaposlene žene te 4.431 nezaposlenih muškaraca. Udio nezaposlenih žena u usporedbi s prethodnim mjesecom smanjio se za 0,8 postotna boda, a u usporedbi sa siječnjom prošle godine povećao se za 1,4 postotna boda. U strukturi evidentiranih nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja najveći udio imaju osobe sa završenom srednjom školom do 3 godine i školom za KV, VKV (3.225 ili 34,1%). Zatim slijede, osobe sa završenom osnovnom školom (2.720 ili 28,8%), osobe sa završenom četverogodišnjom srednjom školom i gimnazijom (2.442 ili 25,8%) te osobe bez škole i nezavršene osnovne škole (556 ili 5,8%). Najmanja je nezaposlenost kod osoba s završenim diplomskim studijem/ fakultetom, akademijom (199 ili 2,1%) te s dodiplomskim studijem/višom školom (291 ili 3%).

Tablica 5. Broj nezaposlenih na području LAG-a „VIP“, siječanj 2016. godine
(Izvor: www.dzs.hr)

JLS	Ukupno	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Osnovna škola	SS za zanimanja do 3 god. I škola za KV, VKV	SS za zanimanja u trajanju od 4 i više godina	Gimnazija	Viša škola, I. stupanj fakulteta i stručni studij	Fakulteti, akademije, magisterij
Gradina	502	36	171	187	89	10	8	1
Lukač	417	17	148	141	91	7	9	4
Pitomača	942	88	345	257	196	11	28	17
Suhopolje	805	44	263	265	190	14	16	13

Špišić Bukovica	444	11	157	137	110	12	10	7
Virovitica	1.992	60	420	679	597	78	101	57
LAG „VIP“	5.102	256	1.504	1.666	1.273	132	172	99

Obrazovanje je jedan od glavnih čimbenika važnih za stvaranje suvremenih gospodarstava temeljenih na znanju. Prema razini obrazovanja struktura stanovništva LAG-a je izrazito nepovoljna. Prema Popisu stanovništva 2011. godine najveći dio stanovništva, odnosno 55,75%, odnosi se na one koji imaju završenu srednju školu. Osobe koje nemaju završenu niti osnovnu školu ima 2,49%, dok 5,90% imaju završeno visoko obrazovanje. Također, primjetan je mnogo veći udio ženske populacije koja nema završeno osnovno školsko obrazovanje, dok sa završenom visokom stručnom spremom prevladavaju muškarci.

Tablica 6. Stanovništvo starije od 15 godina prema završenoj razini obrazovanja(Izvor: DZS)

Završena škola	Muškarci	Žene	Ukupno	Udio u LAG-u (%)
Bez škole	149	551	700	2,49%
Osnovna škola	3.751	4.887	8.638	30,77%
Srednja škola	8.740	6.911	15.651	55,75%
Viša škola i stručni studij	612	686	1.298	4,62%
Visoka stručna sprema	847	809	1.656	5,90%
Magisterij	50	21	71	0,26%
Doktorat	3	2	5	0,02%
Nepoznato	22	30	52	0,19%
Stan. staro 15 god. i više	14.174	13.897	28.071	100,00%

1.3. DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE ZNAČAJKE PODRUČJA

Dobna struktura stanovništva područja LAG-a „VIP“ ukazuje na dominaciju udjela radno sposobnog stanovništva u dobi od 20 do 59 godina starosti. Udio stanovništva starijeg od 60 godina iznosi visokih 22,86% što ukazuje na problem starenja stanovništva, dok na stanovništvo do 19 godina otpada 22,19%. Iz analize dobne i spolne strukture stanovništva LAG-a „VIP“, također je vidljivo da na području LAG-a prevladavaju žene sa 51,84%.

Na području LAG-a „VIP“, prema Registru udruga Republike Hrvatske, nalazi se 428 organizacija civilnog društva različitog djelokruga. Najviše je sportskih udruga (nogometnih i malonogometnih). Sve udruge na području LAG-a financiraju se potporama dobivenim iz proračuna grada ili općine, dok je u europskim zemljama drugačiji sustav sufinanciranja udruga gdje se to realizira putem donacija donatorskih organizacija i potpomaganjem poduzeća. Udruge se financiraju putem proračuna jedinica lokalne samouprave, odnosno putem njihovih natječaja za financiranje projekata udruga. Sve navedene udruge motivirane su da budu pokretači promjena i jedan od čimbenika poboljšanja kvalitete života na nekom području, ali im nedostaje znanja, inovativnosti i snalažljivosti samih članova da pronađu načine financiranja svojih aktivnosti. U novije vrijeme udruge se sve češće počinju samostalno financirati, tako što počinju prijavljivati projekte na EU natječaje, ali traže i donacije od lokalnih gospodarstvenika.

Potencijal	Razvojna potreba
<ul style="list-style-type: none"> • Potencijal za razvojem dodatnih društvenih (kulturnih i sportskih) sadržaja zbog velikog broja aktivnih udruga koje se bave očuvanjem tradicijske kulturne baštine i pridonose prepoznatljivosti toga kraja. Među najaktivnijima su i udruge koje se bave sportom i udruge šireg društvenog značaja • Dobna struktura stanovništva područja LAG-a ukazuje na dominaciju udjela radno sposobnog stanovništva u dobi od 20 do 59 godina starosti, odnosno 54,95% • Kulturna baština očuvana zahvaljujući aktivnostima civilnog društva 	<ul style="list-style-type: none"> • Potreba za dodatnim ulaganjima u obrazovanje na području LAG-a • Nedostatak znanja, inovativnosti i snalažljivosti članova organizacija civilnog društva za financiranje i provedbu aktivnosti što ukazuje na potrebu njihovog osnaživanja i umrežavanja sa drugim organizacijama • Poticati stanovništvo, posebice mlado, na ostanak u VPŽ (broj stanovnika u 2011. godini u gradu pao za 5,87% u odnosu na 2001. godinu) • Potrebno ulaganje u zdravstvenu infrastrukturu i opremanje zdravstvenih institucija na području LAG-a

2. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA LAG-A, UKLJUČUJUĆI SWOT ANALIZU

Analiza razvojnih potreba i potencijala obrađena je u prethodnom poglavlju.

2.1. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
<p>Geoprometni položaj i prirodni resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Čist i nezagađen okoliš • Povoljni klimatski uvjeti pogodni za uzgoj različitih kultura i korištenje obnovljivih izvora energije • Bogata kulturna i prirodna baština na području LAG-a „VIP“ • Blizina državnih granica i strateških pravaca <p>Gospodarstvo i konkurentnost</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvijena mreža potpornih institucija za poduzetnike, poljoprivrednike i civilno društvo • Neovisnost o sirovini drveta (33% površine VPŽ su šume) <p>Poljoprivreda</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na području LAG-a „VIP“ nalazi se 88,95% poljoprivrednih i šumskih površina • Duga tradicija poljoprivredne proizvodnje • Fleksibilnost i spremnost poljoprivrednika za preorijentaciju na druge poljoprivredne kulture (npr. proizvođači duhana na konoplju i kamilicu) 	<p>Geoprometni položaj i prirodni resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna osviještenost o zaštićenim prirodnim područjima <p>Gospodarstvo i konkurentnost</p> <ul style="list-style-type: none"> • Različito tumačenje zakonskih obveza i česte izmjene zakona • Nedovoljno razvijena poduzetnička klima rezultira stagnacijom razvoja MSP • Nedovoljan broj smještajnih kapaciteta u turizmu i nedostatak kvalitete postojećih • Nedovoljan broj razvijenih turističkih atrakcija <p>Poljoprivreda</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna pokrivenost navodnjavanja poljoprivrednih površina (do sada samo 1% pod sustavom navodnjavanja) • Usitnjenost poljoprivrednog zemljišta • Nedostatak proizvoda s dodanom vrijednosti • Nesređeni vlasnički odnosi • Nedovoljno razvijeni partnerski odnosi unutar poljoprivrednog sektora

<ul style="list-style-type: none"> •Prepoznatljive kulture: paprika, duhan, ljekovito, začinsko i aromatično bilje •Prepoznatljivi proizvodi: šećer i med, drvena industrija <p>Ljudski resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> •Porast visokoobrazovane radne snage •Dugogodišnje djelovanje (preko 100 godina) kulturno-umjetničkih udruga •Upoznatost s procedurama prijave na fondove EU •Radno aktivna struktura stanovništva područja LAG-a „VIP“ (54,95% stanovništva dobi od 20 do 59 godina starosti) <p>Infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> •Izgrađena mreža poslovnih zona te dostupnost zemljišta u istim •Zadovoljavajuća komunalna infrastruktura •Dobra pokrivenost ruralnog područja osnovnim školama •Izgradnja predškolske infrastrukture u ruralnim područjima 	<ul style="list-style-type: none"> •Proizvodnja kultura koje ne pripadaju u prioritetna područja PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (duhan, ljekovito, začinsko i aromatično bilje) •Nedovoljna angažiranost poljoprivrednika po pitanju specifičnih stručnih edukacija •Zapuštenost obradivih površina zbog velikih šteta od divljači na ratarskim kulturama na obroncima Bilogore •Nedovoljna promocija i nepostojanje zajedničkog brenda određenih poljoprivrednih kultura i lokalnih proizvoda <p>Ljudski resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> •Nedostatak svijesti potrošača o prednostima potrošnje lokalnih proizvoda •Nizak interes osoba za kulturno-umjetnička događanja •Nedostatak znanja članova organizacija civilnog društva za financiranje i provedbu aktivnosti iz EU fondova •Opadanje broja stanovnika u VPŽ <p>Infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> •Visoki troškovi transporta zbog slabije izgrađene prometne infrastrukture - nedostatak brze ceste •Nedostatak sportsko-rekreacijskih i društvenih sadržaja u ruralnim područjima •Nedovoljno ulaganje u komunalnu i zdravstvenu infrastrukturu
PRIILIKE	PRIJETNJE
<p>Geoprometni položaj i prirodni resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> •Klimatski i reljefni uvjeti pogodni za korištenje obnovljivih izvora energije i različite poljoprivredne djelatnosti •Dobar pristup strateškim prometnim pravcima prilika je za razvoj gospodarstva i transnacionalnu suradnju •Pogranično područje s Mađarskom kao potencijal za projekte transnacionalne suradnje i privlačenje posjetitelja iz Mađarske •Graničenje s 4 LAG-a u Republici Hrvatskoj je potencijal za projekte međuteritorijalne suradnje <p>Gospodarstvo i konkurentnost</p> <ul style="list-style-type: none"> •Pojava trenda udruživanja u različite proizvođačke organizacije 	<p>Geoprometni položaj i prirodni resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> •Elementarne nepogode (tuča, suša, poplava) <p>Gospodarstvo i konkurentnost</p> <ul style="list-style-type: none"> •Niska kupovna moć stanovništva prijeti dodatnom propadanju poduzetnika <p>Poljoprivreda</p> <ul style="list-style-type: none"> •Nedovoljno ulaganje u zaštitu nasada (npr. nasadi nisu zaštićeni mrežama) •Variranje cijena otkupa poljoprivrednih kultura •Aktualni Zakon o poljoprivrednom zemljištu ne pogoduje razvoju poljoprivrede •Uvoz poljoprivrednih proizvoda •Ugroženost malih poljoprivrednih gospodarstava od strane velikih proizvođača •Ukidanje premija za određene kulture, npr. duhan

- Trend rasta ruralnog turizma i interesa za specifičnim turističkim proizvodima i uslugama

Poljoprivreda

- Razvoj mreže navodnjavanja zahvaljujući blizini rijeke Drave
- Pojava zainteresiranosti mladih za poljoprivredu
- Primjena novih tehnologija zahvaljujući PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.
- Razvijanje Tehnološko-inovacijskog centra u Virovitici koji će poticati inovacije u poljoprivredi te primjenu novih znanja
- Dostupnost fondova EU za razvoj ruralnog područja i poboljšanje kvalitete življenja
- Kvaliteta i različite vrste tla omogućuju prijelaz na druge kulture s većim prinosom te uzgoj različitih poljoprivrednih kultura
- Prijelaz na ekološku proizvodnju zbog povećane potražnje tržišta
- Rast potražnje za lokalnim prehrambenim proizvodima
- Prijelaz na nove dohodovnije kulture - lješnjak, konoplju, ljekovito, začinsko i aromatično bilje, bobičasto voće, jagode, cvijeće...
- Uzlazni trend plasteničke proizvodnje u uzgoju povrća
- Porast interesa urbanog stanovništva za kratkim lancima prehrane - promocija lokalnih proizvoda i proizvođača te uspostava kratkih lanaca prehrane
- Jačanje i rast tvrtki za preradu ljekovitog, začinskog i aromatičnog bilja stvara potrebu za dodatnim uzgojem ljekovitog, začinskog i aromatičnog bilja
- Sadnja višegodišnjih nasada na obroncima Bilogore

Ljudski resursi

- Razvoj programa cjeloživotnog učenja kroz povezivanje s potrebama tržišta rada

Infrastruktura

- Priprema velikih infrastrukturnih projekata infrastrukture iz Strukturnih fondova

- Nedostatak financijske potpore od strane banaka za razvoj ruralnog kraja

Ljudski resursi

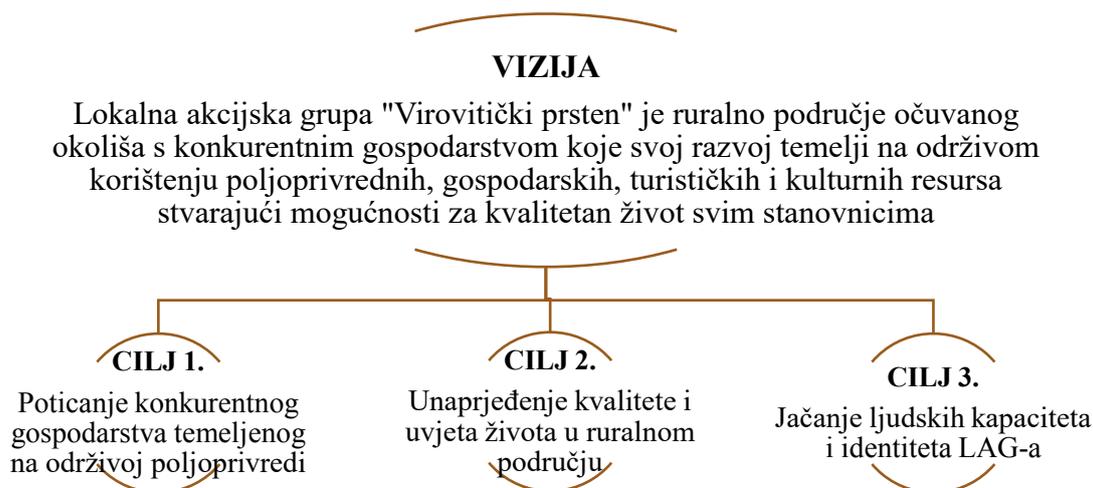
- Nedostatna usklađenost srednjoškolskog programa s potrebama tržišta rada
- Migracija stanovništva i gubitak radne snage
- Slab povrat visokoobrazovanog stanovništva u ruralne krajeve
- Problem starenja stanovništva i izumiranja sela

Infrastruktura

- Neujednačen razvoj sela unutar LAG-a „VIP“

3. OPIS CILJEVA LRS TE INTEGRIRANOG I INOVATIVNOG KARAKTERA LRS UKLJUČUJUĆI JASNE I MJERLJIVE POKAZATELJE ZA IZLAZNE POKAZATELJE ILI REZULTATE

Vizija razvoja LAG-a „VIP“ je sažeta i jasna zamisao o željenom i predvidljivom postignuću u razvoju područja. Zasniva se na rezultatima osnovne analize, SWOT/TOWS analize, razvojnih trendova u užem i širem krugu te idejama o budućnosti područja. Razvojna vizija temeljit će se na razvoju identiteta područja korištenjem komparativnih prednosti s većim naglaskom na razvoj ljudskih resursa posebno na djelovanju temeljenom na načelima LEADER/CLLD pristupa. Vizija se realizira putem općih i specifičnih ciljeva LRS i temelji se na već determiniranim komparativnim značajkama područja:

Uloga LRS i LAG-a „VIP“, kao potporne organizacije razvoju i implementaciji razvojnih smjernica, i dalje se zasniva na očuvanju i razvoju socijalnog kapitala s naglaskom na razvoj partnerstva između javnog, gospodarskog i civilnog sektora, temelji se na načelima što brže implementacije CLLD pristupa lokalnom razvoju, uspostavi mreža potpornih institucija/organizacija u svrhu njihova sinergijskog djelovanja, na jačanju gospodarskih razvojnih mogućnosti područja (i to prvenstveno razvoja poljoprivrednog i turističkog sektora) te jačanju poduzetničkih inicijativa u svim razvojnim sektorima u svrhu održivog razvoja područja diverzifikacijom djelatnosti i stvaranjem održivih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, malog poduzetništva i obrtništva. Glavna svrha navedenog je osiguranje povećanja kvalitete života lokalnih stanovnika i zadržavanje mlađe populacije, odnosno opstanka stanovništva u ruralnom području.

Prostor LAG-a „VIP“ jedinstven je u Republici Hrvatskoj, prvenstveno po svojim prirodnim značajkama i kulturno-povijesnoj ulozi u razvoju nacionalnog identiteta. Novi identitet se mora stvoriti na kvalitetama područja koje pruža. Dosadašnji razvoj područja jasno ukazuje na prirodnu komparativnu prepoznatljivost, ali ukazuje i na činjenicu kako se lokalno stanovništvo uvijek oslanjalo na vlastite resurse, što mu je pomoglo u opstanku na ovim prostorima, često na razmeđu civilizacija i kultura.

Temeljem analize trenutnog stanja, opći cilj djelovanja LAG-a „VIP“ je podržati održivi razvoj lokalne zajednice i inicijative na LAG području poticanjem među-sektorske suradnje te integriranog pristupa revitalizaciji zajednice i jačanju ruralnog gospodarstva. Temeljem definiranih razvojnih smjernica lokalno partnerstvo i šira zajednica s kojom su provedene detaljne konzultacije, pristupili su definiranju strateških ciljeva. Osmišljavanje strateških razvojnih ciljeva vodilo se prvenstveno usklađenosti s prioritetima Programa ruralnog razvoja

Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. - prioriteti drugog stupa (ruralni razvoj), ZPP Europske unije:

1. poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima (razvoj baza podataka u ruralnim područjima; jačanje veza između poljoprivrede, šumarstva i znanstvenog sektora);
2. jačanje održivosti i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede, promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija te davanje potpore održivom upravljanju šumama;
3. promicanje organizacije prehrambenog lanca, dobrobiti životinja i upravljanja rizicima u poljoprivrednom sektoru;
4. obnavljanje, očuvanje i jačanje poljoprivrednih i šumskih ekosustava (bioraznolikost, voda, tlo);
5. promicanje učinkovitog korištenja resursa (vode i energije) i davanje potpore prelasku na gospodarstvo s niskom emisijom ugljika (korištenjem obnovljive energije, smanjenjem emisija stakleničkih plinova, očuvanjem i pohranjivanjem ugljika);
6. promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj (jednostavnije otvaranje radnih mjesta, promicanje lokalnog razvoja, pojačana dostupnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija),

a doprinosima kojima se direktno ostvaruju sva tri cilja ZPP-a:

1. poticanje konkurentnosti poljoprivrede, među ostalim, i kroz višenamjensku i tehnološki inovativnu proizvodnju prilagodljivu klimatskim promjenama te tehnološki moderniziranu prehrambeno-prerađivačku industriju
2. osiguranje održivog upravljanja prirodnim resursima i akcije protiv klimatskih promjena uz provedbu načela zaštite okoliša i prirode te očuvanje genetskih izvora
3. postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih gospodarstava i zajednica, uključujući stvaranje i zadržavanje radnih mjesta.

Pri planiranju aktivnosti/tipova operacija za provedbu LRS LAG-a „VIP“, a time i razvojnih ciljeva, prvenstveno se vodilo implementacijom načela LEADER-a/CLLD-a za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. koje je prioritetno usmjereno na inovacije, zaštitu okoliša i smanjenje utjecaja na klimatske promjene te na postizanje planiranih rezultata koji donose trajne i vidljive promjene. Načela kojima se, u pripremi i planiranju provedbe lokalnog razvoja vođenog lokalnom zajednicom, vodio LAG „VIP“ temeljena su na osnovnim načelima CLLD-a:

- Razvoj utemeljen na definiranim značajkama, potrebama i mogućnostima lokalnog područja;
- Strategija je u potpunosti izrađena prema stvarno iskazanim potrebama lokalnih razvojnih dionika implementacijom pristupa odozdo prema gore;
- Tijekom izrade LRS posebna pažnja je posvećena jačanju javno-privatnog partnerstva, odnosno integraciji LAG-a „VIP“, kao nositelja razvoja lokalnog područja, te razvoju i definiranju inovativnog, integriranog i multisektorskog pristupa lokalnom razvoju, umrežavanju i suradnji te
- Načinu decentralizirane isporuke projekata odabiranih od samog LAG-a (temeljno, 08. načelo CLLD-a).

Očekivani učinci ciljeva moraju biti jasno (mjerljivo) usmjereni ostvarivanju razvojne vizije područja, no prvenstveno moraju doprinositi komplementarnosti s razvojnim prioritetima Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. za čiju realizaciju je i namijenjena ova LRS, koja u suštini, predstavlja projektni prijedlog za višegodišnje financiranje implementacije CLLD-a iz Mjere 19 Programa ruralnog razvoja do

2020.-te godine (Sažetak mjerljivih pokazatelja nalazi se u Dodatku 9.). Dakle, definirane ciljeve LAG „VIP“ postići će implementacijom prioriteta odnosno aktivnosti s pripadajućim tipovima operacija usmjerenim sustavu provedbe temeljem 8. načela CLLD-a (decentralizirana provedba lokalnog razvoja vođenog lokalnom zajednicom). Vodeći se svim navedenim smjernicama, metodom odozdo prema gore, LAG je definirao prioriteta tipove operacija i mjere koji su doveli do definiranja strateških (specifičnih) ciljeva, shematski sažeto prikazano:

Strateški ciljevi (SC) LAG-a „VIP“ 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Prioritetne mjere (M) 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. za ostvarenje strateških ciljeva	Prioritetni tipovi operacija (TO) 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. za realizaciju mjera kojima se ostvaruju strateški ciljevi
SC 1 Poticanje konkurentnog gospodarstva temeljenog na održivoj poljoprivredi	M 1.1. Potpora razvoju konkurentnih i održivih poljoprivrednih gospodarstava	TO 1.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava
		TO 1.1.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava
SC 2 Unaprjeđenje kvalitete i uvjeta života u ruralnom području	M 2.1. Razvoj opće društvene i rekreacijske infrastrukture	TO 2.1.1. Razvoj opće društvene infrastrukture u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika LAG-a
SC 3 Jačanje ljudskih kapaciteta i identiteta LAG-a	M 3.1. Implementacija CLLD pristupa u razvoju LAG-a	TO 3.1.1. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a
		TO 3.1.2. Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije

3.1. CILJEVI, MJERE I TIPOVI OPERACIJA LRS ZA PODRUČJA LAG-A TEMELJENI NA MOGUĆNOSTIMA PRR RH ZA RAZDOBLJE 2014.-2020. I PRIJELAZNO RAZDOBLJE 2021.-2022.

Strateški cilj ¹	Poticanje konkurentnog gospodarstva temeljenog na održivoj poljoprivredi
Obrazloženje cilja	Područje LAG-a „VIP“ izrazito je poljoprivredno sa dugom tradicijom uzgoja ratarskih, industrijskih, povrtlarskih te voćnih kultura, a u stočarstvu se ističe govedarstvo sa proizvodnjom mlijeka, ovčarstvo, svinjogojstvo te pčelarstvo. Posljednjih 15-ak godina polako se neke ratarske niskodohodovne kulture zamjenjuju kulturama koje donose daleko veći profit po jedinici površine. Uvode se i neke nove kulture kao što je uzgoj ljekovitog, začinskog i aromatičnog bilja, cvijeća te nekih voćnih vrsta poput oraha, lijeske, jagoda, goji, aronije, koje zahtijevaju ulaganja u posebne strojeve i alate. Nužno je pratiti tehnološka dostignuća koja unapređuju proces rada i omogućavaju dobivanje proizvoda koji je konkurentniji na tržištu. Kako tržište mijenja navike, tako je potreba u poljoprivrednoj proizvodnji mijenjati sortiment

¹ Usklađenje je provedeno temeljem Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5738, Aneksa Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 1 i Aneksa Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 2 potpisanim između Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

	<p>(naročito u uzgoju voća i povrća), ali uvoditi i neke nove, do sada manje uzgajane kulture i proizvode na način kako to tržište zahtijeva. Potrebno je napraviti iskorak u plasmanu proizvoda, naročito direktno do kupca što zahtijeva troškove za berbom, sortiranjem, doradom, preradom, pakiranjem, marketingom i prijevozom gotovog proizvoda do kupca. Budući da je na području LAG-a „VIP“ veliki udio malih PG-a, uz pomoć ulaganja iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020., te sredstava namijenjenih za prijelazno razdoblje 2021.-2022., stvorit će se pretpostavke za njihov postupan rast i razvoj, uzevši u obzir činjenicu da je istovremeno veliki udio staračkih poljoprivrednih gospodarstava koja se polagano gase i na njihovom mjestu mogu se razvijati mala poljoprivrednih gospodarstava. Kako bi se pratio tehnološki razvoj i išlo u korak sa zahtjevima tržišta, vodeći računa o kvaliteti proizvoda s jedne strane i o troškovima proizvodnje s druge strane, nužna su ulaganja u modernizaciju proizvodnje, uvođenjem novih tehnologija i sortimenata.</p> <p>Prilikom planiranja novih ulaganja, težište se daje na ulaganja koja su u skladu sa smanjenjem stakleničkih plinova, zaštite tala i voda što je doprinos horizontalnom pristupu.</p>		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Rast zaposlenosti u poljoprivredi i s njom povezanim prerađivačkim djelatnostima za 7 zaposlenika • Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022.) za 27 projekata • Povećanje ulaganja u restrukturiranje i/ili modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava za 367.533,35 EUR • Razvoj 12 malih poljoprivrednih gospodarstava 		
Predviđena financijska alokacija do 2025.	<p>➤ 38,34% (555.033,35 EUR) sredstava LAG-a iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022. (1.447.780,54 EUR)</p> <p>Ukupno SC 1: 29,21% (555.033,35 EUR) od ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).</p>		
Indikatori (mjerljivi kumulativni pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>), CMES/CMEF			
Ukupna isplaćena sredstva (EUR) iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi)	Ukupan broj sufinanciranih projekata iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	
555.033,35	27	7	
Izvor informacija	Izvješća APPRRR-a i LAG-a „VIP“		
Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje cilja (očekivanih rezultata) s pripadajućim tipovima operacija za njihovu realizaciju prema mogućnostima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.			
Broj i naziv prioritetne mjere (aktivnosti)	Sukladnost s mjerom PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Broj i naziv tipa operacije za provedbu mjere	Sukladnost s tipom operacije iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.

M 1.1. Potpora razvoju konkurentnih i održivih poljoprivrednih gospodarstava	4	TO 1.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	4.1.1.						
	6	TO 1.1.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	6.3.1.						
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.		2							
		2A							
Prioritetna Mjera (aktivnost) 1.1.	Potpora razvoju konkurentnih i održivih poljoprivrednih gospodarstava								
Obrazloženje Mjere 1.1.	Poljoprivreda je u gospodarskoj strukturi područja LAG-a „VIP“ uvijek imala poseban značaj, a nakon ulaska u EU potrebno je suočiti se s novim izazovima. LAG „VIP“ sufinancirat će uvođenje novih tehnologija, koje će stvoriti pretpostavke za povećanje poljoprivredne proizvodnje, ali i omogućiti kvalitativno bolji proizvod. Osim toga, poticat će se uvođenje novih kultura i proizvoda za koje postoji potreba i interes na tržištu. Prioritet su pri tome mala obiteljska gospodarstva koja jamče sigurnost i kvalitetu prehrane, unaprjeđuju kvalitetu života, teže održivom upravljanju prirodnim resursima, zaštitu okoliša, agrobioraznolikosti, postizanju održivosti, čuvanju radnih mjesta i povezivanju stanovnika lokalnih zajednica. Upravo su mali i srednji OPG-i ti koji održavaju ruralni prostor i čuvaju njegov identitet te uz mali poticaj u obliku sufinanciranja projekata manje vrijednosti, sposobni su zapošljavati daleko veći broj osoba no što to imaju interesa veliki sistemi PG-a. Iz tog razloga LAG „VIP“ financirat će projekte prvenstveno malih i srednjih PG-a jer su oni najosjetljivija skupina PG-a obzirom na rentabilnost proizvodnje zbog nemogućnosti za razvoj komercijalne poljoprivrede, vezane uz specijalizaciju u proizvodnji, a kada i imaju potrebne preduvjete suočena su s nemogućnošću plasmana svojeg proizvoda na tržištu.								
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 1.1.	LAG „VIP“, Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije (VIDRA), Razvojna agencija VTA, druge potporne organizacije i ustanove u javnom vlasništvu, privatne konzultantske tvrtke i organizacije koje će pružiti potporu ciljanim skupinama, odnosno korisnicima								
Vremensko razdoblje za provedbu aktivnosti do 2022. (i broj projekata)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022..
	N/A	N/A	N/A	N/A	12	0	15	0	0
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2022. (% od EUR, 19.2.)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
	N/A	N/A	N/A	N/A	12,95%	0,00%	25,39%	0,00%	0,00%
Napomena:	Detaljna razrada strateškog cilja te prioriteta mjera (aktivnosti) s pripadajućim tipovima operacija, pripadajućim indikatorima mjerenja rezultata (result indicators) i								

	<i>isporuka (output indicators) ciljanim korisnicima i kriterijima prihvatljivosti nalazi se u Dodatku 2. i Dodatku 5.</i>		
Strateški cilj 2²	Unaprijeđenje kvalitete i uvjeta života u ruralnom području		
Obrazloženje cilja	Komunalna i društvena infrastruktura, kao preduvjeti kvalitete života i opstanka stanovništva na ruralnom području, od velikog su interesa za LAG područje koje itekako treba voditi računa o osjetljivim kategorijama, kako starijih stanovnika, tako i onih najmlađih, ali i radno aktivnih. Svako područje LAG-a ima svoje specifične potrebe, ali svima je zajednička potreba prvenstveno zadržavanje stanovnika na ruralnom području, a to se može samo dizanjem kvalitete života na razinu koja zadovoljava potrebe svih članova obitelji.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022.) za 15 projekata • Razvoj kvalitete života stanovnika područja LAG-a temeljen na poboljšanju usluga/razvoju društvene infrastrukture, povećanje populacije obuhvaćene unaprijeđenim uslugama/infrastrukturom za 40% 		
Predviđena financijska alokacija do 2025.	<p>➤ 61,66% (892.747,18 EUR) sredstava LAG-a iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.447.780,54 EUR)</p> <p>Ukupno SC 2: 46,98% (892.747,18 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).</p>		
Indikatori (mjerljivi kumulativni pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>), CMES/CMEF			
Ukupna isplaćena sredstva (EUR) za Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi)	Ukupan broj sufinanciranih projekata iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	
892.747,18	15	0	
Izvor informacija	Izvješća APPRRR-a i LAG-a „VIP“, izvješća projektnih partnera		
Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje cilja (očekivanih rezultata) s pripadajućim tipovima operacija za njihovu realizaciju prema mogućnostima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.			
Broj i naziv prioritetne mjere (aktivnosti)	Sukladnost s mjerom PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Broj i naziv tipa operacije za provedbu mjere	Sukladnost s tipom operacije iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.

² Usklađenje je provedeno temeljem Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5738, Aneksa Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 1 i Aneksa Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 2 potpisanima između Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

M 2.1. Razvoj opće društvene i rekreacijske infrastrukture	7	TO 2.1.1. Razvoj opće društvene infrastrukture u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika LAG-a	7.4.1.						
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.		6	6B						
Prioritetna Mjera (aktivnost) 2.1.	Razvoj opće društvene i rekreacijske infrastrukture								
Obrazloženje Mjere 2.1.	Jedna od najvećih prepreka ekonomskog razvoja je nerazvijena infrastruktura koja direktno utječe na konkurentnost gospodarstva, ali i kvalitetu života stanovnika i koja posve čini suvišnom svako nastojanje u razvoj drugih djelatnosti, kao što je turizam, sport i rekreacija. LAG „VIP“ ovom mjerom sufinanciranja nastoji dati šansu naročito slabije razvijenim dijelovima, koji su i najugroženiji, kako bi riješili neke od infrastrukturnih problema. Stoga je u prioritete uveden i razvoj ove vrste infrastrukture koji će unaprijediti kvalitetu života na području LAG-a „VIP“. Jedan od prioriteta LAG-a „VIP“ je očuvanje kulturne tradicije na ruralnom području, ali i razvoj novih oblika društvenih i sportskih sadržaja za zadovoljenje društvenih potreba stanovnika na ruralnom području. Društveni, kulturni i sportski sadržaji su neophodni za upotpunjavanje životnih potreba i podizanje društvenog standarda, a kulturna i prirodna baština čine važan dio kulture na ruralnom području koju treba čuvati i njegovati. Svi ovi materijalni i nematerijalni atributi trebaju se sačuvati u sadašnjosti, kako bi bili ostavljeni u nasljeđe za dobrobit budućim generacijama. Provedbom ovog tipa operacije doprinijet će se kvaliteti života ruralnog stanovništva i diversifikaciji ruralnog područja LAG-a.								
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 2.1.	LAG „VIP“, Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije (VIDRA), druge potporne organizacije i ustanove u javnom vlasništvu, privatne konzultantske tvrtke i organizacije koje će pružiti potporu ciljanim skupinama odnosno korisnicima								
Vremensko razdoblje za provedbu aktivnosti do 2022. (i broj projekata)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	6	2	1	6
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2022. (% od EUR, 19.2.)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	15,26%	4,34%	1,44%	40,62%
Napomena:	<i>Detaljna razrada strateškog cilja te prioritetne mjere (aktivnosti) s pripadajućim tipovima operacija, pripadajućim indikatorima mjerenja rezultata (result indicators) i isporuka (output indicators) ciljanim korisnicima i kriterijima prihvatljivosti nalazi se u Dodatku 3. i Dodatku 5.</i>								
Strateški cilj 3³	Jačanje ljudskih kapaciteta i identiteta LAG-a								

³ Usklađenje je provedeno temeljem Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5738, Aneksa Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 1 i Aneksa Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 2,

Obrazloženje cilja	Svi lokalni dionici trebali bi biti što više uključeni, kako u razvoj društvene aktivnosti, tako i u opći razvoj zajednice, a upravo je uloga LAG-a ključna za kreiranje i jačanje partnerstva javnog i privatnog sektora koji zajedno osmišljavaju i ostvaruju projekte, koji vode poboljšanju života u lokalnim zajednicama. LAG stoga treba jačati, kako suradnju unutar svoje lokalne zajednice, tako i suradnju sa drugim lokalnim zajednicama na nacionalnoj razini, posebno u smislu međusobnog povezivanja za prijenos znanja, vještina i u konačnici, suradnjom i umrežavanjem, razvoja novih tržišta za proizvode i usluge sa svog područja. Mnogi članovi LAG-a su aktivatori zajednice, čuvari kulturne baštine, animatori mlađih stanovnika i učitelji tradicijskih zanata i običaja koji čine identitet LAG-a. Međutim, i oni se moraju dodatno usavršavati, kako bi i dalje animirali širok krug razvojnih dionika te tako jačali koheziju lokalne zajednice koja stvara uvjete za kvalitetan i održiv socio-ekonomski razvoj, kako područja LAG-a „VIP“, tako i šireg okruženja.	
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI - OP RR 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022.) za 3 projekta • Rast zaposlenosti putem projekata kojima je dodijeljena potpora iz ESI OP - RR 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022. za 2 zaposlenika • Jačanje veza između LAG-ova i različitih razvojnih dionika ruralnih područja razvojem i implementacijom projekata suradnje na nacionalnoj razini • Jačanje upravljačkih sposobnosti organizacija koje pružaju potporu razvoju ruralnog područja • Razvoj društvene uključenosti, smanjenja siromaštva, diverzifikacije, malog poduzetništva i kreiranje radnih mjesta jačanjem animacije stanovništva i sustava cjeloživotnog učenja te stjecanja znanja i vještina 	
Predviđena financijska alokacija do 2025.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 100% sredstava LAG-a za Podmjeru 19.3. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (5% od ukupno 19.2.); 72.389,03 EUR ➤ 100% sredstava LAG-a za Podmjeru 19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020.2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (25% od 19.2. + 25% od 19.3.); 380.042,39 EUR <p>Ukupno SC 3: 23,81% (452.431,42 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).</p>	
Indikatori (mjerljivi kumulativni pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>), CMES/CMEF		
Ukupna isplaćena sredstva (EUR) za Podmjere 19.3.+19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi)	Ukupan broj sufinanciranih projekata iz Podmjere 19.3. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata iz Podmjere 19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.
452.431,42	3	2
Izvor informacija	Izvješća APPRRR-a i LAG-a „VIP“, izvješća projektnih partnera	

potpisanim između Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje cilja (očekivanih rezultata) s pripadajućim tipovima operacija za njihovu realizaciju prema mogućnostima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.									
Broj i naziv prioritetne mjere (aktivnosti)	Sukladnost s mjerom PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Broj i naziv tipa operacije za provedbu mjere			Sukladnost s tipom operacije iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.				
M 3.1. Implementacija CLLD pristupa u razvoju LAG-a	19	TO 3.1.1. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a			19.3.2.				
	19	TO 3.1.2. Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije			19.4.1.				
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	1			6					
	1A	1B	1C	6A	6B				
Prioritetna Mjera (aktivnost) 3.1.	Implementacija CLLD pristupa u razvoju LAG-a								
Obrazloženje Mjere 3.1.	Partnerstvo javnog, gospodarskog i civilnog sektora čine stup LAG-a i njegova su esencijalna sastavnica. Partneri imaju zajednički interes, a to je da zajednički rade na poboljšanju uvjeta života na području LAG-a. Još uvijek je nužno potrebno konstantno educirati stanovnike područja LAG-a o novim modelima i mogućnostima rasta i razvoja te jačanja kvalitete života, kako bi pravovremeno izrazili svoje potrebe i viđenje razvoja svoje zajednice. Članove i zaposlenike LAG-a potrebno je dodatno usavršavati, kako bi mogli djelovati kao motivatori u zajednici, ali i kako bi na kvalitetan način mogli oslušivati potrebe zajednice i osmišljavati kvalitetne odgovore na potrebe zajednice. Udruge na području LAG-a, kroz artikulaciju interesa svojih članova, potiču socijalno-gospodarski razvoj područja i na taj način doprinose razvijanju identiteta ruralnog LAG područja. LAG omogućuje stvaranje kvalitetnih veza za provedbu međuteritorijalnih projekata suradnje u kojima se razmjenjuju stavovi, iskustva i primjeri dobre prakse u razvoju poljoprivrede i nepoljoprivrednih djelatnosti. LAG „VIP“ već je započeo procese suradnje na teritoriju koji obuhvaća RH, a to bi bilo vrlo korisno i nastaviti te proširiti, što će poticajno djelovati, kako na ruralni prostor, tako i na identitet LAG-a „VIP“.								
Odgovorni za provedbu Mjere (aktivnosti) 3.1.	LAG „VIP“ i projektni partneri								
Vremensko razdoblje za provedbu aktivnosti do	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
	N/A	N/A	N/A	0	0	0	1	1	1

2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (i broj projekata) (19.3.)									
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (% za 19.3.)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
	N/A	N/A	N/A	0,00%	0,00%	0,00%	0,04%	27,32%	72,64%
Predviđena financijska alokacija (planirana sredstva) do 2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (% od 25%, za 19.4.)	N/A	N/A	N/A	8,52%	12,04%	11,84%	12,30%	30,00%	25,30%
<i>Napomena:</i>	<i>Detaljna razrada strateškog cilja te prioritetne mjere (aktivnosti) s pripadajućim tipovima operacija, pripadajućim indikatorima mjerenja rezultata (result indicators) i isporuka (output indicators) ciljanim korisnicima i kriterijima prihvatljivosti nalazi se u Dodatku 4. i Dodatku 5.</i>								

3.2. OPIS MJERA UKLJUČUJUĆI DEFINIRANJE KORISNIKA, KRITERIJA PRIHVATLJIVOSTI

Detaljan opis mjera, definiranje korisnika i kriterija prihvatljivosti, kako je navedeno u prethodnom poglavlju, nalazi se u Dodacima 2., 3., 4. i 5.

3.3. OPIS TEMA PLANIRANIH PROJEKATA SURADNJE I NAČIN ODABIRA PROJEKATA SURADNJE

Radi postizanja dodane vrijednosti te jačanja kapaciteta LAG-a „VIP“, Lokalnom razvojnom strategijom predviđeni su projekti suradnje koji uključuju LAG-ove s područja Republike Hrvatske, što te projekte čini međuteritorijalnim projektima suradnje. Akcijskim planom predviđena je realizacija 3 međuteritorijalna projekta suradnje.

Tematska područja suradnje su sljedeća:

- *Potaknuti diversifikaciju proizvodnje i prerade u ruralnom kraju*

OPIS CILJA SURADNJE: Procesom izrade strategije (održanim radionicama) utvrđen je interes poljoprivrednih gospodarstava, ali i malih i srednjih poduzetnika, da u sklopu svoje djelatnosti započnu proizvodnju i/ili preradu, s obzirom da klimatski uvjeti te kvaliteta tla to dopuštaju. Stoga se suradnjom želi prikupiti novo znanje o potencijalnim načinima diversifikacije proizvodnje i prerade te prenijeti to znanje na lokalnu razinu.

Ova tema doprinosi ostvarenju SC 1, M 1.1. kroz TO 1.1.1. i TO 1.1.3.

- *Povećati prepoznatljivost lokalnih proizvoda na europskom tržištu*

OPIS CILJA SURADNJE: Umrežavanjem s drugim nacionalnim LAG-ovima na međuteritorijalnoj razini radi promocije proizvoda s ruralnog područja na europskom tržištu, LAG-ovi će odabrati proizvode s najviše potencijala koje će prezentirati na različitim sajmovima i drugim događanjima.

Ova tema doprinosi ostvarenju SC 1, M 1.1. kroz TO 1.1.1. i TO 1.1.3., ali i ostvarenju SC 2, M 2.1. kroz TO 2.1.1.

• *Promovirati LAG područje s naglaskom na ruralni turizam i prepoznatljivost lokalnih proizvoda*

OPIS CILJA SURADNJE: Umrežavanjem s LAG-ovima na međuteritorijalnoj razini želi se razmijeniti iskustvo o promoviranju ruralnog turizma kroz prepoznatljive lokalne proizvode, kulturnu i prirodnu baštinu te promociju lokaliteta, odnosno na koji način se te aktivnosti provode na područjima drugih LAG-ova. Također, projekti suradnje vezani uz navedeni cilj koristit će se za promociju ruralnog turizma temeljenog na gastronomiji i ostalim prepoznatljivim lokalnim proizvodima te očuvanju lokaliteta, kulturne i prirodne baštine, kako bi se osigurala prepoznatljivost LAG područja.

Ova tema doprinosi ostvarenju SC 1, M 1.1. te TO 1.1.1. i TO 1.1.3. te ostvarenju SC 2, M 2.1. te TO 2.1.1.

• *Jačati kompetencije stanovništva ruralnog kraja*

OPIS CILJA SURADNJE: Razmjenom iskustva s drugim LAG-ovima na međuteritorijalnoj razini potrebno je ojačati sposobnosti zaposlenika LAG-a, kako bi prenosili znanje o specifičnim područjima na stanovnike s područja LAG-a „VIP“ te njegove članove. Primjenom primjera dobre prakse drugih LAG-ova pokrenut će se razvoj ruralnog kraja te povećati interes za ulaganjima kroz Program ruralnog razvoja, s obzirom na nove ideje prikupljene iz razmjene znanja.

Ova tema doprinosi ostvarenju SC 3, M 3.1. odnosno TO 3.1.2., ali će indirektno utjecati i na ostvarenje SC 1 i SC 2, odnosno na sve tipove operacija unutar pojedinog cilja.

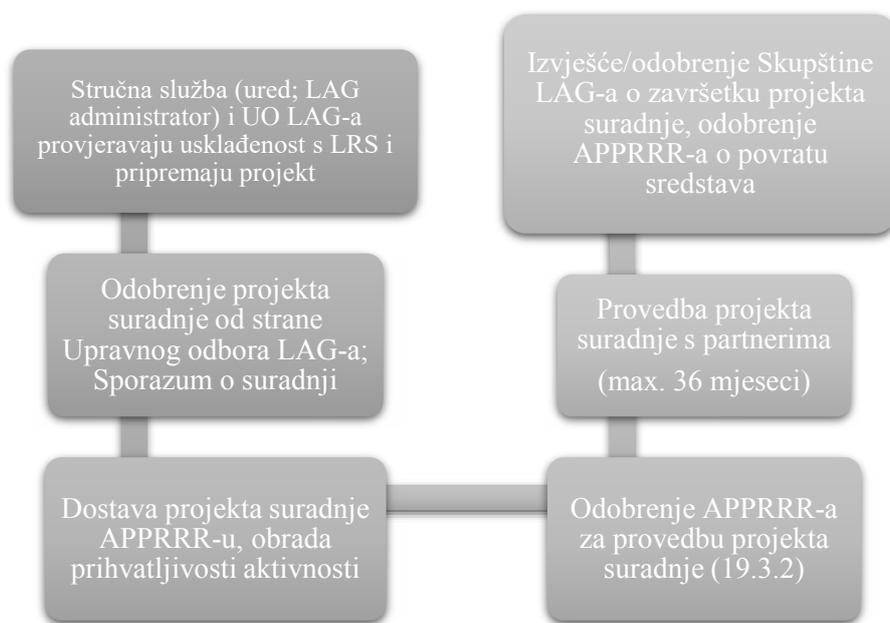
Pored navedenog, važno je napomenuti da će sva četiri definirana tematska područja suradnje direktno doprinijeti ostvarenju SC 3, M 3.1. odnosno TO 3.1.1., ali će novostečena znanja i iskustva doprinijeti ostvarenju TO 3.1.2.

Načela obrade i odabira projekta suradnje⁴:

Nakon što Stručna služba LAG-a, odnosno LAG administratori, i Upravni odbor provjere usklađenost s LRS i pripreme projekt, slijedi odobrenje projekta suradnje od strane Skupštine LAG-a, potpisivanje Sporazuma te dostava projekta suradnje APPRRR-u. Nakon odobrenja APPRRR-a za provedbu, započinje provedba projekta s partnerima, koja može trajati maksimalno 36 mjeseci. Projekt suradnje završava odobrenjem Skupštine LAG-a te povratom sredstava od strane APPRRR-a. Ključni kriterij za odabir projekata suradnje je usklađenost predloženog projekta s ciljevima i tematskim područjima definiranim u Lokalnoj razvojnoj

⁴ Postupak pripreme i provedbe projekata suradnje promijenjen je sukladno Pravilniku o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD - lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018) i Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021).

strategiji LAG-a „VIP“ te ostvarenje minimalnog broja bodova (praga prolaznosti) sukladno

kriterijima odabira za tip operacije 19.3.2. navedenim u natječaju za provedbu Podmjere 19.3.

3.4. INOVATIVAN I INTEGRIRANI KARAKTER LRS

LRS LAG-a „VIP“ izrađena je prema LEADER principu provedbom *odozdo prema gore*. LRS je strukturirana tako da su međusobno sukladni svi programirani ciljevi sa pripadajućim mjerama, odnosno aktivnostima, te provedbeni tipovi operacija, što je razvidno kroz kumulativne doprinose fokus područjima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. Jednako tako, istaknut je doprinos horizontalnim, međusektorskim ciljevima - poticanju inovacija s posebnim naglaskom na očuvanje okoliša te prilagodbu i ublažavanje utjecaja klimatskih promjena. Međusektorski ciljevi prožeti su kroz cijelu LRS.

Klimatske promjene i međusektorsko djelovanje provedbom LRS

Iz trenutno poznatih znanstvenih podataka vezanih uz klimatske promjene navodi se da klimatske promjene imaju širok utjecaj na ljudske i prirodne sustave te da će nastavak emisija stakleničkih plinova uzrokovati daljnje zagrijavanje i uzrokovati ozbiljne i nepovratne utjecaje na ljude i ekosustave. Ograničavanje klimatskih promjena značajnim smanjenjem emisija, zajedno s prilagodbom klimatskim promjenama, može značajno smanjiti rizike.

Zbog svojih klimatskih i geografskih obilježja područje LAG-a ranjivo je na klimatske promjene s kojima se već i suočava u obliku poplava i suša, sve češće u istoj godini. Mogu se očekivati i određeni utjecaji na hidrologiju i vodne resurse, šumarstvo, poljoprivredu, bioraznolikost, ljudsko zdravlje itd. Stoga je ključno, istovremeno uz mjere smanjivanja emisija stakleničkih plinova, pripremati ublažavanje posljedica te procjenu i smanjivanje rizika od klimatskih promjena.

Partnerima LAG-a „VIP“ vrlo je važno očuvanje okoliša, prvenstveno tla i voda, radi očuvanja agrookolišnih resursa kojima obiluje, a jednako tako i poljoprivredna proizvodnja koja je konkurentna. Operacijama uvođenja energetske učinkovitosti te poticanja korištenja OIE koje se predviđaju provedbom LRS (SC 1) doprinosi se ublažavanju negativnih posljedica, kao i utjecaja klimatskih promjena. Ulaganja u okviru potpora uvođenju novih tehnologija i procesa u poljoprivredi (prvenstveno usmjerenih na restrukturiranje gospodarstva) omogućit će lakšu prilagodbu i ublažavanje utjecaja klimatskih promjena unutar ruralnog prostora kroz smanjenje

emisije štetnih tvari. Partneri LAG-a „VIP“, naročito proizvođači povrća i voća, svjesni su kako se moraju prilagoditi novim tehnologijama u svojoj proizvodnji: podizanjem i osuvremenjivanjem plastenika za proizvodnju povrća i cvijeća, uvođenjem sustava navodnjavanja u proizvodnji, sustava zaštite od padalina i niskih temperatura i mnogim drugim investicijama čime se na održiv način postiže konkurentni i sigurniji poljoprivredni proizvod ne izazivajući dodatno klimatske promjene. Osim toga, na području LAG-a razvijena je pčelarska proizvodnja, koja je stalno u laganom porastu što ozbiljno govori u prilog pozitivnom odnosu partnera LAG-a i očuvanju okoliša, a ista ima direktan utjecaj na klimatske promjene u cjelini. Kroz razvoj lokalne infrastrukture unutar SC 2 i potporne aktivnosti LAG-a (SC 3), prednost se daje opremi i zahvatima koji su otporni na klimatske promjene. SC 3 osigurava da se kroz razvojne mehanizme prijenosa znanja i informacija potiče provedba projekata koji doprinose smanjenju štetnog utjecaja poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene i dodatno educira stanovništvo o potrebi ublažavanja klimatskih promjena i utjecaju poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene.

Zaštita okoliša i međusektorsko djelovanje provedbom LRS

S jasno definiranim principima i ciljevima te energičnim djelovanjem, okoliš je moguće dugoročno očuvati. Od osobite je važnosti zaštita okoliša i održivo korištenje prirodnih resursa, unapređivanje upravljanja okolišem, sprječavanje onečišćenja okoliša, integracija okoliša u druge sektore, kao što su poljoprivreda, šumarstvo, turizam, energetika, industrija, promet, jačanje svijesti i uključivanje javnosti u proces donošenja odluka i provedbe mjera te uloga projekata na zaštiti okoliša. Sudjelovanjem u edukaciji i međusektorskom suradnjom u području zaštite okoliša, prirode i održivog razvitka, LAG nastoji dati snažan doprinos podizanju svijesti javnosti o potrebi očuvanja okoliša i prirode u svim oblicima gospodarskog i društvenog djelovanja.

Područje LAG-a „VIP“ visoko je vrijedno prirodno područje s značajnim prostorima u mreži NATURA 2000. Iako područje LAG-a „VIP“ nije obuhvaćeno II. Akcijskim programom zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (NN 60/2017) vodi se računa o zaštiti tla i voda educiranjem poljoprivrednih proizvođača pa tako svi objekti za držanje životinja novijeg datuma raspolažu sa dostatnim spremnicima za skladištenje stajskog gnoja, a razvijena je i svijest o održivoj upotrebi umjetnih gnojiva i sredstava za zaštitu bilja. Provedbom aktivnosti unutar SC 1/ SC 2/ SC 3, LAG će poticati ulaganja koja su okolišno prihvatljiva i održiva, imaju pozitivan utjecaj na okoliš i uvode tehnologije i procese koji omogućuju opće poboljšanje okoliša te biološke raznolikosti. LAG će kod svih lokalnih razvojnih dionika, a naročito kod prijavitelja projekata za realizaciju LRS, posebno isticati potrebu za uporabom tehnologija i zahvata koji koriste materijale koji nisu štetni za okoliš, nego su prihvatljivi za ljude i okolinu. U okviru SC 2 kod razvoja društvene infrastrukture, poseban naglasak će biti na poticanju provedbe postupaka zelene javne nabave. Zelena javna nabava je postupak kojim se javna tijela potiču na kupovinu “zelenih“ proizvoda i usluga, odnosno onih koji kroz životni vijek imaju manji učinak na okoliš od onih proizvoda koje bi inače nabavljali, što je definitivno u skladu sa željama partnera LAG-a. Bioraznolikost područja kroz prijenos znanja i vještina biti će jedna od ključnih stavki o kojoj će se naročito voditi računa u postizanju očekivanih rezultata unutar SC 2/ SC 3.

Inovativan karakter LRS

Lokalni partneri LAG-a suglasni su kako aktivnosti koje će poticati LAG „VIP“ ne smiju imati negativan utjecaj na okoliš i, gdje god se to može, potiče se pozitivan pristup prema očuvanju okoliša naročito u investicijskim mjerama u kojima se sistemom bodovanja potiču investicije

koje imaju za rezultat smanjenu emisiju CO₂, štede energiju i vodu, potiču rentabilniju potrošnju vode i sredstava za zaštitu bilja.

Aktivnosti SC 1 zasnivaju se na analizi značajki područja, odnosno analizi razvojnih mogućnosti, komparativnih prednosti te mogućih ograničenja LAG-a. Odabrani tipovi operacija u funkciji su daljnjeg jačanja ključnog razvojnog sektora - poljoprivrede i podizanja kvalitete života na ruralnom području poticanjem razvoja infrastrukture. Svim operacijama kroz provedbene aktivnosti potiče se primjena inovacija u poljoprivredi, posebno kroz pružanje mogućnosti sufinanciranja nabave novih tehnologija te primjene novih proizvodnih metoda na troškovno učinkovit način koji osigurava gospodarsku održivost razvojnih dionika. Poticanjem zamjene stare modernijom tehnologijom, povećanjem površina pod nasadima dohodovnijih kultura te uvođenjem novih aktualnih sorti bilja doprinijet će se razvoju konkurentnijeg poljoprivrednog sektora, a diversifikacijom će se proširiti djelatnost stanovnika ruralnog područja. Putem SC 1 razvoj područja LAG-a usmjerava se na stvaranje konkurentne i održive poljoprivredne proizvodnje potičući razvoj poljoprivrednih djelatnosti na gospodarstvima. Istim ciljem postiže se očuvanje ruralnog prostora kroz zapošljavanje koje garantira zadržavanjem stanovništva na ruralnom prostoru, a ne manje važno, postiže se očuvanje i održivo korištenje biološke i krajobrazne raznolikosti stavljanjem u funkciju turizma, sporta i rekreacije. Za očekivati je kako će generacijska obnova koja se potiče kroz predviđene aktivnosti pridonijeti stvaranju pozitivnog inovativnog okruženja na poljoprivrednim gospodarstvima, poglavito kroz osmišljavanje novih usluga i djelatnosti, odnosno njihov razvoj i implementaciju u poljoprivrednoj proizvodnji. SC 1 i SC 2 definirani su na temelju aktivnosti koje doprinose održivosti i poboljšanju životnih uvjeta lokalnog stanovništva. Aktivnostima unutar ciljeva SC 1 i SC 2 potaknut će se razvoj dodatnih usluga u ruralnim prostorima i izgradnja manje lokalne infrastrukture koja mora biti temeljena na inovativnim pristupima pružanja usluga za lokalno stanovništvo. Inovativan pristup rješavanju lokalnih problema odražavat će se i vrednovati kroz projekte koji se planiraju provoditi u rješavanju lokalnih problema koji predviđaju dugotrajna rješenja. LEADER pristup najviše se vidi kroz SC 3, koji za cilj ima prvenstveno poticanje razmjene informacija te stjecanje novih znanja i vještina. Posebno će se vrednovati inovativne ideje revitalizacije tradicijske baštine u svrhu jačanja gospodarskog razvoja i opće kvalitete života temeljene na očuvanju baštine i jačanju lokalnog identiteta LAG područja. Područja suradnje koja će LAG „VIP“ razvijati odnose se prvenstveno na inovativan pristup rješavanju socijalnih pitanja ranjivih skupina zajednice kroz programe koje će razvijati s LAG-ovima u okruženju, unutar Republike Hrvatske.

Inovativnost LRS-a ogleda se u poticanju povezivanja lokalnih proizvođača i njihovog zajedničkog izlaska na tržište.

Kombinacijom tipova operacija koje se planiraju provoditi, vidi se integrirani i međusektorski značaj LRS. Odabrani tipovi operacija međusobno pozitivno djeluju jedni na druge povećavajući rezultat mjera koje tako kumulativno daju još bolje rezultate.

3.5. USKLAĐENOST SA NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

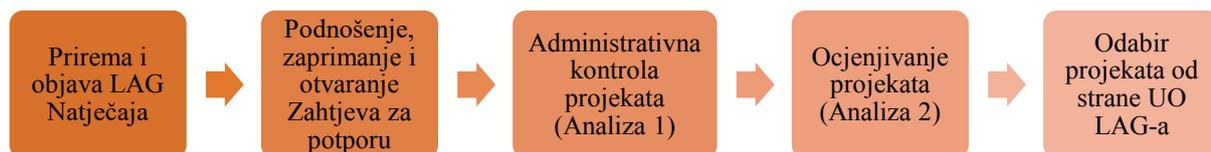
Usklađenost ciljeva sa prioritetima i fokus područjima (a time i ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike RH i EU) Programa ruralnog razvoja prethodno je navedena, dok je usklađenost mjera i tipova operacija dodatno detaljno prikazana u Dodacima 2., 3., 4. i 5. Nadređeni strateški razvojni dokument županijske razine kojemu direktno doprinosi LRS LAG-a „VIP“ je Županijska razvojna strategija Virovitičko-podravske županije 2011.-2013. (s produžetkom trajanja). Doprinos LRS mjeri se putem indikatora isporuka (*outputa*) na razini mjera kojima se kumulativno mjeri ostvarenje rezultata postizanja strateških ciljeva (indikator rezultata).

Schema usklađenosti LRS s relevantnim nadređenim strateškim razvojnim dokumentima RH			
	LRS - SC 1/ M 1.1.	LRS - SC 2/ M 2.1.	LRS - SC 3/ M 3.1.
Prioritet PRR/veza ZPP/Europa 2020	P2, P3, P6	P4, P6	P1, P6
Strategija razvoja poduzetništva u RH 2013.-2020.	SC 1 Poboljšanje ekonomske uspješnosti	SC 1 Poboljšanje ekonomske uspješnosti SC 4 Poboljšanje poduzetničkih vještina	SC 2 Poboljšanje pristup financiranju SC 3 Promocija poduzetništva SC 4 Poboljšanje poduzetničkih vještina SC 5 Poboljšano poslovno okruženje
Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.	SC 1 Poboljšavanje strukture i kvalitete smještaja SC 2 Novo zapošljavanje SC 3 Investicije SC 4 Povećanje turističke potrošnje	SC 3 Investicije	SC 4 Povećanje turističke potrošnje
Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014.-2020.)	P 2 Osiguravanje uvjeta za sprječavanje nastanka novih kategorija siromašnih kao i smanjenja broja siromašnih i socijalno isključenih osoba	P 1 Osiguravanje uvjeta za uspješnu borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te smanjenje nejednakosti u društvu	P 2 Osiguravanje uvjeta za sprječavanje nastanka novih kategorija siromašnih kao i smanjenja broja siromašnih i socijalno isključenih osoba P 3 Uspostavljanje koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, te sustava praćenja i evaluacije
Županijska razvojna strategija Virovitičko-podravске županije 2011.-2013. (s produžetkom trajanja)	SC 1 Razvoj konkurentnog gospodarstva zasnovanog na konkurentnoj poljoprivredi, poduzetništvu, izveznoj industriji, zaštiti prirode i održivom turizmu	SC 1 Razvoj konkurentnog gospodarstva zasnovanog na konkurentnoj poljoprivredi, poduzetništvu, izveznoj industriji, zaštiti prirode i održivom turizmu	SC 2 Izgradnja ljudskih potencijala u skladu s potrebama tržišta rada Županije i Panonske Hrvatske

		SC 3 Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanje okoliša, prirodnog, povijesnog i kulturnog nasljeđa	
--	--	--	--

3.6. OPIS ODABIRA PROJEKATA NA RAZINI LAG-A

Metodologija odabira projekata na razini LAG-a temeljem provedbe osmog načela CLLD pristupa lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (decentralizirani pristup provedbe lokalnog razvoja) detaljno se definira internim procedurama organizacije koje odobrava Skupština LAG-a. Temelj za decentraliziran postupak upravljanja javnim sredstvima iz Podmjere 19.2. PRR-a RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. od strane LAG-a, odnosno odobrenje projekata krajnjih korisnika, predstavlja Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018), Pravilnik o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021), Ugovor o dodjeli sredstava odabranom LAG-u za provedbu LRS br. 5738, odnosno Aneks Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u za provedbu LRS br. 1 i Aneks Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u za provedbu LRS br. 2, Sporazum o suradnji u izvršavanju delegiranih administrativnih provjera s pripadajućim prilogom (koji sklapaju LAG i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, a kojim su definirane funkcije i odgovornosti LAG-a i APPRRR-a) te Smjernice za provedbu postupka odabira projekata dostavljenim od strane APPRRR-a. Postupak odabira projekata na razini LAG-a sastoji se od sljedećih aktivnosti:

Priprema i objava LAG Natječaja

Zaposlenici i drugo osoblje LAG-a (LAG administratori, odnosno stručna služba LAG-a uz moguću potporu vanjskih suradnika, ukoliko je potrebno) pripremaju tekst LAG Natječaja, koji mora sadržavati najmanje sljedeće: predmet, svrhu i iznos raspoloživih sredstava LAG Natječaja; uvjete prihvatljivosti nositelja projekta i dokumentaciju; uvjete prihvatljivosti projekta i dokumentaciju; uvjete prihvatljivosti troškova i dokumentaciju; kriterije odabira projekata i dokumentaciju; prihvatljive i neprihvatljive troškove; visinu i intenzitet potpore (s jasno definiranim uvećanjima); način, uvjete i rokove Zahtjeva za potporu; način i uvjete postavljanja pitanja i objave odgovora na mrežnoj stranici LAG-a; detaljni postupak odabira projekata; popis priloga i obrazaca. Dokumentacija natječaja može sadržavati i druge dokumente poput vodiča za korisnike i sl. Nakon što LAG administratori pripreme konačni nacrt teksta LAG natječaja s pripadajućim priložima i obrascima, šalju ga nadležnom tijelu LAG-a na odobrenje. Nakon odobrenja ukupne natječajne dokumentacije od strane nadležnog tijela LAG-a (Skupština LAG-a), LAG Natječaj, s pripadajućim obrascima, priložima, vodičima i ostalom dokumentacijom, objavljuje se na mrežnoj stranici LAG-a. Poziv je preporučljivo

objaviti i na mrežnim stranicama JLS-a članica LAG-a te izvijestiti javnost putem lokalnih radio postaja i drugih medija na lokalnoj i regionalnoj razini. Obzirom na regulatorni okvir za provedbu Podmjere 19.2. od strane nadležnog tijela, natječaj za dodjelu sredstava za pojedini tip operacije raspisuje se ukoliko je aktiviran tip operacije za koji se objavljuje LAG Natječaj od strane APPRRR, ako je objavljen najmanje jedan natječaj na nacionalnoj razini za pojedini tip operacije koji je sukladan tipu operacije iz LRS te ako postoji dovoljno raspoloživih sredstava u Planu provedbe LRS. Detaljna provedba bit će propisana samim natječajem, dok će, od dana objave LAG Natječaja do dana podnošenja prijave projekata, LAG provoditi animacijske aktivnosti (npr. radionice, edukacije, treninge, savjetovanja i sl.) kako bi korisnike što kvalitetnije pripremio za prijave. LAG Natječaj, tijekom trajanja, može biti izmjenjen i dopunjen. Odluku o izmjeni i dopuni donosi Upravni odbor LAG-a temeljem delegirane ovlasti od strane Skupštine LAG-a.

Podnošenje, zaprimanje i otvaranje Zahtjeva za potporu; administrativna kontrola projekata (Analiza 1); ocjenjivanje projekata (Analiza 2); rangiranje i odabir projekata

Projektni prijedlozi zaprimaju se putem službene adrese LAG-a. Način podnošenja Zahtjeva za potporu jasno će biti naznačen u LAG Natječaju. Otvaranje Zahtjeva za potporu pristiglih na LAG natječaj obavlja Povjerenstvo kojeg imenuje nadležno tijelo LAG-a (Upravni odbor LAG-a). Povjerenstvo se sastoji od predsjednika Povjerenstva i članova Povjerenstva, odnosno LAG administratora. Članovi Povjerenstva provjeravaju pravovremenost podnošenja Zahtjeva za potporu. Nakon otvaranja zaprimljenih Zahtjeva za potporu i izrađene inicijalne rang liste od strane Povjerenstva, započinje 1. faza u postupku odabira projekata, odnosno Administrativna kontrola projekata (Analiza 1). Tijekom ove faze, LAG može u bilo kojoj fazi odabira projekata poslati Zahtjev za dopunu/ obrazloženje/ ispravak dokumentacije dostavljene od strane korisnika koji su se prijavili na LAG Natječaj. Cilj Analize 1 je provjera potpunosti Zahtjeva za potporu, prihvatljivosti korisnika te osnovnih uvjeta prihvatljivosti projekta. Nakon završetka Analize 1, za sve pozitivne projekte odabrani LAG provodi 2. fazu u postupku odabira projekata, odnosno Ocjenjivanje projekata (Analiza 2). Analiza 2 predstavlja kvalitativno ocjenjivanje prijave od strane Ocjenjivačkog odbora kojeg imenuje Upravni odbor LAG-a, a provodi se sukladno definiranim internim procedurama LAG-a i kriterijima odabira definiranim u LRS. Cilj Analize 2 je provjera prihvatljivosti projekta sukladno uvjetima iz LRS, sukladnosti s kriterijima odabira (utvrđivanje broja bodova po projektu), prihvatljivosti troškova i iznosa troškova sukladno odabranoj LRS i intenziteta i iznosa javne potpore. Rezultat ovih analiza je rang lista projekata s pratećom dokumentacijom koja se upućuje na odlučivanje Upravnom odboru LAG-a. Nakon toga, Upravni odbor provodi procjenu projektnih prijedloga prema izvješću i privremenoj rang listi te provjeru sukladnosti s kriterijima za vrednovanje i odabir projekata. Na odluke Upravnog odbora, korisnici imaju/nemaju mogućnost prigovora tijelu LAG-a nadležnom za prigovore (Nadzorni odbor LAG-a), sukladno navedenom u LAG Natječaju. Odluke tijela LAG-a nadležnog za prigovore su konačne i ne mogu biti promijenjene od strane Upravnog odbora LAG-a, a rokovi za donošenje istih propisuju se LAG Natječajem. Popis projekata koji su odabrani od strane LAG-a bit će objavljen na službenoj mrežnoj stranici LAG-a nakon utvrđivanja konačne rang liste sa odabranim projektima od strane LAG-a. Objava sadrži najmanje sljedeće podatke: naziv korisnika, naziv projekta i njegov kratak opis, dodijeljeni broj bodova te intenzitet i iznos potpore. Nakon završetka natječaja i postupka odabira projekata na razini LAG-a, sva postupovna dokumentacija i odluke o odabiru dostavljaju se na natječaj APPRRR-a za provedbu LRS, putem AGRONET-a, pri čemu, LAG podnosi Zahtjev za potporu za svaki pojedinačni odobren projekt. APPRRR provodi postupak provjere usklađenosti odabira projekata LAG-a s kriterijima navedenim u LRS i LAG Natječaju, te, nakon provedenih provjera, donosi Odluku o dodjeli sredstava za svaki pozitivno ocijenjeni Zahtjev za potporu.

Monitoring i evaluacija

LAG „VIP“ propisat će organiziranje čuvanja svih dokumenata vezanih uz prijave projekata, obradu i odabir, pratit će provedbu odobrenih projekata, ostvarenost rezultata i indikatora projekta. LAG će:

- uspostaviti aktivnu bazu podataka o stanju projekata (projektnim prijedlozima, projektima u provedbi te završenim projektima),
- uspostaviti indikatore praćenja odabranih projekata za provedbu LRS.

Za praćenje i procjenu provedbe LRS prvenstveno je zadužen voditelj, zaposlenici, Predsjednik te Upravni odbor LAG-a.

Za monitoring (praćenje) je odgovoran LAG „VIP“, koji će redovno i sustavno prikupljati i analizirati informacije radi periodične kontrole korištenja resursa, progressa i pravovremenosti implementacije planiranih aktivnosti u odnosu na očekivane rezultate i definirane ciljeve.

Za evaluaciju (ocjenu) također je odgovoran LAG „VIP“ koji će objektivno, ukoliko je potrebno uz pomoć vanjskog neovisnog stručnjaka, ocijeniti implementaciju i rezultate LRS. Na taj način identificirat će se ostvareni rezultati koji su posljedica provedbe LRS, odnosno tipova operacija od rezultata prouzrokovanih drugim eksternim faktorima.

Proces monitoringa (praćenja) i evaluacije (ocjenjivanja) LAG će raditi prema planu definiranom u LRS. Indikatori za mjerenje učinka provedbe LRS i sažetak indikatora sukladno vremenskoj provedbi procjene LRS nalaze se u Dodacima 2., 3., 4. i 9.

4. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS

Prvi korak u izradi LRS LAG-a „VIP“ bio je definirati sve relevantne dionike sa strateškog područja, odnosno sve pravne i fizičke osobe na koje će LRS utjecati te koje će istu provoditi. Uključeni dionici omogućili su širi pogled na trenutno stanje te ukazali na potencijale koje je potrebno iskoristiti i na njima temeljiti daljnji rast i razvoj područja.

Razvoj LRS baziran je na uključivanju različitih dionika s područja LAG „VIP“, kako bi se definirani ciljevi i mjere, ali i financijski i akcijski plan, bazirali na stvarnim potrebama dionika. Plan uključivanja dionika i pregled održanih događaja potvrđuje primjenu načela „odozdo prema gore“, budući da pokazuje količinu uključenih dionika koji su sudjelovali u izradi strategije. Plan uključivanja sadrži definirane ciljne skupine (dionike) koje će biti uključene u izradu LRS, metode i razine uključivanja ciljnih skupina, ciljeve uključivanja dionika i metode komunikacije. Plan uključivanja dionika definiran je procjenom odaziva ciljne skupine i interesom prema definiranoj temi, stoga su isključivo korištene metode uključivanja koje će dati rezultat. Plan uključivanja dionika u izradu LRS LAG-a „VIP“ definirao je sljedeće **interesne skupine**, odnosno dionike koje je bilo potrebno uključiti u izradu LRS, te ciljeve i razine⁵ njihovog uključivanja.

Jedinice lokalne samouprave	
Cilj uključivanja	Na razini JLS-a, uključile su se sve općine i grad koji se nalaze na području LAG-a „VIP“. Cilj uključivanja je prikupiti informacije o kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim planovima za razvoj JLS, kako bi se specifični ciljevi i odabrane mjere LRS LAG-a „VIP“ bazirali na stvarnim i realnim potrebama na terenu. Također su uključeni i s ciljem razvoja zajedničke vizije područja LAG-a „VIP“ te kao važan dionik koji će na lokalnoj razini

⁵ **Visoka razina uključivanja** - Dionici sudjeluju u svim aktivnostima izrade strategije, od pripreme analiza stanja do definiranja ciljeva, mjera i tipova operacija te daju značajan doprinos prilikom izrade akcijskog i financijskog plana. Aktivno promiču aktivnosti izrade strategije kod drugih dionika te ih motiviraju na suradnju. **Srednja razina uključivanja** - Dionici sudjeluju u svim aktivnostima izrade strategije, od pripreme analiza stanja do definiranja ciljeva, mjera i tipova operacija te daju doprinose izradi strategije kroz prijedloge ideja i aktivno se uključuju u izradu akcijskog i financijskog plana. **Niska razina uključivanja** - Dionici sudjeluju u aktivnostima pripreme analize stanja i definiranja ciljeva.

	animirati mjesne odbore, organizacije civilnog društva te poljoprivrednike u izradu LRS LAG-a „VIP“.
Razina uključivanja	Visoka
Predstavnici mjesnih odbora	
Cilj uključivanja	Cilj uključivanja predstavnika mjesnih odbora je prikupiti konkretne informacije s terena potrebne za analizu stanja na području LAG-a „VIP“. Mjesni odbori su važni i zbog animacije ostalih dionika u njihovoj mjesnoj zajednici, kako bi što veći broj osoba aktivno sudjelovao u izradi LRS-a. Predstavnici mjesnih odbora dobro poznaju interese i planove lokalnog stanovništva čime će značajno doprinijeti u definiranju ciljeva i mjera LRS.
Razina uključivanja	Visoka
Obiteljska poljoprivredna gospodarstva	
Cilj uključivanja	Cilj uključivanja OPG-ova je prikupiti informacije o njihovim potrebama, ali i problemima s kojima se susreću na terenu. Nadalje, cilj je upoznati se s njihovim srednjoročnim i dugoročnim planovima te interesima za provedbu PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. Prikupljene informacije imat će velik utjecaj na definiranje akcijskog i financijskog plana LRS. Cilj je animirati poljoprivredna gospodarstva iz različitih sektora djelovanja.
Razina uključivanja	Srednja
Mali i srednji poduzetnici	
Cilj uključivanja	Navedeni dionici uključeni su u izradu LRS s ciljem izrade što kvalitetnije analize stanja te definiranja vizije i ciljeva područja. Nadalje, cilj je upoznati se s njihovim srednjoročnim i dugoročnim planovima te interesima za provedbu PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. Prikupljene informacije imat će značajan utjecaj na definiranje akcijskog i financijskog plana LRS.
Razina uključivanja	Srednja
Organizacije civilnog društva (udruge)	
Cilj uključivanja	Članovi organizacija civilnog društva uključeni su s ciljem kako bi se dobio uvid u drugačiju perspektivu područja, stoga su se u izradu LRS uključili mnogobrojni predstavnici organizacija iz različitih sektora djelovanja, kao što su udruge za očuvanje kulturne i tradicijske baštine, sportske udruge, DVD-i, udruge umirovljenika, kreativne udruge i sl. Njihov značaj bio je najveći prilikom kreiranja ciljeva posvećenih unaprijeđenju kvalitete života u ruralnom kraju.
Razina uključivanja	Srednja

U razvoju LRS LAG-a „VIP“ sudjelovali su mnogobrojni predstavnici javnog, civilnog i gospodarskog sektora sa područja LAG-a „VIP“. Proučavanjem dionika, koji su u najvećem broju sudjelovali u postupku izrade, zaključeno je kako većina JLS ima zadovoljavajući broj aktivnih organizacija civilnog društva te poljoprivrednih gospodarstava. Pored mnogobrojnih konzultacija i neformalnih sastanaka s relevantnim dionicima, dinamika izrade LRS uključivala je održavanje ukupno 12 radionica na kojima je sudjelovao ukupno 321 sudionik, (ukupan broj prema potpisnim listama na svim održanim radionicama):

- **Četiri radionice za izradu SWOT analize**

U sklopu izrade LRS, LAG „VIP“ je organizirao četiri radionice za izradu SWOT analize, kao glavnog alata za izradu analize stanja. Radionice su bile organizirane na način da obuhvaćaju srodne dionike, odnosno sektorsku podjelu, kako bi se dobila što kvalitetnija analiza stanja glavnih potreba i potencijala područja. Prva radionica organizirala se za predstavnike JLS (sudjelovalo ukupno 20 sudionika), druga za male i srednje poduzetnike, odnosno gospodarski sektor (sudjelovalo ukupno 18 sudionika), treća za poljoprivredna gospodarstva (sudjelovalo ukupno 16 sudionika) i četvrta za predstavnike civilnog sektora (sudjelovalo ukupno 17 sudionika). Na samom početku radionice, sudionike se informiralo o glavnoj svrsi izrade LRS, načinu izrade, glavnim metodama koje će se koristiti te njezinom značaju za provedbu PRR RH za razdoblje 2014.-2020. Nakon toga uslijedio je rad u grupama, a rezultat rada bio je izrađen

prijedlog SWOT analize, koja je bila temelj za izradu SWOT analize na razini cjelokupnog područja LAG-a „VIP“. Nakon što se izradila prva verzija SWOT analize, ista se poslala svim članovima i sudionicima radionica na komentiranje te su konzultanti, temeljem dobivenih prijedloga, korigirali postojeću SWOT analizu i izradili konačnu.

- **Radionica za definiranje vizije, ciljeva, mjera i tipova operacija**

Po završetku izrade analize stanja (SWOT analize) organizirala se radionica na kojoj su dionici iz sva tri sektora pristupili procesu definiranja vizije, ciljeva, mjera i tipova operacija LRS. Na početku radionice prezentirao se način izrade vizije, ciljeva, mjera i tipova operacija te finalna SWOT analiza, kao temelj za daljnju izradu LRS. Sudionici radionice bili su podijeljeni u timove, a rezultat rada bili su izrađeni prijedlozi definirane vizije, strateških ciljeva razvoja te tipova operacija za razdoblje do 2020. godine. Nakon rasprave sa članovima i sudionicima radionice, definirana su tri glavna strateška cilja LRS. Na radionici je sudjelovalo ukupno 40 sudionika.

- **5 radionica o izradi akcijskog i financijskog plana**

Nakon izrade analize stanja i definiranja ciljeva, mjera i tipova operacija, na području općine Pitomača, Špišić Bukovica, Lukač, Gradina i grada Virovitice, LAG „VIP“ organizirao je 5 radionica (informativnih sastanaka/konzultacija), u sklopu kojih su se predložili dosadašnji rezultati vezani za izradu LRS, definirane ciljeve, mjere i tipove operacija iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. Nakon toga održala se rasprava sa sudionicima vezana za izradu akcijskog i financijskog plana LRS LAG-a „VIP“. Cilj radionica bio je prikupiti informacije o srednjoročnim i dugoročnim planovima dionika kako bi se financijski i akcijski plan prilagodio stvarnim potrebama na terenu. Na radionici u općini Pitomača sudjelovalo je ukupno 40 sudionika, u općini Špišić Bukovica 19, u općini Lukač 24, u općini Gradina 20 te u gradu Virovitici ukupno 23 sudionika.

- **2 radionice za predstavljanje izradene LRS LAG-a „VIP“**

Nakon isporuke izrađenih poglavlja LRS LAG-a od strane konzultanata, predstavnici LAG-a održali su dvije radionice na kojima su predstavili LRS, koja se dala na prihvaćanje najvišem tijelu LAG-a - Skupštini. Na zadnje dvije radionice sudjelovalo je ukupno 84 sudionika.

Tijekom procesa izrade LRS, održane su *mnogobrojne konzultacije* te neformalni *sastanci i kontaktiranje* konzultanata sa predstavnicima LAG-a „VIP“ te ostalim relevantnim dionicima sa područja LAG-a. Također, provedeno je i *anketiranje* interesnih skupina o njihovim najvažnijim problemima i potrebama koje uočavaju na svom području te planovima koje planiraju realizirati u narednom razdoblju, kako bi se što bolje i kvalitetnije doprinijelo rješavanju tih problema. Definiranim dionicima podijelile su se ankete, koje su služile kao važna odrednica prilikom izrade akcijskog i financijskog plana. Širu javnost informiralo se putem medija (radio, tisak, web portali), kako bi cjelokupno stanovništvo moglo kontinuirano pratiti cjelokupan postupak izrade LRS. U Dodatku 6. nalazi se struktura svih sudionika (po sektoru, dobi i spolu) koji su sudjelovali prilikom izrade LRS LAG-a „VIP“ (i članovi i oni koji nisu članovi LAG-a) te tablica sudionika donošenja prve i druge izmjene LRS. U nastavku se nalazi tablica u kojoj su sudionici radionica za izradu LRS LAG-a „VIP“ podijeljeni prema detaljnijoj sektorskoj podjeli (radi se o ukupnom broju sudionika na radionicama, budući da je dio sudionika sudjelovao na više radionica).

Kategorija dionika	Broj sudionika
Jedinice lokalne samouprave	34
Organizacije civilnog društva (udruge)	114
Obiteljska poljoprivredna gospodarstva	56
Predstavnici mjesnih odbora	9
Mali i srednji poduzetnici	30
Ostali javni sektor (razvojne agencije, OŠ, TZ...+konzultanti)	78
UKUPNO	321

4.1. OPIS PARTNERSTVA

Razvoj partnerstva na području LAG-a „VIP“ posebno je važan zbog toga što potiče i podupire povezivanje i suradnju lokalnih zajednica koje imaju zajednički povijesni, gospodarski i društveni značaj. U razvoju LRS LAG-a sudjelovale su i osobe koje nisu članovi LAG-a, a koje dijele interes sa članovima LAG-a o zajedničkom razvoju lokalnih zajednica.

Struktura članova Skupštine, Upravnog i Nadzornog odbora LAG-a prema rodnoj i sektorskoj pripadnosti prikazana je u Dodatku 7.

Važnost partnerstva, odnosno jačina partnerskih veza LAG-a „VIP“ s dionicima i drugim institucijama, kao što su potporne i partnerske institucije te jedinice lokalne samouprave, vidljiva je kroz broj uključenih dionika u pripremu LRS. Zahvaljujući potpori partnerskih organizacija osiguran je odaziv značajnog broja sudionika te njihovo aktivno sudjelovanje u izradi LRS. Najznačajni partnerski odnosi odnose se na JLS s područja LAG-a, što je posebice bilo vidljivo prilikom izrade LRS. Naime, JLS (grad Virovitica te općine Gradina, Lukač, Pitomača, Suhopolje i Špišić Bukovica) aktivno su se uključile u izradu strateških ciljeva i okupljanje dionika za sudjelovanje na radionicama LAG-a za izradu LRS. S obzirom na dobro poznavanje PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i pripadajućih mjera, LAG „VIP“ održava kontinuirane sastanke, na kojima daje savjete te prenosi stečena znanja predstavnicima JLS o razvoju i pripremi projekata. LAG „VIP“ njeguje partnerstvo sa svim potpunim i partnerskim institucijama s područja LAG-a (ističu se Poduzetnički inkubator Virovitičko-podravske županije d.o.o., Razvojna agencija VTA te VIDRA - Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije), ali i s područja cjelokupne Virovitičko-podravske županije, a sve u cilju kako bi se razvoj područja usmjerio u zajedničkom pravcu. Partnerstvo se realizira kroz aktivno sudjelovanje na sastancima vezanim za izradu strateških dokumenata, sastancima vezanim za izradu strateških projekata, sudjelovanjem na različitim zajedničkim manifestacijama te radionicama i seminarima. Partnerska suradnja je obostrana te partnerske organizacije često pozivaju LAG „VIP“ na suradnju. Također, LAG „VIP“ njeguje suradnju i sa ostalim LAG-ovima s područja Virovitičko-podravske županije (LAG „Marinianis“, LAG „Papuk“) te zajednički rješavaju aktualne probleme i izazove. Osim LAG-ova s područja županije, LAG „VIP“ surađuje i sa svim LAG-ovima s područja Republike Hrvatske, a posebno se ističe suradnja s inozemnim LAG-ovima stvorena kroz organizirana studijska putovanja LAG-a. Upravo ta usmjerenost na razvoj inozemnih partnerstva kroz različite aktivnosti, zasigurno će uvelike pomoći prilikom pokretanja međuteritorijalnih projekata suradnje, koje će LAG „VIP“ provoditi kroz Podmjeru 19.3. u sklopu Mjere 19 LEADER-CLLD iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.

5. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

Akcijnski plan prikazuje hodogram planiranog tijeka implementacije mjera (aktivnosti) za postizanje očekivanih rezultata strateških ciljeva LRS u programskom razdoblju 2014.-2020. i prijelaznom razdoblju 2021.-2022. (koji se realizira do 2025.). Akcijnski plan ujedno sadrži i planirani (minimalni) broj projekata u navedenom programskom razdoblju (temeljem maksimalnog iznosa odobrenih potpora), za čije se prikupljanje planiraju otvoriti javni pozivi (natječaji) LAG-a za provedbu LRS (sukladno Bazi prikupljenih projektnih ideja).

SC/ M/TO	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Ukupno projekata
SC 1	N/A ⁶	N/A	N/A	N/A	12	0	15	0	0	27
M 1.1.	N/A	N/A	N/A	N/A	12	0	15	0	0	27
TO 1.1.1.	N/A	N/A	N/A	N/A	0	0	15	0	0	15
TO 1.1.3.	N/A	N/A	N/A	N/A	12	0	0	0	0	12
SC 2	N/A	N/A	N/A	N/A	0	7	1	1	6	15
M 2.1.	N/A	N/A	N/A	N/A	0	7	1	1	6	15
TO 2.1.1.	N/A	N/A	N/A	N/A	0	7	1	1	6	15
SC 3	N/A	N/A	N/A	N/A	0	0	1	1	1	3
M 3.1.	N/A	N/A	N/A	N/A	0	0	1	1	1	3
TO 3.1.1.	N/A	N/A	N/A	N/A	0	0	1	1	1	3
TO 3.1.2.	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

6. NAČIN PRAĆENJA I PROCJENE PROVEDBE LRS

Praćenje provedbe LRS LAG-a obuhvaća stalno praćenje, mjerenje učinaka provedbe LRS, kriterije ocjenjivanja te indikatore za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti prioriteta i mjera, odnosno projekata kojima se provode. Praćenje i evaluacija sastavni je dio redovnih aktivnosti LAG-a. Provedba LRS je kontinuiran proces. Temeljne značajke toga procesa, jednako kao i u procesu njezina stvaranja, odnose se na suradnički, timski pristup te participativno odlučivanje i dijalog na svim razinama, ali i na preuzimanju odgovornosti za ostvarivanje postavljenih ciljeva i zadataka. Za provedbu praćenja LRS i njezino ocjenjivanje, LAG će:

- uspostaviti aktivnu bazu podataka o stanju u prostoru i bazu projektnih ideja za realizaciju mjera LRS, koja u sebi sadrži bazu podataka o stanju projekata (projektnim prijedlozima, projektima u provedbi te završenim projektima),
- uspostaviti kriterije odabira i indikatore praćenja odabranih projekata za provedbu LRS,
- pripremati i analizirati različite vrste izvješća (kvalitativnih i kvantitativnih, odnosno narativnih i financijskih) o provedbi LRS,
- pripremati godišnja narativna i financijska izvješća, s godišnjim planom za sljedeću programsku godinu, koja voditelj LAG-a i Upravni odbor LAG-a podnose Skupštini LAG-a,
- organizirati sastanke Upravnog odbora LAG-a, koji obuhvaćaju izvještaje o radu i financijska izvješća provedbe LRS i planiranje aktivnosti i financiranja za naredno kvartalno razdoblje,
- provesti sustav edukacije za provedbu samoanalize i vanjske evaluacije (ex ante evaluacija),
- voditi redovite mjesečne sastanke voditelja i predsjednika LAG-a (aktualnosti, bilješke),
- komunicirati s javnosti.

Praćenje LRS provode i organiziraju LAG administratori, koje čini stručna služba LAG-a te, prema potrebi, vanjski stručnjaci. LRS provode članovi udruge, LAG administratori (stručna služba LAG-a) i partneri LAG-a. Upravni odbor LAG-a ima zadaću razvoja i provedbe kriterija i kontrolu procedura za odabir projektnih prijedloga koje će se financirati u okviru provedbe LRS. Voditelj LAG-a odgovoran je za provedbu zadaća i odluka Upravnog odbora LAG-a te provedbu odluka članova Skupštine LAG-a, kao i učinkovitu provedbu LRS. Profesionalni stručni voditelj LAG-a odgovoran je za prikupljanje, pregled dokumentacije, nadopunu

⁶ N/A – nije primjenjivo

dokumentacije, provedbu LRS i financiranje projekata. Predsjednik LAG-a je zadužen za organiziranje i vođenje svih aktivnosti praćenja i mjerenja učinaka provedbe. Sve aktivnosti tijekom provedbe LRS prate narativna i financijska izvješća s potpisnim listama ciljanih korisnika i medijskom arhivom (foto/video). Pregled organizacije i evaluacije LRS vidljiv je u sljedećoj tablici.

	Praćenje LRS	Evaluacija LRS
Organizira	Upravni odbor LAG-a	Upravni odbor LAG-a
Odgovorno tijelo	LAG administratori	Vanjski stručnjaci/ Skupština LAG-a
Sadržaj praćenja	Statistika prijava projekata Terminski plan objave natječaja Statistika uspješnosti provedbe projekata Efikasnost korištenja proračuna Doprinos ciljevima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. Doprinos projekata suradnje ciljevima LRS Doprinos projekata ciljevima i pokazateljima LRS	Godišnja izvješća o praćenju Rezultati i učinci provedenih projekata
Periodičnost izvještavanja	Godišnje	4 godine
Tijelo koje odobrava izvješće	Upravni odbor LAG-a	Skupština LAG-a
Svrha izvješća	Praćenje uspješnosti strategije te potreba za nadopunom LRS Priprema godišnjeg plana provedbe LRS	Revizija LRS

Način upravljanja provedbom, nadzora provedbe i ocjenjivanja uspješnosti provedbe LRS prikazani su kroz uloge i odgovornosti pojedinih organizacija i skupina u provedbi LRS. Uloge su podijeljene u četiri skupine: *donošenje odluka, nadzor, praćenje i izvještavanje te provođenje aktivnosti* unutar mjera.

ORGANIZACIJA/ SKUPINA	ULOGA	ODGOVORNOST
SKUPŠTINA LAG-a	Donošenje odluka	Usvajanje LRS LAG-a „VIP“; Godišnja odluka o uspješnosti provedbe temeljem izvješća LAG-a „VIP“ i Predsjednika LAG-a.
UPRAVNI ODBOR LAG-a	Nadzor provedbe	Kontinuirano prate i nadziru provedbu temeljem izvješća LAG-a „VIP“ i Predsjednika LAG-a. Savjetuju, korigiraju i odlučuju o prioritetnim projektima.
PREDSJEDNIK LAG-a	Nadzor provedbe	Pruža podršku nositeljima provedbe aktivnosti/projekata unutar mjera. U suradnji s LAG administratorima (stručnom službom LAG-a) kontinuirano nadzire uspješnost provedbe te u ime LAG-a „VIP“ izvještava Ministarstvo poljoprivrede/ APPRRR o godišnjim rezultatima provedbe.
LAG administratori ⁷	Praćenje i izvještavanje	Prikuplja informacije o pokazateljima u skladu s mjerama s kojima izravno surađuje.
LAG administratori	Praćenje i izvještavanje; Provođenje aktivnosti	Zadužena za prikupljanje baze projekata, koordinaciju i praćenje provedbe (prikupljanje informacija o pokazateljima u skladu s mjerama) te redovito izvještavanje o rezultatima.

⁷ LAG administratore čini stručna služba LAG-a te, prema potrebi, vanjski stručnjaci.

6.1. INDIKATORI ZA MJERENJE UČINKA PROVEDBE LRS

Krovni pokazatelji očekivanih rezultata (Pravilnik⁸, CMES/CMEF) navedeni su na razini ciljeva u Poglavlju 4.1. dok se u Dodacima 2., 3., 4. te 9. nalazi cjelokupan pregled detaljnih pokazatelja učinka LRS putem pokazatelja rezultata i izlaznih pokazatelja (pokazatelji isporuka) strateških razvojnih ciljeva, mjera (aktivnosti) s pripadajućim tipovima operacija. Pokazatelji učinka ukupne LRS promatraju se u kontekstu njezina doprinosa postizanja ciljeva ZPP-a. Indikatori učinka na postizanje ciljeva ZPP-a (njih 16) koje možemo izdvojiti na mjerljiv način primjenjiv putem ove LRS su sljedeći:

- Porast prihoda iz poljoprivrednog poduzetništva putem sufinanciranih projekata: za 20%
- Povećanje zapošljavanja koje utječe na smanjenje nezaposlenosti: 9 kreiranih radnih mjesta putem provedbe LRS
- Povećanje BDP-a u ruralnim područjima (*ZPP okvir navodi ruralni BPD koji nam nije poznat*): 2%

7. OPIS SPOSOBNOSTI PROVEDBE LRS

7.1. POVIJEST ORGANIZACIJE I DOSADAŠNJA ISKUSTVA LAG-A U PROVEDBI PROJEKATA

LAG „VIP“ osnovan je 14. rujna 2012. godine. Aktivno sa radom započinje nakon prolaska na 2. natječaju IPARD programa za Mjeru 202 „Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja“, nakon kojeg je potpisan Ugovor o sufinanciranju LAG-a „VIP“ sa Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Potpisivanjem Ugovora LAG-u „VIP“ je dodijeljen maksimalan iznos od 900.000,00 HRK za financiranje prihvatljivih troškova iz Podmjere 1 i Podmjere 2 u 2014. i 2015. godini. Najvažnije zadaće LAG-a „VIP“, od osnutka do danas, uključuju poticanje i animiranje lokalnog stanovništva na predlaganje, izradu i provedbu razvojnih projekata (budući da oni najbolje poznaju probleme, potrebe i neiskorištene potencijale svog područja), izradu i provedbu Lokalne razvojne strategije za razdoblje od 2013.-2014. godine te izradu Lokalne razvojne strategije za razdoblje 2014.-2020. godine. Na taj način žele se umrežiti lokalni dionici te osigurati protok informacija i transfer znanja, kako bi se zajednički planirao ukupni razvoj, adekvatno iskoristili svi potencijali što će u konačnici doprinijeti poboljšanju ruralnih, životnih i radnih uvjeta na području LAG-a „VIP“. Kako bi konstantno raspolagao sa što relevantnijim informacijama te što kvalitetnije provodio LEADER program na svom području, LAG „VIP“ član je dvije civilne mreže u Republici Hrvatskoj - LEADER mreže Hrvatske (LMH) i Hrvatske mreže za ruralni razvoj (HMRR). Od 21. prosinca 2017. godine član je i nacionalne Mreže za ruralni razvoj, osnovane 2011. godine od Ministarstva poljoprivrede, koja djeluje na cijelom ruralnom području Republike Hrvatske i sastavni je dio/ članica Europske mreže za ruralni razvoj (EMRD). LEADER mreža Hrvatske je nacionalna nevladina asocijacija (udruženje) LAG-ova i potpornih organizacija / institucija isključivo iz javnog i civilnog sektora za razvoj ruralnih područja koje djeluju na nacionalnoj

⁸ Usklađenje s odredbama Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD - lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018), Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021) te Ugovorom o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5738, Aneksom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 1 i Aneksom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 2, potpisanim između Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Usklađenje je provedeno i radi kašnjenja provedbe LRS na nacionalnoj razini.

razini te pružaju stručnu pomoć LAG-ovima i njihovim multisektorskim razvojnim dionicima. LAG „VIP“ je član i HMRR-a, koja se zalaže za održiv razvoj ruralnih područja Hrvatske, gdje njihovi članovi zajedničkim djelovanjem, umrežavanjem, partnerstvom i prijenosom znanja pridonose poboljšavanju uvjeta za cjelovit razvoj i kvalitetan život u ruralnim područjima. Načela djelovanja HMRR-a zasnivaju se na uvažavanju propisa o ruralnom razvoju i dobroj praksi.

Budući da LAG „VIP“ u svojem članstvu ima značajan broj dionika iz javnog, gospodarskog i civilnog sektora te je u stalnoj komunikaciji i s ostalim dionicima sa svog područja, ta činjenica doprinijela je da ima osebujno iskustvo u pripremi i provedbi projekata, kako za domaće, tako i za EU fondove. Temeljem sinergijskog pristupa, od svog osnutka, LAG je konstantno pružao doprinos razvoju svog područja te težio ostvarenju strateških ciljeva i vizije iz trenutno važeće LRS. U provedbi LEADER Mjere 202 iz IPARD Programa, LAG „VIP“ je imao na raspolaganju ukupno 900.000,00 kuna. Refundiranim sredstvima od Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju te putem članarina svojih članova, LAG „VIP“ je osigurao financijski kapacitet za provedbu LRS. Uspješno je participirao u povlačenju sredstava iz IPARD programa kroz provedbu Mjere 202. Tijekom provedbe prve godine Mjere 202, u ukupno 4 zahtjeva za isplatu, zbog nedostatka financijskih sredstava za predfinanciranje, povučeno je ukupno 253.158,64 HRK sredstava, što čini 56,26% od maksimalnog mogućeg iznosa za prvu godinu provedbe. U drugoj godini provedbe, temeljem četiri poslana zahtjeva za isplatu, LAG-u je isplaćeno ukupno 446.825,88 HRK, što iznosi 99,29% od maksimalnog mogućeg iznosa za 2015. godinu. Ta sredstva omogućila su izgradnju i razvoj ruralnog područja, promociju zasnovanu na povezivanju tradicijske i kulturno-povijesne baštine te animiranje stanovništva, što je potaknulo povezivanje dionika koji djeluju na području LAG-a. Temeljem toga, pripremljeni su novi projekti za ruralni razvoj, a u konačnici i poboljšani ruralni, životni i radni uvjeti. Održavanjem edukacija, predavanja i sastanaka te organiziranjem studijskih putovanja, na kojima su razmijenjena postojeća te stečena nova znanja i iskustva, ojačani su ljudski kapaciteti sa područja LAG-a „VIP“. LAG „VIP“ ima iskustva u korištenju bespovratnih sredstava i van okvira LEADER-a, kako u pripremi, tako i u provedbi projekata, budući da je konstantno pružao tehničku pomoć svojim dionicima te, u suradnji s njima, izradio mnogobrojne projektne prijedloge. Samo tijekom 2014. i 2015. godine, u suradnji s LAG-om, kandidirani su mnogobrojni projekti na natječaje Hrvatske turističke zajednice i Ministarstva turizma. U partnerstvu s Udrugom umirovljenika općine Lukač i Općinom Lukač, nakon prijave i odobrenja od strane Ministarstva socijalne politike i mladih, u 2015. godini proveden je projekt Zlatne godine. Sredstvima projekta ciljnoj skupini omogućene su organizirane tjelovježbe i informatički tečajevi, za potrebe informatičkog tečaja nabavljena su prijenosna računala te su održane kreativne radionice, jednodnevni izleti i putovanja, organizirane su plesne večeri i proslave, nabavljene su knjige kuharice, priručnik o ljekovitom bilju te poklon paketi za starije i nemoćne u njihovim domovima. Tijekom 2015. godine, odobren je i projekt „In vino veritas“, koji je u sklopu Vinske omotnice, u suradnji s LAG-om „VIP“, prijavio Podrum Vineda d.o.o. Od projektnih prijedloga, odobren je i projekt „Tradicija Podravine i Podravlja“, koji je prijavila Kulturno umjetnička udruga „Graničar“ iz Okrugljače, te projekt Osnovne škole Gradina, prijavljen na natječaj Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Na Javni natječaj za mjeru restrukturiranje i konverzija vinograda iz Nacionalnog programa pomoći sektoru vina 2014.-2018. prijavljen je projekt Rekonstrukcija „Staro brdo“, ukupne vrijednosti 1.130.959,80 kuna. Projekt obuhvaća ulaganja prihvatljiva u okviru poboljšanja vinogradarskih tehnika upravljanja vinogradom, odnosno aktivnosti promjene gustoće sklopa vinograda i promjene potporne strukture. Pored navedenog, LAG je pružao i kompletnu tehničku pomoć za pripremu projekata za mala poljoprivredna gospodarstva za Podmjeru 6.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“, s ciljem povećanja konkurentnosti, modernizacije, unaprjeđenja procesa rada i poslovanja te povećanja proizvodnog kapaciteta iskazanog kroz povećanje ukupnog

standardnog ekonomskog rezultata. Pružena je pomoć i za projektne prijedloge prijavljene na Podmjeru 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“. Na natječaj Poboljšanje pristupa otvorenom tržištu rada osobama u nepovoljnom položaju, koji je raspisalo Ministarstvo socijalne politike i mladih, u partnerstvu s LAG-om, prijavljena su 4 projekta. Za organizacije civilnog sektora, izrađeni su mnogobrojni projektni prijedlozi, s ciljem dobivanja financijskih sredstava za rad i provedbu aktivnosti zaštite okoliša, kulturne/ tradicijske baštine i društveno korisnog djelovanja kroz razne donacije i pomoći.

7.2. KAPACITETI ZA PROVEDBU LRS

Provedba LRS može se pratiti kroz nekoliko međusobno ovisnih radnih paketa u kojem svako tijelo LAG-a ima svoju ulogu. Radni paketi su:

Radni paket	Odgovorno tijelo	Područje odgovornosti
Prikupljanje i priprema projekata	LAG administrator	Priprema dokumentacije za objavu natječaja, organizacija i održavanje radionica, administriranje Baze projekata sukladno internim pravilnicima LAG-a
	Skupština LAG-a	Odobrenje dokumentacije za objavu LAG Natječaja
	Skupština LAG-a	Odobrenje akcijskog plana provedbe LRS na godišnjoj razini, odobrenje objave LAG Natječaja sukladno akcijskom planu
Odabir projekata	LAG administrator	Zaprimanje projekata, izrada inicijalne rang liste, provedba administrativne kontrole, priprema projektnih dosjea sa cijelokupnom dokumentacijom nastalom prilikom administrativne obrade za ocjenjivanje, priprema rang liste, upućivanje prema Upravnom odboru LAG-a, priprema dokumentacij odabranih projekata i unos u AGRONET pojedinačno za svakog korisnika odnosno odabrane projekte od strane Upravnog odbora LAG-a
	Ocjenjivački odbor LAG-a	Ocjenjivanje pristiglih projekata prema zadanim kriterijima u natječajnoj dokumentaciji, priprema rang liste projekata
	Upravni odbor LAG-a	Imenovanje Ocjenjivačkog odbora, donošenje izmjena i dopuna LAG Natječaja, razmatranje i odobravanje projekata prema preporuci i u skladu sa podacima u izrađenoj rang listi projekata od strane Ocjenjivačkog odbora
	Tijelo LAG-a nadležno za prigovore	Odlučivanje o odabiru projekata u sustavu prigovora na odluke Upravnog odbora, konačno odlučivanje o odabiru projekata za provedbu LRS
	APPRRR	Provjera provedbe postupka natječaja i odabira projekata te odabranih projekata LAG-a, odobravanje zahtjeva za potporu i zahtjeva za isplatu provedenih projekata
Provedba projekata	LAG administrator	Organizacija i provedba radionica za korisnike, provođenje kontrole na terenu
Animacijske aktivnosti	LAG administrator	Organizacija tematskih radionica, intervjui s lokalnim stanovništvom, organizacija konferencija, specijalizirane edukacije za djelatnike i članove LAG-a kako bi podigli svoje kapacitete i prenijeli znanja i iskustva na lokalnu zajednicu, promoviranje suradnje
Aktivnosti suradnje	LAG administrator	Priprema za provedbu projekata suradnje, upućivanje na odobrenje nadležnim tijelima LAG-a i APPRRR-u, provedba projekata suradnje, umrežavanje LAG-a sa strukovnim organizacijama, lokalnim i regionalnim tijelima, drugim LAG-ovima radi prijenosa dobre prakse i primjenu načela razvoja „odozdo prema gore“

	Upravni odbor LAG-a	Odobrenje projekata suradnje
	Skupština LAG-a	Prihvaćanje provedbe projekata suradnje i završnog izvješća
	APPRRR	Odobrenje provedbe projekata suradnje, odobrenje isplate prihvatljivih troškova provedbe projekata suradnje
Administracija	LAG administrator	Priprema godišnjeg akcijskog plana provedbe LRS, priprema izvješća o radu LAG-a, priprema plana rada LAG-a za naredno razdoblje, komunikacija s APPRRR-om, koordinacija članstva LAG-a u strukovnim udruženjima
	Upravni odbor LAG-a	Donošenje prijedloga akcijskog plana provedbe LRS, godišnjeg izvješća o radu i plana rada
	Skupština LAG-a	Usvajanje akcijskog plana provedbe LRS, godišnjeg izvješća o radu i plana rada
	APPRRR	Kontrola prihvatljivosti troškova provedbe LRS, isplata, monitoring rada LAG-a sukladno nacionalnoj regulativi
Vrednovanje i praćenje	LAG administrator	Izrada godišnjeg i <i>ad-hoc</i> izvješća o provedbi LRS prema zadanim parametrima
	Upravni odbor LAG-a	Prihvaćanje svih izvješća o provedbi LRS
	Skupština LAG-a	Odobrenje godišnjeg izvješća o provedbi LRS
	APPRRR/ MP	Smjernice za vrednovanje na razini PRR RH za razdoblje 2014.-2020., kontrola vrednovanja i provedbe (učinaka i rezultata LRS)
	Vanjski stručnjak	Provedba vanjskog vrednovanja provedbe LRS temeljem zadanih parametara vrednovanja te izrada preporuka za daljnju provedbu, vrednovanje nakon provedbe LRS

7.2.1. Ljudski kapaciteti za provedbu LRS

LRS LAG-a „VIP“ provodit će tijela LAG-a, koja čine: Skupština, Predsjednik i 3 Dopredsjednika, Upravni odbor i Nadzorni odbor LAG-a.

Skupština je najviše tijelo upravljanja LAG-a, a čine ga svi redovni i pridruženi članovi LAG-a. Sjednice Skupštine mogu biti redovne, izborne i izvanredne. Redovne sjednice Skupštine održavaju se najmanje jednom godišnje, a izborna sjednica Skupštine održava se svake četvrte godine. Izvanredna sjednica Skupštine saziva se po potrebi na zahtjev Predsjednika, Upravnog odbora, Nadzornog odbora ili na zahtjev najmanje 1/3 članova LAG-a, uz pisano obrazloženje razloga sazivanja i predloženi dnevni red. **Predsjednik** LAG-a predstavlja i zastupa LAG u skladu sa zakonom, Statutom i općim aktima LAG-a te odlukama Skupštine i Upravnog odbora. Predsjednika LAG-a bira Skupština LAG-a na mandat od četiri godine s mogućnošću ponovnog izbora na istu funkciju. Za svoj rad Predsjednik je odgovoran Skupštini LAG-a. Predsjedniku LAG-a u radu pomažu 3 **Dopredsjednika**. Dopredsjednike LAG-a bira i razrješuje Skupština LAG-a, na prijedlog Predsjednika LAG-a, iz redova jedinica lokalne samouprave članica LAG-a. U slučaju odsutnosti, spriječenosti ili sukoba interesa Predsjednika LAG-a u donošenju odluka o radu LAG-a zamjenjuje jedan od Dopredsjednika LAG-a kojeg odlukom imenuje Predsjednik LAG-a. Mandat Dopredsjednika jednak je mandatu Predsjednika LAG-a. **Upravni odbor** je tijelo LAG-a koje organizira i obavlja tekuće poslove LAG-a između dvije sjednice Skupštine te donosi odluke iz svoje nadležnosti. Upravni Odbor ima 15 članova, koje iz svog sastava imenuje Skupština na mandat od četiri godine, s time da isti mogu biti ponovo izabrani na istu dužnost. Upravni odbor sastoji se od predstavnika iz svih područja LAG-a „VIP“. Predsjednik LAG-a je, po položaju, ujedno član i Predsjednik Upravnog odbora LAG-a. Kod izbora članova Upravnog odbora LAG-a, Skupština, sukladno Statutu LAG-a, brine o

odgovarajućoj zastupljenosti članova LAG-a u njegovom sastavu. Timski surađujući, članovi Upravnog odbora rade na razvoju planova i projekata, kojima će se poboljšati uvjeti života i rada na području koje LAG obuhvaća. Kako bi se osigurala stručnost i višedimenzionalni pristup osmišljavanju rješenja, u rad i upravljanje LAG-om uključeni su predstavnici jedinica lokalne samouprave, civilnog društva i uspješni gospodarstvenici raznih struka i bogatog iskustva. Primjena prethodno stečenih znanja i iskustava članova Upravnog odbora LAG-a u svojim poduzećima iz područja poljoprivrede i proizvodnje te poljoprivrednim gospodarstvima osigurava kvalitetu pripreme planova te pripreme i provedbe projekata. Uz to, imaju iskustvo vođenja, izrade i provedbe projekata financiranih iz fondova EU-a, kao i u provedbi javne nabave. Uskom suradnjom sa VIDRA - Agencijom za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije te Razvojnog Agencijom VTA, osigurani su dodatni ljudski resursi, znanja i vještine te umreženost s organizacijama i institucijama lokalnog razvoja. **Nadzorni odbor** LAG-a je tijelo kontrole rada LAG-a te tijelo LAG-a nadležno za prigovore na odluke Upravnog odbora LAG-a o odabiru projektnih prijedloga u sustavu provedbe decentralizirane raspodjele javnih sredstava kojima upravlja LAG. Nadzorni odbor broji ukupno 3 člana (od kojih je jedan predsjednik Nadzornog odbora) iz gospodarske, civilne i javne interesne skupine, koje imenuje Skupština na mandat od četiri godine. Zamjenski nadzorni odbor također broji ukupno 3 člana (od kojih je jedan predsjednik Zamjenskog nadzornog odbora) iz gospodarske, civilne i javne interesne skupine, koje imenuje Skupština na mandat od četiri godine. Nadzorni odbor donosi odluke većinom glasova prisutnih članova ako su na sjednici nazočni svi njegovi članovi. Članovi Nadzornog odbora ne mogu biti članovi Upravnog odbora LAG-a.

Pored tijela LAG-a, za provedbu LRS zaduženi su i LAG administratori, odnosno stručna služba LAG-a, koja obavlja sve stručne, administrativne, materijalno-financijske i druge poslove za potrebe LAG-a, kako je to utvrđeno Pravilnikom o radu. Trenutno su u LAG-u zaposlene dvije osobe sa završenom visokom stručno spremom te radnim iskustvom i znanjem potrebnim za obavljanje poslova i provedbu svih aktivnosti LAG-a. Za rad stručne službe odgovara Voditelj LAG-a. Voditelj LAG-a ima srodnog iskustva u dosadašnjem radu u Gradu Virovitica (u Službi za financije) te u pripremi i provedbi projekata koje je stekla od 2014. godine od kada je zaposlena u LAG-u. Također, ima iskustva u provođenju IPARD mjere te provođenju natječaja ministarstava. Struku magistra ekonomije (završen sveučilišni diplomski studij - Ekonomski fakultet u Zagrebu) proširila je raznim edukacijama i radionicama te joj dodatno obrazovanje omogućuje stručnu pripremu i provedbu projekata, upravljanje projektnim ciklusom, izradu poslovnog plana, analizu troškova i koristi (CBA analiza) te studiju izvodljivosti, kao i provedbu mjera iz Programa ruralnog razvoja te aktivnosti poboljšanja lokalnog razvoja u ruralnim područjima.

7.2.2. Financijski kapaciteti za provedbu LRS i financiranje rada LAG-a

Prihodi LAG-a „VIP“ ostvaruju se od prihoda od članarina, prihoda od imovine te ostalih prihoda, koji se odnose na refundacije APPRRR-a temeljem poslanih Zahtjeva za isplatu. Prihodi od članarina LAG-a uplaćuju se temeljem Odluke o visini članarine te njenih izmjena i dopuna, koja za fizičke osobe iznosi 30,00 HRK, za udruge 50,00 HRK, za turističke zajednice 50,00 HRK, za obiteljska poljoprivredna gospodarstva/ poljoprivredna gospodarstva 80,00 HRK, za znanstvene, stručne i obrazovne institucije 80,00 HRK, za gospodarski sektor 150,00 HRK, za zadruge 150,00 HRK, za javne ustanove 150,00 HRK te za jedinice lokalne samouprave 20.000,00 HRK. Pored navedenog, važno je spomenuti da su od samih početaka osnivanja LAG-a, pored uplata godišnjih članarina, jedinice lokalne samouprave osigurale i predfinanciranje za rad ureda LAG-a.

Održivosti i uspješnoj provedbi LRS pridonose i vještine voditelja i zaposlenika LAG-a, sposobnosti članova LAG-a i upravljačke strukture, od kojih je veliki broj mladih osoba, ali i znanja i vještine vanjskih suradnika i partnerskih te potpornih institucija LAG-a. Najveći udio u financiranju rada i zaposlenika LAG-a, odnosi se na financiranja iz sredstava PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022., odnosno Mjere 19. Na taj način osigurala su se financijska sredstva za financiranje projekata i realizaciju aktivnosti navedenih u poslovnim planovima dionika s područja LAG-a. U slučaju izostanka sredstava javne pomoći, LRS osigurava svoju održivost samim procesom izrade, uključenošću širokog spektra lokalnih dionika, koji su svoje probleme identificirali, te su u partnerstvu svi zajedno spremni surađivati u cilju postizanja lokalnog razvoja. LAG će na taj način svoju održivost i održivost LRS osigurati kroz apliciranje projekata na različite nacionalne i EU fondove (Program ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014.-2020., INTERREG Mađarska-Hrvatska 2014.-2020., Europski socijalni fond, itd.).

LRS je rađena sukladno prepoznatim potrebama ovoga područja, oslanjajući se na postojeće lokalne resurse, čime su postavljeni ciljevi, koji se planiraju realizirati neovisno o sredstvima javne pomoći. U narednom razdoblju, rad LAG-a fokusirat će se na provedbi projekata te na poticanju i uključivanju svih relevantnih dionika u implementaciju istih, kao i pronalaženju različitih nacionalnih i ostalih izvora financiranja.

8. FINANCIJSKI PLAN⁹

U prethodnom poglavlju opisani su stručni kapaciteti potrebni za provedbu LRS te je dan okvir predviđenih financijskih sredstava, koje je nužno uložiti u ostvarenje zadanih ciljeva i prioriteta razvoja. U ovom poglavlju prikazuju se potrebna sredstva za provedbu pojedinog cilja, mjere (aktivnosti) i tipa operacija u %/EUR od ukupnih sredstava koji se očekuju kroz provedbu podmjere LRS sukladne Podmjeri 19.2. Tekući troškovi i animacija (19.4.) te potpora provedbi operacija unutar CLLD strategije (19.2.), kao i projekata suradnje (19.3.) preračunati su na temelju intenziteta potpore za ove aktivnosti navedenih u Ugovoru. Sistematiziran prikaz **financijskog plana i potrebe financijskih sredstava za provedbu odabranih projekata** na razini cilja, mjere (aktivnosti) i tipa operacija nalazi se u tablici:

SC/M/TO	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Ukupno %	Ukupno EUR po podmjerama PRR/TO LRS	Ukupno EUR po SC LRS
SC 1, % *	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	12,95%	0,00%	25,39%	0,00%	0,00%	38,34%		
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	187.500,00	0,00	367.533,35	0,00	0,00		555.033,35	555.033,35
M 1.1., %*	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	12,95%	0,00%	25,39%	0,00%	0,00%	38,34%		
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	187.500,00	0,00	367.533,35	0,00	0,00		555.033,35	555.033,35
TO 1.1.1., %*	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	25,39%	0,00%	0,00%	25,39%		
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	367.533,35	0,00	0,00		367.533,35	367.533,35
TO 1.1.3., %*	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	12,95%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	12,95%		
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	187.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00		187.500,00	187.500,00
SC 2, %*	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	15,26%	4,34%	1,44%	40,62%	61,66%		
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	220.985,35	62.844,13	20.832,22	588.085,48		892.747,18	892.747,18
M 2.1., %*	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	15,26%	4,34%	1,44%	40,62%	61,66%		
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	220.985,35	62.844,13	20.832,22	588.085,48		892.747,18	892.747,18
TO 2.1.1., %*	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	15,26%	4,34%	1,44%	40,62%	61,66%		
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	220.985,35	62.844,13	20.832,22	588.085,48		892.747,18	892.747,18
							UKUPNO PODMJERA 19.2.				1.447.780,54	
SC 3/ M 3.1. ****	Valorizira se prema zasebnim doprinosima 3.1.1. i 3.1.2. – prikazuju se zasebno											
EUR			0,00	32.365,52	45.755,08	44.992,51	46.748,21	56.928,36	225.606,98			452.431,42

⁹ Usklađenje je provedeno temeljem Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5738, Aneksom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 1 i Aneksom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 2, potpisanim između Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

TO 3.1.1., % **	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,04%	27,32%	72,64%	100% 19.3.	(5% od 19.2.)	
EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	32,07	19.741,84	52.580,36			72.389,03
								UKUPNO PODMJERA 19.3.			72.389,03	
TO 3.1.2., % ***	0,00%	0,00%	0,00%	8,52%	12,04%	11,84%	12,29%	9,78%	45,53%	100% 19.4.	(25% od 19.2.+19.3.)	
EUR	0,00	0,00	0,00	32.365,52	45.755,08	44.992,51	46.716,14	37.186,52	173.026,62			380.042,39
								UKUPNO PODMJERA 19.4.			380.042,39	
								UKUPNO LRS (EUR)			1.900.211,96	

1

* Ugovorene alokacije javnih sredstava iz Podmjere 19.2.

** Za pripremu i provedbu projekata suradnje ugovorena je alokacija od 5% sredstava ugovorenih za javne izdatke za provedbu LRS putem 19.2. u razdoblju 2014.-2020. i prijelaznom razdoblju 2021.-2022., što iznosi ukupno 72.389,03 EUR. Ovdje je prikaz planirane alokacije po godinama za Tip operacije 3.1.1.

*** Za tekuće troškove i animaciju ugovorena je ukupna alokacija od 25% sredstava ugovorenih za javne izdatke za provedbu LRS (25% 19.2. + 25% 19.3.) u promatranim godinama, što iznosi ukupno 380.042,39 EUR za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. Ovdje su prikazane planirane alokacije po godinama za Tip operacije 3.1.2. Navedene kalkulacije izrađene su u % prema realiziranim sredstvima iz 19.2./19.3.

**** SC 3 prikazan je u tablici samo temeljem alokacija iz Podmjera 19.3. + 19.4.

Sistematiziran prikaz **očekivane financijske realizacije** provedbe odabranih projekata na razini cilja, mjere (aktivnosti) i tipa operacija nalazi se u tablici:

SC/M/TO, %/ EUR	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Ukupno %	Ukupno EUR po podmjera ma PRR/TO LRS	Ukupno EUR po SC LRS
SC1, %*	0,0%	2,07%	7,77%	8,03%	25,42%	0,00%	0,00%	0,00%	38,34%		
EUR	0,00	30.000,00	112.500,00	116.242,86	296.290,49	0,00	0,00	0,00		555.033,35	555.033,35
M 1.1., %*	0,00%	2,07%	7,77%	8,03%	25,42%	0,00%	0,00%	0,00%	38,34%		
EUR	0,00	30.000,00	112.500,00	116.242,86	296.290,49	0,00	0,00	0,00		555.033,35	555.033,35
TO 1.1.1., %*	0,00%	0,00%	0,00%	6,99%	18,40%	0,00%	0,00%	0,00%	25,39%		

EUR	0,00	0,00	0,00	101.242,86	266.290,49	0,00	0,00	0,00		367.533,35	367.533,35	
TO 1.1.3., %*	0,00%	2,07%	7,77%	1,04%	2,07%	0,00%	0,00%	0,00%	12,95%			
EUR	0,00	30.000,00	112.500,00	15.000,00	30.000,00	0,00	0,00	0,00		187.500,00	187.500,00	
SC2, %*	0,00%	0,00%	8,21%	7,24%	5,59%	0,00%	0,00%	40,62%	61,66%			
EUR	0,00	0,00	118.840,85	104.836,26	80.984,49	0,00	0,00	588.085,48		892.747,18	892.747,18	
M 2.1., %*	0,00%	0,00%	8,21%	7,24%	5,59%	0,00%	0,00%	40,62%	61,66%			
EUR	0,00	0,00	118.840,85	104.836,26	80.984,49	0,00	0,00	588.085,48		892.747,18	892.747,18	
TO 2.1.1., %*	0,00%	0,00%	8,21%	7,24%	5,59%	0,00%	0,00%	40,62%	61,66%			
EUR	0,00	0,00	118.840,85	104.836,26	80.984,49	0,00	0,00	588.085,48		892.747,18	892.747,18	
										UKUPNO PODMJERA 19.2.	1.447.780,54	
SC3/ M 3.1.***										Valorizira se prema zasebnim doprinosima 3.1.1. i 3.1.2. – prikazuju se zasebno		
EUR	0,00	0,00									452.431,42	452.431,42
TO 3.1.1., %**	0,00%	0,00%	0,04%	27,32%	72,64%	0,00%	0,00%	0,00%	100% 19.3.	5% od 19.2.		
EUR	0,00	0,00	32,07	19.741,84	52.580,36	0,00	0,00	0,00		72.389,03	72.389,03	
										UKUPNO PODMJERA 19.3.	72.389,03	
TO 3.1.2., %***	8,52%	12,04%	11,84%	12,29%	14,00%	14,00%	14,00%	13,31%	100% 19.4.	25% od 19.2.+ 19.3.		
EUR	32.365,52	45.755,08	44.992,51	46.716,14	53.205,94	53.205,94	53.205,94	50.595,32		380.042,39	380.042,39	
										UKUPNO PODMJERA 19.4.	380.042,39	
										UKUPNO LRS (EUR)	1.900.211,96	

* Očekivane realizirane alokacije javnih sredstava iz Podmjere 19.2.

** Za pripremu i provedbu projekata suradnje ugovorena je alokacija od 5% sredstava ostvarenih kroz javne izdatke za provedbu LRS putem 19.2. u razdoblju 2014.-2020. i prijelaznom razdoblju 2021.-2022., što iznosi ukupno 72.389,03 EUR. Ovdje je prikaz realizirane alokacije po godinama za Tip operacije 3.1.1.

*** Za tekuće troškove i animaciju ugovorena je ukupna alokacija od 25% sredstava ostvarenih kroz javne izdatke za provedbu LRS (25% 19.2. + 25% 19.3.) u promatranim godinama, što iznosi ukupno 380.042,39 EUR za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. Ovdje je prikaz realizirane alokacije po godinama za Tip operacije 3.1.2. Navedene kalkulacije izrađene su u % prema realiziranim sredstvima iz 19.2/19.3.

**** SC 3 prikazan je u tablici samo temeljem realiziranih alokacija iz Podmjera 19.3. + 19.4.

9. DODACI

Dodatak 1. Popis JLS s pripadajućim naseljima Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“

Dodatak 2. Razrada strateškog razvojnog cilja 1, s pripadajućim mjerama, TO, indikatorima i uvjetima implementacije

Dodatak 3. Razrada strateškog razvojnog cilja 2, s pripadajućim mjerama, TO, indikatorima i uvjetima implementacije

Dodatak 4. Razrada strateškog razvojnog cilja 3, s pripadajućim mjerama, TO, indikatorima i uvjetima implementacije

Dodatak 5. Kriteriji odabira projekata (zahtjeva za potporu) Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“

Dodatak 6. Struktura sudionika u izradi LRS Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“

Dodatak 7. Struktura partnerstva Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“

Dodatak 8. Rizici provedbe LRS Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ s mjerama za ublažavanje

Dodatak 9. Sažetak indikatora LRS Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“

DODATAK 1.
POPIS JLS S PRIPADAJUĆIM NASELJIMA
LOKALNE AKCIJSKE GRUPE „VIROVITIČKI PRSTEN“

LOKALNA AKCIJSKA GRUPA „VIROVITIČKI PRSTEN“ 6 JLS; 74 naselja	UKUPNO	sv.	49.738
	UKUPNO	m	23.952
	UKUPNO	ž	25.786
GRAD VIROVITICA	1. Čemernica	sv.	653
	2. Golo Brdo	sv.	364
	3. Jasenaš	sv.	77
	4. Koriya	sv.	767
	5. Milanovac	sv.	1.711
	6. Podgorje	sv.	833
	7. Rezovac	sv.	1.303
	8. Rezovačke Krčevine	sv.	331
	9. Sveti Đurađ	sv.	564
	10. Virovitica	sv.	14.688
	UKUPNO	sv.	21.291
UKUPNO	m	10.223	
UKUPNO	ž	11.068	
OPĆINA GRADINA	1. Bačevac	sv.	370
	2. Brezovica	sv.	595
	3. Budakovac	sv.	257
	4. Detkovac	sv.	307
	5. Gradina	sv.	916
	6. Lipovac	sv.	312
	7. Lug Gradinski	sv.	72
	8. Novi Gradac	sv.	167
	9. Rušani	sv.	477
	10. Vladimirovac	sv.	62
	11. Žlebina	sv.	315
	UKUPNO	sv.	3.850
UKUPNO	m	1.883	
UKUPNO	ž	1.967	

OPĆINA LUKAČ	1. Brezik	sv.	213
	2. Budrovac Lukački	sv.	138
	3. Dugo Selo Lukačko	sv.	570
	4. Gornje Bazje	sv.	498
	5. Kapela Dvor	sv.	259
	6. Katinka	sv.	41
	7. Lukač	sv.	443
	8. Rit	sv.	38
	9. Terezino Polje	sv.	269
	10. Turanovac	sv.	695
	11. Veliko Polje	sv.	341
	12. Zrinj Lukački	sv.	129
	UKUPNO	sv.	3.634
UKUPNO	m	1.778	
UKUPNO	ž	1.856	
OPĆINA PITOMAČA	1. Dinjevac	sv.	458
	2. Grabrovnica	sv.	405
	3. Kladare	sv.	467
	4. Križnica	sv.	128
	5. Mala Črešnjevica	sv.	199
	6. Otrovanec	sv.	624
	7. Pitomača	sv.	5.646
	8. Sedlarica	sv.	363
	9. Stari Gradac	sv.	674
	10. Starogradački Marof	sv.	247
	11. Turnašica	sv.	333
	12. Velika Črešnjevica	sv.	515
	UKUPNO	sv.	10.059
UKUPNO	m	4.819	
UKUPNO	ž	5.240	
	1. Borova	sv.	710
	2. Budanica	sv.	107
	3. Cabuna	sv.	787
	4. Dvorska	sv.	15
	5. Gačište	sv.	221
	6. Gvozdanska	sv.	34
	7. Jugovo Polje	sv.	319
	8. Levinovac	sv.	188
	9. Mala Trapinska	sv.	62

OPĆINA SUHOPOLJE	10. Naudovac	sv.	146	
	11. Orešac	sv.	389	
	12. Pčelić	sv.	407	
	13. Pepelana	sv.	116	
	14. Pivnica Slavonska	sv.	53	
	15. Rodin Potok	sv.	56	
	16. Sovjak	sv.	13	
	17. Suhopolje	sv.	2.696	
	18. Trnava Cabunska	sv.	42	
	19. Velika Trapinska	sv.	25	
	20. Zvonimirovo	sv.	112	
	21. Žiroslavlje	sv.	74	
	22. Žubrica	sv.	111	
	UKUPNO	sv.	6.683	
	UKUPNO	m	3.213	
	UKUPNO	ž	3.470	
OPĆINA ŠPIŠIĆ BUKOVICA	1. Bušetina	sv.	815	
	2. Lozan	sv.	440	
	3. Novi Antunovac	sv.	101	
	4. Okrugljača	sv.	272	
	5. Rogovac	sv.	228	
	6. Špišić Bukovica	sv.	1.686	
	7. Vukosavljevica	sv.	679	
		UKUPNO	sv.	4.221
		UKUPNO	m	2.036
		UKUPNO	ž	2.185

DODATAK 2.
RAZRADA STRATEŠKOG RAZVOJNOG CILJA 1,
S PRIPADAJUĆIM MJERAMA, TO, INDIKATORIMA I UVJETIMA IMPLEMENTACIJE

Strateški (specifični) razvojni cilj 1 (SC 1)	Poticanje konkurentnog gospodarstva temeljenog na održivoj poljoprivredi¹
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Rast zaposlenosti u poljoprivredi i s njom povezanim prerađivačkim djelatnostima za 7 zaposlenika • Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.) za 27 projekata • Povećanje ulaganja u restrukturiranje i/ili modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava za 367.533,35 EUR • Razvoj 12 malih poljoprivrednih gospodarstava

¹ Napomena: Usklađenje s odredbama Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018), Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021) te Ugovorom o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5738, Anexom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 1 i Anexom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 2, potpisanim između Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Navedeno u sastavnicama tipova operacija podložno je promjenama obzirom na izmjenu nacionalne regulative za provedbu sukladnih tipova operacija iz Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.

Predviđena financijska alokacija do 2025.	<p>➤ 38,34% (555.033,35 EUR) sredstava LAG-a iz Podmjere 19.2. PRR RH 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022. (1.447.780,54 EUR)</p> <p>Ukupno SC 1: 29,21% (555.033,35 EUR) od ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).</p>		
Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>), <i>Pravilnik² CMES/CMEF</i>	Ukupna odobrena/ isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi)	Ukupan broj odobrenih/ sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Broj kreiranih radnih mjesta putem odobrenih/ sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.
Početna vrijednost, 2014.	0	0	0
Ciljana vrijednost, 2018.	187.500,00 EUR	12	0
Ciljana vrijednost, 2025.	555.033,35 EUR	27	7
Izvor informacija	Izvješća APPRRR-a i LAG-a „VIP“		
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	P2/FP:2A		

² Napomena: izraz Pravilnik odnosi se na Pravilnik o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD - lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018) te Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021)

Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje strateškog cilja (očekivanih rezultata) .-1									
M 1.1.	Potpora razvoju konkurentnih i održivih poljoprivrednih gospodarstava								
Vremensko razdoblje provedbe (broj planiranih projekata)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
	0	0	0	0	12	0	15	0	0
Predviđena financijska alokacija do 2025.	<p>➤ 38,34% (555.033,35 EUR) sredstava LAG-a iz Podmjere 19.2. PRR RH 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022. (1.447.780,54 EUR)</p> <p>Ukupno M 1.1.: 29,21% (555.033,35 EUR) od ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).</p>								
Popis tipova operacija za provedbu	Naziv tipa operacije					Tip operacije iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.		Broj Mjere iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	
TO 1.1.1.	Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava					4.1.1.		4	
TO 1.1.3.	Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava					6.3.1.		6	
Indikatori (pokazatelji) Mjere (<i>output indicators</i>)									
Naziv indikatora (pokazatelja)	Početa vrijednost, 2014. ³	Ciljana vrijednost, 2018. (EUR ili broj), odobreni projekti LAG-a	Ciljana vrijednost, 2025. (EUR ili broj), isplaćeni projekti LAG-a	Oznaka prioriteta kojem doprinosi	Oznaka Fokus područja kojem doprinosi				
Ukupno isplaćena sredstva PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i	0	187.500,00 EUR	555.033,35 EUR	CMES/CMEF indikatori /doprinos	CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR				

³ Op.a. odnosi se na vrijednost postignutu provedbom LRS, odnosno aktivnostima LAG-a u 2014.

prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi), EUR				PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. /ZPP	RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. / ZPP
Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata	0	0	7		
Broj sufinanciranih projekata	0	12	27		
Broj PG kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. za ulaganja u restrukturiranje ili modernizaciju	0	0	15	2	2A
Broj PG-a koja su dobili potporu za razvoj malih PG	0	12	12	2	2A
Radna mjesta stvorena u projektima za koje je dodijeljena potpora	0	0	7	2	2A
Ukupno isplaćena sredstva PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi) prema Fokus području (EUR)	FP: 2A				
	555.033,35				

Prioritetni tipovi operacija za provedbu Mjere (aktivnosti) 1.1. u svrhu postizanja cilja (očekivanih rezultata) 1	
Naziv i oznaka tipa operacije	TO 1.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava⁴ (sukladan TO 4.1.1. iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.)
Ciljani korisnici	<p>a) fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika te</p> <p>b) proizvođačke organizacije priznate sukladno posebnim propisima kojima se uređuje rad proizvođačkih organizacija.</p> <p>c) korisnici koji udovoljavaju uvjetima iz točke a) i b), a čije se sjedište nalazi te ulaganje provodi na području LAG-a „VIP“</p> <p><i>Prihvatljivi korisnici detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i></p>
Prihvatljive aktivnosti	<p>Prihvatljive aktivnosti odnose se na sljedeće materijalne troškove:</p> <p>1.) ulaganje u građenje/rekonstrukciju i/ili opremanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • objekata za životinje, uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva • zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata za uzgoj jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala i gljiva sa pripadajućom opremom i infrastrukturom u sklopu poljoprivrednog gospodarstva • ostalih gospodarskih objekata, upravnih prostorija s pripadajućim sadržajima, opremom i infrastrukturom, koji su u funkciji osnovne djelatnosti

⁴ Korisnici, prihvatljive aktivnosti, uvjeti prihvatljivosti i troškovi usklađeni su s Pravilnikom o provedbi Mjere 4 Ulaganja u fizičku imovinu, Podmjere 4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva (NN 37/2017, 9/2018, 64/2018) iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. i Pravilnikom o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021).; Važno je napomenuti kako je sve navedeno, izuzev intenziteta i visine potpore te kriterija odabira, podložno promjenama, ovisno o važećoj nacionalnoj regulativi za provedbu sukladnog tipa operacije u trenutku izrade i objave dokumentacije LAG Natječaja.

	<ul style="list-style-type: none"> • objekata za skladištenje, hlađenje, čišćenje, sušenje, zamrzavanje, klasiranje i pakiranje proizvoda iz vlastite primarne poljoprivredne proizvodnje s pripadajućom opremom i infrastrukturom • novih sustava za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu (neto povećanje navodnjavane površine) te poboljšanje postojećih sustava/opreme za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu • sustava za navodnjavanje izvan poljoprivrednog gospodarstva za potrebe primarne proizvodnje poljoprivrednog gospodarstva <p>2.) kupnja opreme za berbu, sortiranje i pakiranje vlastitih poljoprivrednih proizvoda</p> <p>3.) kupnja nove poljoprivredne mehanizacije i gospodarskih vozila za vlastitu primarnu poljoprivrednu proizvodnju uključujući sektor vinogradarstva (nije prihvatljivo ulaganje u nabavu poljoprivredne mehanizacije i gospodarskih vozila isključivo u svrhu obavljanja uslužnih djelatnosti)</p> <p>4.) restrukturiranje postojećih i/ili podizanje novih višegodišnjih nasada, isključujući restrukturiranje postojećih vinograda za proizvodnju grožđa za vino</p> <p>5.) kupnja zemljišta i objekata radi realizacije projekta, do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta (bez općih troškova), ako se ulaganje provodi sukladno važećim propisima kojima se uređuje gradnja, uz mogućnost kupnje prije podnošenja prijave projekta, ali ne prije 1. siječnja 2014. godine</p> <p>6.) prilagodba novouvedenim standardima u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) br. 1305/2013 i/ili</p> <p>7.) uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje (privođenje poljoprivrednog zemljišta kulturi), u svrhu realizacije projekta.</p> <p><i>Prihvatljive aktivnosti detaljno će biti definirane LAG Natječajem.</i></p>
Uvjeti prihvatljivosti	<p>Ulaganja se moraju odnositi na poljoprivredne proizvode iz Popisa poljoprivrednih proizvoda obuhvaćenih Dodatkom I Ugovora o EU, osim proizvoda ribarstva.</p> <p>Kako bi bio prihvatljiv, nositelj projekta mora ispuniti sljedeće uvjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokazati ekonomsku veličinu poljoprivrednog gospodarstva (izuzev proizvođačkih organizacija i zadruga) i to:

	<p>a) za projekte u sektoru voća, povrća i cvijeća (uključujući gljive i vinogradarstvo) najmanje 6.000,00 EUR</p> <p>b) za projekte u ostalim sektorima najmanje 8.000,00 EUR</p> <ul style="list-style-type: none">• fizičke i pravne osobe moraju biti upisane u Upisnik poljoprivrednika najmanje godinu dana u trenutku podnošenja prijave projekta• mladi poljoprivrednici mogu biti upisani u Upisnik poljoprivrednika i manje od godinu dana u trenutku podnošenja prijave projekta. Mladi poljoprivrednici koji su podnijeli zahtjev za upis u Upisnik poljoprivrednika nakon objave ovog Natječaja nisu prihvatljivi nositelji projekta na ovom Natječaju• proizvođačke organizacije ne moraju biti upisane u Upisnik poljoprivrednika• pravne osobe moraju imati iskazanog najmanje jednog zaposlenika prema satima rada u godišnjem financijskom izvještaju poduzetnika za zadnje odobreno računovodstveno razdoblje, izuzev proizvođačkih organizacija i mladih poljoprivrednika koji moraju imati najmanje jednu zaposlenu osobu u trenutku podnošenja prijave projekta (najmanje jedna zaposlena osoba prema satima rada na godišnjoj razini uvjet je koji nositelj projekta mora ispunjavati do isteka pet godina od datuma konačne isplate potpore)• kod fizičkih osoba nositelj poljoprivrednog gospodarstva mora biti upisan u Registar poreznih obveznika po osnovi poljoprivrede najmanje godinu dana prije datuma podnošenja prijave projekta (izuzev mladih poljoprivrednika koji to mogu biti i kraće) te mora plaćati doprinose za zdravstveno i mirovinsko osiguranje (nositelj projekta mora ostati upisan u Registar poreznih obveznika po osnovi poljoprivrede te plaćati doprinose za zdravstveno i mirovinsko osiguranje i pet godina nakon konačne isplate potpore)• nositelj projekta ne smije biti u blokadi ukupno više od 30 dana u proteklih 6 mjeseci, od čega ne više od 15 dana u kontinuitetu uz uvjet da nije u blokadi u trenutku podnošenja prijave projekta• nositelj projekta mora imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu Republike Hrvatske i ne smije biti poduzetnik u teškoćama
--	--

- nositelj projekta ne smije biti poduzetnik u teškoćama.

Nositelj projekta je obvezan od trenutka podnošenja prijave projekta na LAG Natječaj i sve do proteka roka od pet (5) godina od dana konačne isplate sredstava potpore:

- imati sjedište/prebivalište unutar područja LAG obuhvata
- baviti se poljoprivrednom proizvodnjom za koju je ostvario potporu.

Nositelji projekta moraju osigurati trajnost projekta, odnosno tijekom razdoblja od pet (5) godina od dana konačne isplate sredstava moraju osigurati da rezultati projekta ne podliježu niti jednoj od sljedećih situacija:

- prestanku funkcioniranja projekta
- premještanju provedbe projekta izvan područja LAG obuhvata do isteka pet (5) godina od datuma konačne isplate potpore, osim u slučaju kada je to zakonska obveza
- promjeni vlasništva nad predmetom ulaganja
- davanje u zakup ili najam predmeta ulaganja do isteka pet (5) godina od datuma konačne isplate potpore, osim u slučaju kada je to zakonska obveza
- značajnoj promjeni koja utječe na prirodu projekta, funkcionalnost, ciljeve ili provedbene uvjete zbog koje bi se doveli u pitanje njegovi prvotni ciljevi
- promjeni namjene za koju je odobrena potpora
- smanjenje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva ispod 6.000,00 EUR/ 8.000,00 EUR, ovisno o sektoru ulaganja.

Uvjeti prihvatljivosti nositelja projekta mogu se ponovno provjeriti do trenutka podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu i pet (5) godina nakon datuma konačne isplate. Ako se tijekom provjere utvrdi da nositelj projekta ne ispunjava navedene uvjete prihvatljivosti, nositelju projekta će se ostaviti primjeren rok

	<p>za rješavanje nastale situacije.</p> <p>Razdoblje provedbe projekta je najviše 36 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli sredstava (Agencija za plaćanja), te završava danom podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu.</p> <p><i>Uvjeti prihvatljivosti detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i></p>
Visina potpore	<p>Najniži iznos potpore po projektu: 5.000,00 EUR</p> <p>Najviši iznos potpore po projektu: 30.000,00 EUR</p>
Intenzitet potpore	<p>Intenzitet javne potpore po projektu iznosi do 50% od ukupnih prihvatljivih troškova projekta.</p> <p>Za mlade poljoprivrednike, koji su definirani kao nositelji projekta unutar ovog tipa operacije, intenzitet potpore uvećava se za 20% uz uvjet:</p> <p>a) ako se radi o fizičkoj osobi, mladi poljoprivrednik mora prije podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu biti zaposlen kod te fizičke osobe i početi plaćati doprinose za mirovinsko i zdravstveno osiguranje po osnovi poljoprivrede</p> <p>b) ako je nositelj projekta pravna osoba, mladi poljoprivrednik mora biti zaposlen u pravnoj osobi – nositelju projekta prije podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu.</p> <p>Ako mladi poljoprivrednik ne ispuni uvjete navedene pod a) ili b) do podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu, dodatni intenzitet potpore od 20% nositelju projekta neće biti isplaćen.</p> <p>Također, kako bi ostvario dodatnih 20% potpore mladi poljoprivrednik treba dokazati stručnu osposobljenost u trenutku podnošenja prijave projekta, dostavom dokumentacije navedene u Prilogu I. ovoga Natječaja.</p> <p>Nositelj projekta je u obvezi iz vlastitih i/ili drugih izvora osigurati sredstva za financiranje razlike između iznosa dodijeljene potpore i ukupnih troškova projekta.</p> <p>MLADI POLJOPRIVREDNIK je fizička osoba koja u trenutku podnošenja prijave projekta ima ispunjene sljedeće uvjete (kumulativno):</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • nema više od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti), • ima najmanje završen tečaj stručnog osposobljavanja/obrazovanja iz odgovarajućeg područja (formalni tečajevi koje provode učilišta ili tečajevi financirani iz Mjere 1 iz Programa) ili ima radno iskustvo iz tog područja u trajanju od najmanje 2 godine • po prvi puta uspostavlja poljoprivredno gospodarstvo na kojem ima status nositelja/odgovorne osobe ili je status nositelja/odgovorne osobe na istom gospodarstvu po prvi put stekla unutar 5 (pet) godina do datuma podnošenja prijave projekta. <p>Mladi poljoprivrednik je i pravna osoba - trgovačko društvo kod koje u trenutku podnošenja prijave projekta odgovorna osoba trgovačkog društva ispunjava uvjete mladog poljoprivrednika fizičke osobe, a ujedno je i vlasnik najmanje 50% temeljnog kapitala trgovačkog društva.</p> <p>Status mladog poljoprivrednika ne mogu ostvariti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pravne osobe koje nisu registrirane kao trgovačka društva (zatvori, zadruge, škole i sl.) i • proizvođačke organizacije. <p>Nositelji projekta koji su već bili/jesu nositelj/odgovorna osoba nekog drugog poljoprivrednog gospodarstva ne smatraju se mladim poljoprivrednikom jer u trenutku podnošenja prijave projekta ne uspostavljaju/nisu postavljeni kao nositelj/odgovorna osoba poljoprivrednog gospodarstva po prvi put.</p>
<p>Prihvatljivi troškovi</p>	<p>Uz navedeno u prihvatljivim aktivnostima, prihvatljivi su i sljedeći troškovi:</p> <p>1.) NEMATERIJALNI TROŠKOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • kupnja ili razvoj računalnih programa • kupnja prava na patente ili licence • zaštita autorskih prava • registracija i održavanje žigova • ostali nematerijalni troškovi povezani s materijalnim ulaganjem

	<p>2.) OPĆI TROŠKOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • troškovi usluga arhitekata, inženjera i konzultanata i • troškovi izrade studija izvedivosti, elaborata/studija utjecaja zahvata na okoliš/ekološku mrežu i sl. <p>Opći troškovi prihvatljivi su do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta, pri čemu su:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) troškovi pripreme poslovnog plana prihvatljivi u iznosu do 2% od ukupno prihvatljivih troškova projekta bez općih troškova b) troškovi pripreme dokumentacije prihvatljivi u iznosu do 2% od ukupno prihvatljivih troškova projekta bez općih troškova i c) troškovi projektno - tehničke dokumentacije, geodetskih podloga, elaborata i trošak nadzora prihvatljivi u iznosu koji čini razliku zbroja troškova navedenih u točkama a) i b) i gornje granice od 10% od ukupno prihvatljivih troškova projekta bez općih troškova, ako je primjenjivo. <p><i>Prihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i></p>
Neprihvatljivi troškovi	<ol style="list-style-type: none"> a) porez na dodanu vrijednost u slučaju da je nositelj projekta porezni obveznik upisan u registar obveznika PDV-a te ima pravo na odbitak pretporeza b) drugi porezi te propisane naknade i doprinosi c) kamate d) rabljena poljoprivredna mehanizacija i gospodarska vozila e) svi troškovi održavanja/zamjene i amortizacije f) troškovi vezani uz ugovor o leasingu, kao što su marža davatelja leasinga, troškovi kredita i refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja g) kupnja prava na poljoprivrednu proizvodnju, prava na plaćanje, kupnja životinja, kupnja i sadnja jednogodišnjeg bilja h) novčane kazne, financijske kazne i troškovi parničnog postupka i) troškovi nastali prije podnošenja prijave projekta, osim općih troškova i troškova kupnje

	<p>zemljišta/objekata ali ne prije 1. siječnja 2014. godine</p> <ul style="list-style-type: none">j) plaćanje u gotovinik) nepredviđeni radovi u gradnji i ostali nepredviđeni troškovil) troškovi vlastitog radam) operativni troškovin) plaće i druge naknade stalno zaposlenih djelatnika nositelja projektao) odvodnja (drenaža) u skladu s člankom 14. stavkom 9. točkom c. Uredbe Komisije (EU) br. 702/2014 od 25. lipnja 2014. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unijep) troškovi restrukturiranja postojećih vinograda vinskih kultivara nisu prihvatljivi u sklopu ovog Natječaja obzirom da su isti prihvatljivi u sklopu mjere Restrukturiranje i konverzija vinograda iz Nacionalnog programa pomoći sektoru vina 2019. - 2023. <p><i>Neprihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i></p>
--	---

Kriteriji odabira za tip operacije ⁵⁶	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (SO) • Kompleksnost ulaganja • Ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta • Dužina poslovanja korisnika • Sektor ulaganja • Indeks razvijenosti JLS-a (prema mjestu ulaganja) • Ulaganje u područjima s prirodnim ograničenjima i ostalim posebnim ograničenjima • Doprinos ulaganja fokus područjima • Stručna sprema i radno iskustvo nositelja/ odgovorne osobe/ zaposlenika/ člana u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu
Financijska alokacija iz 19.2.	25,39% (367.533,35 EUR) sredstava LAG-a iz podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.447.780,54 EUR).
Financijska alokacija iz ukupne alokacije iz 19.2.-19.4. do 2025.	Ukupno TO 1.1.1.: 19,34% (367.533,35 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).
Doprinos prioritetima i Fokus	Ovaj tip operacije uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 2. Jačanje isplativosti poljoprivrednog

⁵ Detaljna tablica kriterija odabira/ bodovanja projekata nalazi se u Dodatku 5., uz napomenu da su kriteriji podložni promjenama obzirom na promjene LRS i okolnosti razvoja područja kao i regulatornog okvira provedbe PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.

⁶ Usklađeno s Kriterijima odabira projekata za Tip operacije 1.1.1. iz Dodatka 5. LRS LAG-a „VIP“

područjima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama, s naglaskom na sljedeća fokus područja; Fokus područje 2A: <i>Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito u cilju povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije</i> ; ali može također sekundarno, indirektno, doprinijeti fokus područjima: 2B, 3A, 4B, 4C, 5A, 5B, 5D i 6A.
Naziv i oznaka tipa operacije	TO 1.1.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava ⁷ <i>(sukladan TO 6.3.1. iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2021.)</i>
Ciljani korisnici	Korisnici su mala poljoprivredna gospodarstava upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, ekonomske veličine iskazane u ukupnom standardnom ekonomskom rezultatu poljoprivrednog gospodarstva od 2.000 eura do 7.999 eura. <i>Prihvatljivi korisnici detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Prihvatljive aktivnosti	Potpore se dodjeljuje obliku bespovratnih financijskih sredstava za provođenje prihvatljivih aktivnosti koje moraju biti navedene u poslovnom planu, a odnose se na: kupnju domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala; kupnju, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda iz Priloga I. ovoga Pravilnika osim proizvoda ribarstva; kupnju ili zakup poljoprivrednog zemljišta; kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme i dr.

⁷ Korisnici, prihvatljive aktivnosti, uvjeti prihvatljivosti i troškovi usklađeni su s Pravilnikom o provedbi Podmjere 6.1. „Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“, Podmjere 6.2. „Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima“ i Podmjere 6.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ u okviru mjere M06 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 42/2015, 6/2017 i 21/2018) i Pravilnikom o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021).; Važno je napomenuti kako je sve navedeno, izuzev intenziteta i visine potpore te kriterija odabira, podložno promjenama, ovisno o važećoj nacionalnoj regulativi za provedbu sukladnog tipa operacije u trenutku izrade i objave dokumentacije LAG Natječaja.

	<i>Prihvatljive aktivnosti detaljno će biti definirane LAG Natječajem.</i>
Uvjeti prihvatljivosti	<p>Potpore unutar ovog tipa operacije može se dodijeliti samo jednom u cijelom programskom razdoblju 2014.-2020. po jednom korisniku.</p> <p>Poljoprivredno gospodarstvo u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu pripada ekonomskoj veličini iskazanoj u ukupnom standardnom ekonomskom rezultatu poljoprivrednog gospodarstva od 2.000 eura do 7.999 eura.</p> <p>U trenutku podnošenja zahtjeva za potporu poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi.</p> <p>Korisnik je dužan izraditi poslovni plan za razvoj malog poljoprivrednog gospodarstva.</p> <p>Korisnik je dužan ostati unutar poljoprivrednog gospodarstva i zadržati poljoprivredno gospodarstvo najmanje pet godina nakon konačne isplate potpore iz ove mjere.</p> <p>Provođenje prihvatljivih aktivnosti ne smije započeti prije podnošenja zahtjeva za potporu.</p> <p>Korisnik prilikom podnošenja zahtjeva za potporu mora imati podmirene odnosno regulirane financijske obveze prema državnom proračunu Republike Hrvatske i dr.</p> <p><i>Uvjeti prihvatljivosti detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i></p>
Visina potpore	Iznos potpore po projektu: 15.000,00 EUR
Intenzitet potpore	<p>Intenzitet potpore: 100% prihvatljivih troškova</p> <p>Isplata se vrši u dvije rate u razdoblju od najviše 3 godine kako slijedi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – isplata prve rate u iznosu od 50% ukupno odobrene javne potpore nakon odluke o dodjeli potpore, – isplata druge/zadnje rate će slijediti nakon provedenih aktivnosti prikazanih u poslovnom planu.
Prihvatljivi troškovi	<p>Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava za provođenje prihvatljivih aktivnosti navedenih u poslovnom planu, a sukladno prihvatljivim aktivnostima.</p> <p><i>Prihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i></p>

Neprihvatljivi troškovi	Troškovi koji nisu u skladu s definiranim prihvatljivim aktivnostima i nisu navedeni u poslovnom planu. <i>Neprihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i>
Kriteriji odabira za tip operacije ^{8 9}	<ul style="list-style-type: none"> • veličina poljoprivrednog gospodarstva • korisnikov radni status (prioritet imaju dugotrajno nezaposlene osobe) • utjecaj planiranih djelatnosti na okoliš (prednost imaju djelatnosti s pozitivnim utjecajem na okoliš) • ulaganje se odnosi na prioritetne sektore LAG-a: voće, povrće, stočarstvo, pčelarstvo, ljekovito i aromatično bilje, cvjećarstvo • ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta
Financijska alokacija iz 19.2.	12,95% (187.500,00 EUR) sredstava LAG-a iz podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022. (1.447.780,54 EUR).
Financijska alokacija iz ukupne alokacije iz 19.2.-19.4. do 2025.	Ukupno TO 1.1.3.: 9,87% (187.500,00 EUR) od ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).
Doprinosi prioritetima i Fokus područjima PRR	Ovaj tip operacije uglavnom doprinosi ostvarenju prioriteta 2: Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama; <i>Fokus područje: 2A) Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije.</i>

⁸ Detaljna tablica kriterija odabira/ bodovanja projekata nalazi se u Dodatku 5, uz napomenu da su kriteriji podložni promjenama obzirom na promjene LRS i okolnosti razvoja područja kao i regulatornog okvira provedbe PRR RH 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022.

⁹ Usklađeno s Kriterijima odabira projekata za Tip operacije 1.1.3. iz Dodatka 5. LRS LAG-a „Virovitički prsten“

DODATAK 3.
RAZRADA STRATEŠKOG RAZVOJNOG CILJA 2,
S PRIPADAJUĆIM MJERAMA, TO, INDIKATORIMA I UVJETIMA IMPLEMENTACIJE¹

Strateški (specifični) razvojni cilj 2 (SC 2)	Unaprjeđenje kvalitete i uvjeta života u ruralnom području
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020.) za 15 projekata • Razvoj kvalitete života stanovnika područja LAG-a temeljen na poboljšanju usluga/razvoju društvene infrastrukture, povećanje populacije obuhvaćene unaprijeđenim uslugama/ infrastrukturom za 40%
Predviđena financijska alokacija do 2023.	<p>➤ 61,66% (892.747,18 EUR) sredstava LAG-a iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.447.780,54 EUR).</p> <p>Ukupno SC 2: 46,98% (892.747,18 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%),.</p>

¹ Napomena: Sukladno odredbama Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD - lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018), Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021) te Ugovorom o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5738, Anexom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 1 i Anexom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 2, potpisanima između Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Navedeno u sastavnicama tipova operacija podložno je promjenama obzirom na izmjenu nacionalne regulative za provedbu sukladnih tipova operacija iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.

Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>), <i>Pravilnik²</i> , <i>CMES/CMEF</i>	Ukupna odobrena/ isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi)		Ukupan broj odobrenih/ sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.		Broj kreiranih radnih mjesta putem odobrenih/ sufinanciranih projekata iz podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.				
Početna vrijednost, 2014.	0,00		0		0				
Ciljana vrijednost, 2018.	0,00		0		0				
Ciljana vrijednost, 2025.	892.747,18 EUR		15		0				
Izvor informacija	Izvješća APPRRR-a i LAG-a „VIP“								
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	P6/FP:6B								
Prioritetne mjere (aktivnosti) za postizanje strateškog cilja (očekivanih rezultata) 2									
M 2.1.	Razvoj opće društvene i rekreacijske infrastrukture								
Vremensko razdoblje provedbe (broj planiranih projekata)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
	0	0	0	0	0	6	2	1	6
Predviđena financijska alokacija do 2025.	➤ 61,66% (892.747,18 EUR) sredstava LAG-a iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.447.780,54 EUR)								

² Napomena: izraz Pravilnik odnosi se na Pravilnik o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD - lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018) te Pravilnik o provedbi mjera programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021)

Ukupno SC 2: 46,98% (892.747,18 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).					
Popis tipova operacija za provedbu	Naziv tipa operacije		Tip operacije iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Broj Mjere iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	
TO 2.1.1.	Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo		7.4.1.	7	
Indikatori (pokazatelji) Mjere (<i>output indicators</i>)					
Naziv indikatora (pokazatelja)	Početna vrijednost, 2014. ³	Ciljana vrijednost, 2018. (EUR ili broj), odobreni projekti LAG-a	Ciljana vrijednost, 2025. (EUR ili broj), isplaćeni projekti LAG-a	Oznaka prioriteta kojem doprinosi	Oznaka Fokus područja kojem doprinosi
Ukupno isplaćena sredstva PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi), EUR	0,00	0,00	892.747,18 EUR	CMES/CMEF indikatori /doprinos PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje	CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. /ZPP
Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata	0	0	0		
Broj sufinanciranih	0	0	15		

³ Op.a. odnosi se na vrijednost postignutu provedbom LRS odnosno aktivnostima LAG-a u 2014.

projekata				2021.-2022. /ZPP	
Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura	0,00	0,00%	40,00%	6	6B
Ukupno isplaćena sredstva PRR RH za razdoblje 2014.-2020. (i prijelazno razdoblje 2021.-2022. javni rashodi) prema Fokus području (EUR)	FP:6B				
	892.747,18				
Prioritetni tipovi operacija za provedbu Mjere (aktivnosti) 2.1. u svrhu postizanja cilja (očekivanih rezultata) 2					
Naziv i oznaka tipa operacije	TO 2.1.1. Razvoj opće društvene infrastrukture u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika LAG-a⁴ <i>(sukladan T.O. 7.4.1. iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.)</i>				
Ciljani korisnici	<ul style="list-style-type: none"> • jedinice lokalne samouprave; • trgovačka društva u većinskom vlasništvu jedinica lokalne samouprave; • javne ustanove neprofitnog karaktera u kojima su osnivači jedinice lokalne samouprave osim javnih vatrogasnih postrojbi, lokalnih i regionalnih razvojnih agencija, škola; • udruge koje se bave humanitarnim i društvenim djelatnostima od posebnog interesa za lokalno stanovništvo i čije su djelatnosti u skladu s ciljnim skupinama i klasifikacijom djelatnosti udruga, povezana s prihvatljivim ulaganjem (isključujući lokalne akcijske grupe, zajednice udruga, zaklade, fundacije); 				

⁴ Korisnici, prihvatljive aktivnosti, uvjeti prihvatljivosti i troškovi usklađeni su s Pravilnikom o provedbi Mjere 07 "Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima" iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.–2020. (NN 48/2018 i 91/2018) i Pravilnikom o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021); Važno je napomenuti kako je sve navedeno, izuzev intenziteta i visine potpore te kriterija odabira, podložno promjenama, ovisno o važećoj nacionalnoj regulativi za provedbu sukladnog tipa operacije u trenutku izrade i objave dokumentacije LAG Natječaja.

	<ul style="list-style-type: none"> • vjerske zajednice koje imaju organizacijski oblik na lokalnom nivou i koje se bave humanitarnim i društvenim djelatnostima od posebnog interesa za lokalno stanovništvo i • lokalne akcijske grupe koje su odabrane unutar Programa. <p><i>Prihvatljivi korisnici detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i></p>
Prihvatljive aktivnosti	<p>Prihvatljive aktivnosti su građenje (izgradnja i/ili rekonstrukcija) i/ili opremanje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vatrogasnog doma i spremišta, 2. društvenog doma/ kulturnog centra, 3. planinarskog doma i skloništa, 4. turističkog informativnog centra, 5. dječjeg igrališta, 6. sportske građevine, 7. objekta za slatkovodni sportski ribolov (ribički dom, nadstrešnica i drugo), 8. rekreacijske zone na rijekama i jezerima, 9. biciklističke staze (koja nije sastavni dio ceste), 10. tematskog puta i parka, 11. građevine za ostvarivanje organizirane njege, odgoja, obrazovanja i zaštite djece do polaska u osnovnu školu (dječji vrtić, rekonstrukcija i opremanje prostora za izvođenje programa predškole u osnovnoj školi te rekonstrukcija i opremanje prostora za igraonicu pri knjižnici, zdravstvenoj, socijalnoj, kulturnoj i sportskoj ustanovi, udruzi te drugoj pravnoj osobi u kojima se provode kraći programi odgojno-obrazovnog rada s djecom rane i predškolske dobi), 12. javne zelene površine (park i slično), 13. pješačke staze (koja nije sastavni dio ceste), 14. pješačke zone, 15. otvorenog odvodnog kanala (koji nije sastavni dio ceste), 16. groblja (komunalna infrastruktura i prateće građevine),

	<p>17. tržnice, 18. javne prometne površine (trg, pothodnik, nadvožnjak, javne stube i prolaz koji nisu sastavni dio ceste), 19. građevine koja sadrži kombinaciju najmanje dvije od sljedećih vrsta projekata: vatrogasni dom i spremišta, društveni dom/kulturni centar, turističko informativni centar, dječji vrtić/igraonica (rekonstrukcija i opremanje prostora za igraonicu u kojima se provode kraći programi odgojno-obrazovnog rada s djecom rane i predškolske dobi) i 20. građevine koja sadrži kombinaciju najmanje dvije od sljedećih vrsta projekata: biciklističke staze, tematskog puta i parka, javne zelene površine, pješačke staze, pješačke zone, javne prometne površine.</p> <p><i>Prihvatljive aktivnosti detaljno će biti definirane LAG Natječajem.</i></p>
Uvjeti prihvatljivosti	<p>Uvjeti prihvatljivosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ulaganje je prihvatljivo u naseljima s najviše 5.000 stanovnika. Ukoliko se ulaganje nalazi na području više naselja svako naselje mora ispuniti uvjet iz točke a) ulaganje je prihvatljivo ako je u skladu sa razvojnom dokumentacijom i prostornim planom jedinice lokalne samouprave. Korisnik mora osigurati da je ulaganje u funkciji uključujući održavanje i upravljanje najmanje pet godina od dana konačne isplate sredstava. Korisnik je dužan uz Zahtjev za potporu priložiti izjavu gradskog / općinskog vijeća/ gradske skupštine grada Zagreba o suglasnosti za provedbu ulaganja na području jedinice lokalne samouprave. Projekt mora biti namijenjen javnoj upotrebi/korištenju i javno dostupan različitim pojedincima i interesnim skupinama. U slučaju ulaganja u opremanje objekata koji nisu u vlasništvu korisnika, korisnik mora dostaviti Ugovor o najmu koji mora biti sklopljen na rok od najmanje deset godina, računajući od trenutka podnošenja Zahtjeva za potporu. Navedeni Ugovor mora biti upisan u zemljišne knjige. Provedba ulaganja od dana izdavanja Odluke o dodjeli sredstava do dana podnošenja posljednjeg Zahtjeva za isplatu može trajati najduže do 24 mjeseca.

- Broj podnesenih Zahtjeva za potporu i odobrenih projekata/operacija po pojedinom korisniku u programskom razdoblju nije ograničen. Jedan (isti) korisnik može podnijeti najviše dva Zahtjeva za potporu unutar ovoga tipa operacije za različitu vrstu ulaganja s popisa prihvatljivih aktivnosti tijekom jednog natječaja.
- Zahtjev za potporu za istu vrstu projekta unutar ovog tipa operacije može se podnijeti tek nakon podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu za prethodno odobren Zahtjev za potporu za istu vrstu projekta unutar ovog tipa operacije ili nakon odustajanja od odobrenog projekta za istu vrstu projekta unutar ovog tipa operacije.
- Aktivnosti vezane uz ulaganje ne smiju započeti prije podnošenja Zahtjeva za potporu osim pripremnih aktivnosti. Pripremnne aktivnosti uključuju nastale opće troškove te stjecanje vlasništva nad nekretninom na kojoj će se obavljati investicija, ishođenje građevinske i drugih dozvola i s njima povezane aktivnosti do trenutka prijave početka građenja.
- Korisnik je dužan fotografirati lokacije ulaganja prije početka izvedbe projekta/operacije, kako bi se moglo razgraničiti početno i izvedeno stanje projekta/operacije.
- Korisnik prilikom podnošenja Zahtjeva za potporu mora imati podmirene odnosno regulirane financijske obveze prema državnom proračunu Republike Hrvatske.
- Ako projekt/operacija zahtijeva provedbu postupka ocjene o potrebi procjene i/ili procjene utjecaja zahvata na okoliš u skladu s odredbama posebnog propisa kojim se uređuje procjena utjecaja zahvata na okoliš, ista se mora provesti prije ulaganja.
- Projekti/operacije koji će imati značajan negativni utjecaj na okoliš, neće biti financirani sredstvima javne potpore osim ako su poduzete korektivne mjere propisane od strane nadležnog tijela.
- Ukoliko zakonodavstvo Europske unije propiše zahtjeve za dostizanje novih standarda, korisnik može podnijeti Zahtjev za potporu za dostizanje tih standarda unutar najviše 12 mjeseci od dana kada su oni postali obvezni.
- Korisnik je dužan uz Zahtjev za potporu dostaviti Izjavu da mu nisu dodijeljena bespovratna sredstva za iste prihvatljive troškove u okviru Podmjere za koju je podnio Zahtjev za potporu od strane središnjih tijela

	<p>državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, te svake pravne osobe koja dodjeljuje državne potpore.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korisniku će se umanjiti iznos javne potpore ukoliko su mu dodijeljena bespovratna sredstva za iste prihvatljive troškove <p><i>Uvjeti prihvatljivosti detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i></p>
Visina potpore	<p>Najniži iznos potpore po projektu: 15.000,00 EUR Najviši iznos potpore po projektu: 100.000,00 EUR</p>
Intenzitet potpore	<p>Intenzitet javne potpore po projektu/operaciji unutar ovog tipa operacije iznosi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - do 90 posto od ukupnih prihvatljivih troškova projekta koji se provodi na području jedinice lokalne samouprave koja se razvrstava u V. i VI. skupinu (grad Virovitica) - do 100 posto od ukupnih prihvatljivih troškova projekta koji se provodi na području jedinice lokalne samouprave koja se razvrstava u I., II., III. i IV. skupinu (općine Gradina, Lukač, Pitomača, Suhopolje, Špišić Bukovica) <p>Javna potpora može se isplatiti jednokratno ili u najviše tri rate.</p>
Prihvatljivi troškovi	<p>Uz navedeno u prihvatljivim aktivnostima: Prihvatljivi nematerijalni troškovi su:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kupnja ili razvoj računalnih programa. <p>Opći troškovi nastali prije podnošenja prijave projekta i tijekom provedbe ulaganja prihvatljivi su u iznosu do 10 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova bez općih troškova, ali ne više od 20.000 eura u kunskoj protuvrijednosti, od kojih su:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) troškovi stručnjaka i konzultanata vezanih za pripremu dokumentacije za natječaj u iznosu do 2% od iznosa prihvatljivih troškova projekta (bez općih troškova), ali ne više od 10.000 eura u kunskoj protuvrijednosti i b) troškovi projektno-tehničke dokumentacije, geodetskih usluga, elaborata i certifikata, troškovi nadzora i

	<p>vođenja projekta te troškovi pripreme dokumentacije i provedbe postupka nabave u iznosu koji čini razliku između troškova navedenih u točki a) ovoga stavka i gornje granice od 10% od iznosa prihvatljivih troškova projekta (bez općih troškova).</p> <p>Prihvatljivi su samo oni opći troškovi vezani uz ulaganje za koje je podnesena prijava projekta, a koji su nastali nakon 1. siječnja 2014. godine.</p> <p><i>Prihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i></p>
<p>Neprihvatljivi troškovi</p>	<p>Neprihvatljivi troškovi za sufinanciranje su:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) porez na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: PDV) u slučaju da je korisnik porezni obveznik upisan u registar obveznika PDV-a te ima pravo na odbitak PDV-a, b) drugi porezi te propisane naknade i doprinosi, c) kamate, d) rabljeni strojevi i oprema, e) kupnja vozila, f) kupnja, zakup i najam nekretnina, g) održavanje građevine i oprema za održavanje građevine, h) nepredviđeni radovi u gradnji i ostali nepredviđeni troškovi, i) svi troškovi održavanja/ zamjene i amortizacije, j) troškovi vezani uz ugovor o zakupu ili najmu, kao što su zakupnina i najamnina, troškovi refinanciranja kamata, režijski i operativni troškovi, troškovi osiguranja, k) novčane kazne, financijske kazne i troškovi parničnog postupka, l) troškovi nastali prije podnošenja Zahtjeva za potporu, osim općih troškova, ali ne prije 1. siječnja 2014. godine, m) plaćanje u gotovini, n) troškovi vlastitog rada, o) operativni troškovi,

	<p>p) plaće i druge naknade stalno zaposlenih djelatnika korisnika - nositelja projekta te</p> <p>r) troškovi započetih aktivnosti građenja.</p> <p><i>Neprihvatljivi troškovi detaljno će biti definirani LAG Natječajem.</i></p>
Kriteriji odabira za tip operacije ^{5, 6}	<ul style="list-style-type: none"> • stupanj razvijenosti JLS-a u kojem se ulaganje provodi sukladno indeksu razvijenosti • tip ulaganja/ prioritetno ulaganje • ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta • ulaganje doprinosi kvaliteti života (potencijalni korisnici) • zatvorena financijska konstrukcija • održivost projekta
Financijska alokacija iz 19.2.	61,66% (892.747,18 EUR) sredstava LAG-a iz podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.447.780,54 EUR).
Financijska alokacija iz ukupne alokacije iz 19.2.-19.4. do 2025.	Ukupno TO 2.1.1.: 46,98% (892.747,18 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).
Doprinosi prioritetima i Fokus područjima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Ovaj tip operacije uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 6: Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na Fokus područje 6B) <i>Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima.</i>

⁵ Detaljna tablica kriterija odabira/ bodovanja projekata nalazi se u Dodatku 5, uz napomenu da su kriteriji podložni promjenama obzirom na promjene LRS i okolnosti razvoja područja kao i regulatornog okvira provedbe PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.

⁶ Usklađeno s Kriterijima odabira projekata za Tip operacije 2.1.1. iz Dodatka 5. LRS LAG-a „Virovitički prsten“

DODATAK 4.
RAZRADA STRATEŠKOG RAZVOJNOG CILJA 3,
S PRIPADAJUĆIM MJERAMA, TO, INDIKATORIMA I UVJETIMA IMPLEMENTACIJE¹

Strateški (specifični) razvojni cilj 3 (SC 3)	Jačanje ljudskih kapaciteta i identiteta LAG-a
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (ESI – OP RR 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022.) za 3 projekta • Rast zaposlenosti putem projekata kojima je dodijeljena potpora iz ESI OP – RR 2014.-2020. i prijelaznog razdoblja 2021.-2022. za 2 zaposlenika • Jačanje veza između LAG-ova i različitih razvojnih dionika ruralnih područja razvojem i implementacijom projekata suradnje na nacionalnoj razini • Jačanje upravljačkih sposobnosti organizacija koje pružaju potporu razvoju ruralnog područja

¹ Napomena: Usklađenje s odredbama Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD - lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018), Pravilnika o provedbi Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021) te Ugovorom o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5738, Anexom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 1 i Anexom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 2, potpisanim između Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj društvene uključenosti, smanjenja siromaštva, diverzifikacije, malog poduzetništva i kreiranje radnih mjesta jačanjem animacije stanovništva i sustava cjeloživotnog učenja te stjecanja znanja i vještina 		
Predviđena financijska alokacija do 2025.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 100% sredstava LAG-a za Podmjeru 19.3. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (5% od ukupno 19.2.); 72.389,03 EUR ➤ 100% sredstava LAG-a za Podmjeru 19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020.2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (25% od 19.2. + 25% od 19.3.); 380.042,39 EUR <p>Ukupno SC 3: 23,81% (452.431,42 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).</p>		
Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>), <i>Pravilnik², CMES/CMEF</i>	Ukupna odobrena/ isplaćena sredstva (EUR) iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi)	Ukupan broj odobrenih/ sufinanciranih projekata iz Podmjere 19.2.PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Broj kreiranih radnih mjesta putem odobrenih/ sufinanciranih projekata iz Podmjere 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.
Početna vrijednost, 2014.	0,00	0	0
Ciljana vrijednost, 2018.	78.120,60 EUR	0	2
Ciljana vrijednost, 2025.	452.431,42 EUR	3	2
Izvor informacija	Izvješća APPRRR-a i LAG-a „VIP“		
Doprinos prioritetima i fokus	P1/FP:1A,1B,1C;P6/FP:6A,6B		

² Napomena: izraz Pravilnik odnosi se na Pravilnik o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD - lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018) te Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021)

područjima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.									
Prioritetne mjere (aktivnosti) 3.1. u svrhu postizanja cilja (očekivanih rezultata) 3									
M 3.1.	Implementacija CLLD pristupa u razvoju LAG-a								
Vremensko razdoblje provedbe (broj planiranih projekata)	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Predviđena financijska alokacija do 2025.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 100% sredstava LAG-a za Podmjeru 19.3. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (5% od ukupno 19.2.); 72.389,03 EUR ➤ 100% sredstava LAG-a za Podmjeru 19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (25% od 19.2. + 25% od 19.3.); 380.042,39 EUR <p>Ukupno SC 3: 23,81% (452.431,42 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%).</p>								
Popis tipova operacija za provedbu	Naziv tipa operacije				Podmjera (TO) iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.		Broj Mjere iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.		
TO 3.1.1.	Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a				19.3.		19		
TO 3.1.2.	Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije				19.4.		19		
Indikatori (pokazatelji) Mjere (<i>output indicators</i>)									

Naziv indikatora (pokazatelja)	Početna vrijednost, 2014. ³	Ciljana vrijednost, 2018. (EUR ili broj), odobreni projekti LAG-a	Ciljana vrijednost, 2025. (EUR ili broj), isplaćeni projekti	Oznaka prioriteta kojem doprinosi	Oznaka Fokus područja kojem doprinosi
Ukupno isplaćena sredstva PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi)	0,00 EUR	78.120,60 EUR	452.431,42 EUR	CMES/CMEF indikatori /doprinos PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022./ZPP	CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022./ZPP
Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata (19.3. + 19.4.)	0	2	2		
Broj projekata suradnje u okviru provedbe 19.3. (Uredba (EU) 1303/2013)	0	0	3		
Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima (19.3.)	0	0	10	1	1A

³ Op.a. odnosi se na vrijednost postignutu provedbom LRS odnosno aktivnostima LAG-a u 2014.

Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima (19.3.)	0	0	65	1	1A
Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima (19.4.)	0	3	20	1	1A
Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima (19.4.)	0	30	250	1	1A
Broj projekata međuteritorijalne suradnje (nacionalna razina) (19.3.-19.3.2.)	0	0	2	1	1B
Broj organiziranih aktivnosti cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina (19.4.)	0	2	20	1	1C
Broj sudionika u programima cjeloživotnog	0	20	200	1	1C

učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina (19.4.)					
Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta (19.3.)	0	0	10	6	6A
Broj sudionika animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta (19.3.)	0	0	50	6	6A
Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja	0	3	10	6	6A

diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta (19.4.)					
Broj sudionika animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta (19.4.)	0	30	50	6	6A
Broj animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima (19.4.)	0	50	9	6	6B
Broj sudionika animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima (19.4.)	0	50	100	6	6B
Ukupno isplaćena sredstva PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (javni rashodi) prema programiranom krovnom Fokus području (EUR) Mjere 19, LEADER/CLLD					FP:6B
					452.431,42

Prioritetni tipovi operacija za provedbu Mjere (aktivnosti) 3.1. u svrhu postizanja cilja (očekivanih rezultata) 3	
Naziv i oznaka tipa operacije	TO 3.1.1. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a⁴
Ciljani korisnici	Lokalna akcijska grupa „Virovitički prsten“ odobrena za provedbu LRS u okviru Podmjere 19.2. iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. i lokalni dionici s područja LAG-a koji su odabrani za sudjelovanje u projektu suradnje
Prihvatljive aktivnosti	Prihvatljive aktivnosti odnose se isključivo na troškove provedbe međuteritorijanih projekata suradnje. <i>Prihvatljive aktivnosti detaljno će biti definirane Natječajem APPRRR-a za TO 19.3.2. „Provedba aktivnosti projekta suradnje“.</i>
Uvjeti prihvatljivosti	Opći uvjeti prihvatljivosti: Partner odabranom LAG-u u provedbi projekta suradnje može biti: LAG odobren od strane nadležnog tijela za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. te lokalno, javno - privatno partnerstvo u ruralnom ili urbanom području koje provodi neki oblik lokalne razvojne strategije sukladno članku 44. stavku 2. Uredbe (EU) br. 1305/2013. U provedbu aktivnosti suradnje moraju biti uključena najmanje dva partnera. U provedbi projekta suradnje, glavni partner mora biti LAG odobren od strane nadležnog tijela za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. Provedbu aktivnosti suradnje mogu predložiti fizičke i pravne osobe s područja LAG-a. Provedba aktivnosti suradnje mora se provoditi na području partnera koji planiraju sudjelovati ili sudjeluju u provedbi projekta suradnje. Pod pojmom područja smatra se područje koje je obuhvaćeno LRS, odnosno nekim oblikom lokalne razvojne strategije. Zahtjev za potporu za ovaj tip operacije mora ostvariti

⁴ Temeljeno na Pravilniku o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018) te Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021)

	<p>najmanji broj bodova odnosno proći prag prolaznosti sukladno kriterijima odabira Zahtjeva za potporu.</p> <p>Specifični uvjeti prihvatljivosti za provedbu projekata suradnje:</p> <p>Da bi aktivnosti provedbe projekata suradnje u okviru ovog tipa operacije bile prihvatljive, moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti: cilj, tip ili tematsko područje projekta suradnje mora biti opisano ili navedeno u odabranoj LRS; partneri na projektu moraju sklopiti Sporazum o suradnji koji sadrži: podatke o partnerima u projektu suradnje (naziv, adresa, kontakt podatci, itd.); naziv i logo projekta suradnje (ako postoji); opis glavnih ciljeva i očekivanih rezultata projekta suradnje koji moraju biti mjerljivi; planirane aktivnosti kako bi projekt ostvario cilj; definiranje grupe korisnika kojima je namijenjen projekt suradnje ili grupa korisnika od koje se očekuje sudjelovanje u projektu suradnje; imenovanje glavnog partnera; aktivnosti, uloge i zadaće svakog partnera u provedbi i praćenju projekta suradnje; lokacije provedbe projekta suradnje; ukupni financijski plan projekta s jasnom razdiobom aktivnosti i troškova između partnera; vremensko trajanje projekta, s datumom početka i završetka projekta suradnje; prava i obveze između partnera; pravo na izmjenu i raskid Sporazuma o suradnji, s jasnim odredbama kada se Sporazum o suradnji ne smije izmijeniti ili raskinuti i ako partneri dozvole, klauzule oko uključivanja novih partnera i/ili zamjene partnera i/ili isključivanja postojećih partnera.</p> <p>Projekt suradnje mora završiti u roku 36 mjeseci od dana donošenja odluke APPRRR-a o odobrenju provedbe projekta suradnje, ali ne kasnije od 30. lipnja 2022. godine za razdoblje 2014.-2020. i 30. lipnja 2025. godine za prijelazno razdoblje 2021.-2022. Kada projekt suradnje uključuje građenje i/ili opremanje u Sporazumu o suradnji partneri moraju jasno naznačiti tko preuzima vlasništvo nad imovinom. Građenje i/ili opremanje unutar projekta suradnje mora biti namijenjeno javnoj upotrebi/korištenju (u edukativnom, kulturnom, sportskom, rekreativnom i socijalnom smislu) i mora biti javno dostupno različitim pojedincima i interesnim skupinama. Predmet ulaganja u građenje/opremanje mora biti u funkciji uključujući održavanje i upravljanje i ne smije promijeniti vlasnika, lokaciju, namjenu niti se dati u najam ili zakup (isključujući održavanje i upravljanje) najmanje pet (5) godina od dana konačne isplate sredstava.</p>
Visina potpore	Planiran iznos potpore: 72.389,03 EUR (5% od planiranog iznosa za Podmjeru 19.2. koja iznosi 1.447.780,53 EUR)

Intenzitet potpore	Intenzitet potpore iznosi 100% prihvatljivih troškova, do maksimuma od 5% od planiranog iznosa za Podmjeru 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.
Prihvatljivi troškovi	Prihvatljivi troškovi propisani su Pravilnikom i Natječajem za TO 19.3.2. „Provedba aktivnosti projekta suradnje“ objavljenim od strane APPRRR-a
Neprihvatljivi troškovi	Neprihvatljivi troškovi propisani su Pravilnikom i Natječajem za TO 19.3.2. „Provedba aktivnosti projekta suradnje“ objavljenim od strane APPRRR-a
Kriteriji odabira za tip operacije ⁵	<p>Kriteriji koje će LAG uzeti u obzir prilikom odlučivanja o intenzitetu potpore su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zajednički interes lokalne zajednice 2. zajednički korisnici (gdje je primjenjivo) 3. javni pristup rezultatima projekta provedenom projektu 4. doprinos ciljevima LRS 5. raspoloživa alokacija <p>Isti će biti detaljno utvrđeni po odobrenju LRS i LAG-a od strane tijela nadležnog za provedbu PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.</p> <p>Kriteriji odabira u dijelu Provedba aktivnosti suradnje lokalne akcijske grupe, su slijedeći:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Broj uključenih partnera u projekt suradnje • Tip projekta suradnje (međuteritorijalni/transnacionalni) • Uloga LAG-a u projektu suradnje
Financijska alokacija iz 19.3.	72.389,03 EUR 5% od planiranog iznosa za Podmjeru 19.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.447.780,53 EUR)
Financijska alokacija iz	Ukupno TO 3.1.1.: 3,81% (72.389,03 EUR) ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za

⁵ Detaljna tablica kriterija odabira/ bodovanja projekata nalazi se u Dodatku 5. iz LRS LAG-a „Virovitički prsten“, uz napomenu da su kriteriji podložni promjenama obzirom na regulativu za provedbu ovog tipa operacije.

ukupne alokacije iz 19.2.-19.4. do 2025.	razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,95 EUR; 100%)
Doprinos prioritetima i Fokus područjima PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.	Ovaj tip operacije uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 6: Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na Fokus područje 6B) <i>Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima.</i>
Naziv i oznaka tipa operacije	TO 3.1.2. Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije⁶
Ciljani korisnik	Lokalna akcijska grupa „Virovitički prsten“ odobrena za provedbu LRS u okviru M 19 iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.
Prihvatljive aktivnosti	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tekući troškovi 2. Animacija
Uvjeti prihvatljivosti	<p>Lokalna akcijska grupa „Virovitički prsten“ odobrena za provedbu LRS u okviru M19 iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.</p> <p>Aktivnosti moraju biti završene i odnositi se na razdoblje koje obuhvaća zahtjev za isplatu.</p> <p>U zahtjevu za isplatu jasno se moraju razdvojiti tekući troškovi i animacija.</p> <p>Svi računi moraju biti plaćeni prije podnošenja zahtjeva za isplatu.</p> <p>Opći uvjeti, sažetak: Iznos potpore za aktivnosti tekućih troškova i animacije ne smije premašiti 25% iznosa potpore isplaćene u okviru Podmjere 19.2. i Podmjere 19.3. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno</p>

⁶ Temeljeno na Pravilniku o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD - lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018) te Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021)

	<p>razdoblje 2021.-2022. U slučaju da se LAG bavi gospodarskom djelatnošću koja je propisana statutom LAG-a, odnosno posjeduje udjele ili dionice u pravnoj osobi koja obavlja gospodarsku djelatnost, visina potpore po LAG-u propisana je odredbama Uredbe (EU) br. 1407/2013. Ukoliko se LAG u trenutku odabira nije bavio gospodarskom djelatnošću, već se s gospodarskom djelatnošću počeo baviti nakon odabira, LAG je dužan u roku od sedam dana od početka bavljenja gospodarskom djelatnošću pisanim putem obavijesti Agenciju za plaćanja. Ako odabrani LAG do 31. prosinca 2019. godine ne odabere projekte na LAG Natječajima u iznosu od najmanje 20% sredstava namijenjenih za provedbu Podmjere 19.2. i ne dostavi odabrane projekte Agenciji za plaćanja putem Zahtjeva za potporu, raskinuti će se Ugovor s odabranim LAG-om. Agencija za plaćanja će nakon završetka provedbe Podmjere 19.2. i Podmjere 19.3., a najkasnije do 31. prosinca 2023. godine utvrditi i usporediti iznos isplaćenih sredstava odabranom LAG-u za aktivnosti tekućih troškova i animacije i iznos isplaćenih sredstava kroz provedbu Podmjere 19.2. i Podmjere 19.3. Odabrani LAG može pomoći u pripremi projekata u vidu edukacija, treninga ili savjetovanja, ali mu je zabranjeno pisanje projekata, pripremanje natječajne dokumentacije i obrazaca za projekte koji se planiraju provoditi putem odabrane LRS.</p>
Visina potpore	Planiran iznos potpore: 380.042,39 EUR (25% od planiranog iznosa za Podmjeru 19.2.+19.3.; 1.520.169,57 EUR)
Intenzitet potpore	100% prihvatljivih troškova
Prihvatljivi troškovi	Prihvatljivi troškovi propisani su Pravilnikom i Natječajem za provedbu Podmjere 19.4. objavljenim od strane APPRRR-a.
Neprihvatljivi troškovi	Neprihvatljivi troškovi propisani su Pravilnikom i Natječajem za provedbu Podmjere 19.4. objavljenim od strane APPRRR-a.
Financijska alokacija iz 19.4.	380.042,39 EUR (25% od planiranog iznosa za Podmjeru 19.2. + 25% iz 19.3. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.; 1.520.169,57 EUR)
Financijska alokacija iz ukupne alokacije iz 19.2.-19.4. do 2023.	Ukupno TO 3.1.2.: 20,00% (380.042,39 EUR) od ukupnog iznosa LAG-a za provedbu Podmjera 19.2.-19.4. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022. (1.900.211,96 EUR; 100%)
Doprinos prioritetima i Fokus područjima PRR RH	Ovaj tip operacije uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 6: Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na Fokus područje 6B) Poticanje

za razdoblje 2014.-2020. i
prijelazno razdoblje 2021.-
2022.

lokalnog razvoja u ruralnim područjima (definirano Programom ruralnog razvoja 2014.-2020.).
No ova Mjera svojim aktivnostima doprinosi i Fokus području *6A) Olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja malih poduzeća kao i otvaranje radnih mjesta* te Prioritetu 1: *Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima; Fokus područjima 1A) Poticanje inovacija, suradnje i razvoja baze znanja u ruralnim područjima; 1B) Jačanje poveznica između poljoprivrede, proizvodnje hrane i šumarstva te istraživanja i inovacija, uključujući u svrhu poboljšanog upravljanja okolišem i okolišne učinkovitosti i 1C) Poticanje cjeloživotnog učenja i stručne izobrazbe u sektorima poljoprivrede i šumarstva*

DODATAK 5.

KRITERIJI ODABIRA PROJEKATA (ZAHTJEVA ZA POTPORU)

LOKALNE AKCIJSKE GRUPE „VIROVITIČKI PRSTEN“

KRITERIJI ODABIRA PROJEKATA – TIP OPERACIJE 1.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava (sukladan TO 4.1.1. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.)		
KRITERIJI ODABIRA		BODOVI
A	EKONOMSKI KRITERIJI	
1.	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (SO)	Max. 20
1.1.	<15.000 EUR	20
1.2.	15.000 do 49.999 EUR	18
1.3.	50.000 do 100.000 EUR	16
1.4.	> 100.000 EUR	14
2.	Kompleksnost ulaganja	Max. 20
2.1.	Ulaganje u kupnju nove poljoprivredne mehanizacije i/ili opreme (više od 50% ukupnog iznosa prihvatljivih troškova bez općih troškova)	20
2.2.	Ulaganje u izgradnju ili rekonstrukciju (sa ili bez opremanja) (više od 50% ukupnog iznosa prihvatljivih troškova bez općih troškova)	15
3.	Ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta	Max. 5
3.1.	Za 2 ili više novostvorenih radnih mjesta	5
3.2.	Za novostvoreno radno mjesto	3
3.3.	Projektom su očuvana postojeća radna mjesta	1
4.	Dužina poslovanja korisnika	Max. 5
4.1.	Subjekt posluje > 10 godina	5
4.2.	Subjekt posluje od 5 do 10 godina	3
4.3.	Subjekt posluje od 2 do 5 godina	1
B	SEKTORSKI KRITERIJI	
5.	Sektor ulaganja	Max. 15
5.1.	Ulaganje u sektor voća, povrća, stočarstva, ljekovitog, začinskog i aromatičnog bilja, cvijeća, gljiva i vinogradarstva	15
5.2.	Ulaganje u ostale sektore (isključujući sektor voća, povrća, stočarstva, ljekovitog, začinskog i aromatičnog bilja, cvijeća, gljiva i vinogradarstva)	5
C	KRITERIJ LOKACIJE ULAGANJA	

6.	Indeks razvijenosti JLS-a (prema mjestu ulaganja)	Max. 20
6.1.	Ulaganje na području JLS-a koje pripada I. skupini JLS (općine Gradina, Lukač, Suhopolje i Špišić Bukovica)	20
6.2.	Ulaganje na području JLS-a koje pripada III. skupini JLS (općina Pitomača)	16
6.3.	Ulaganje na području JLS-a koje pripada VI. skupini JLS (grad Virovitica)	8
7.	Ulaganje u područjima s prirodnim ograničenjima i ostalim posebnim ograničenjima	Max. 5
7.1.	Ulaganje se pretežito odvija u području sa značajnim prirodnim ograničenjima – ZPO (više od 50%)	5
7.2.	Ulaganje se pretežito odvija u gorsko-planinskom području – GPP (više od 50%)	3
7.3.	Ulaganje se pretežito odvija u području s posebnim ograničenjem - PPO (više od 50%)	1
D	HORIZONTALNI KRITERIJI	
8.	Doprinos ulaganja fokus područjima	Max. 5
8.1.	Ulaganje doprinosi boljem upravljanju vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima (fokus područje 4B)	1
8.2.	Ulaganje doprinosi sprečavanju erozije tla i bolje upravljanje tlom (fokus područje 4C)	1
8.3.	Ulaganje doprinosi povećanju učinkovitosti u korištenju vode u poljoprivredi (fokus područje 5A)	1
8.4.	Ulaganje doprinosi povećanju učinkovitosti u korištenju energije u poljoprivredi i preradi hrane (fokus područje 5B)	1
8.5.	Ulaganje doprinosi smanjenju emisije stakleničkih plinova i amonijaka iz poljoprivrede (fokus područje 5D)	1
9.	Stručna sprema i radno iskustvo nositelja/ odgovorne osobe/ zaposlenika/ člana u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu	Max. 5
9.1.	Završen preddiplomski ili preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij agronomskog/ šumarskog/ veterinarskog/ biotehnološkog smjera	5
9.2.	8 ili više godina iskustva u poljoprivredi	5
9.3.	Srednja stručna sprema agronomskog/ šumarskog/ veterinarskog/ biotehnološkog smjera	3
9.4.	4 do 8 godina iskustva u poljoprivredi	3
9.5.	Manje od 4 godine iskustva u poljoprivredi	1
NAJVEĆI MOGUĆI BROJ BODOVA		100
PRAG PROLAZNOSTI		40

KRITERIJI ODABIRA PROJEKATA

– TIP OPERACIJE 1.1.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava
(sukladan TO 6.3.1. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.)

KRITERIJ		BODOVI
1	Ekonomska veličina korisnika	Max. 10
	2.000 € – 3.999 €	7
	4.000 € – 7.999 €	10
2	Status zaposlenja nositelja poljoprivrednog gospodarstva ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva	Max. 15
	Nositelj poljoprivrednog gospodarstva ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva je prije podnošenja Zahtjeva za potporu bio neprekidno nezaposlen 3 godine i više	15
	Nositelj poljoprivrednog gospodarstva ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva je prije podnošenja Zahtjeva za potporu bio neprekidno nezaposlen manje od 3 godine	10
3	Aktivnosti iz poslovnog plana imaju pozitivan utjecaj na okoliš	10
4	Ulaganje se odnosi na prioritetne sektore LAG-a: voće, povrće, stočarstvo, pčelarstvo, ljekovito i aromatično bilje, cvjećarstvo	15
5	Ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta	10
NAJVEĆI MOGUĆI BROJ BODOVA		60
PRAG PROLAZNOSTI		20

KRITERIJI ODABIRA PROJEKATA

– TIP OPERACIJE 2.1.1. Razvoj opće društvene infrastrukture u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika LAG-a

(sukladan TO 7.4.1. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.)

KRITERIJ		BODOVI
1	Stupanj razvijenosti JLS-a u kojem se ulaganje provodi sukladno indeksu razvijenosti	Max. 20
	I. skupina JLS (općine Gradina, Lukač, Suhopolje i Špišić Bukovica)	20
	III. skupina JLS (općina Pitomača)	16
	VI. skupina JLS (grad Virovitica)	8
2	Tip ulaganja/ prioritetno ulaganje	Max. 30
	Ulaganje u rekonstrukciju (sa ili bez opremanja)	30
	Ulaganje u građenje i opremanje	25
	Ulaganje u građenje	20
	Ulaganje u opremanje	15
3	Ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta	Max. 10
	Ulaganje doprinosi stvaranju dva ili više novih radnih mjesta	10
	Ulaganje doprinosi stvaranju jednog novog radnog mjesta	5
4	Ulaganje doprinosi kvaliteti života (potencijalni korisnici)	Max. 30
	Ulaganje u građevinu za ostvarivanje organizirane njege, odgoja, obrazovanja i zaštite djece do polaska u osnovnu školu (dječji vrtić, rekonstrukcija i opremanje prostora za izvođenje programa predškole u osnovnoj školi te rekonstrukcija i opremanje prostora za igraonicu pri knjižnici, zdravstvenoj, socijalnoj, kulturnoj i sportskoj ustanovi, udruzi te drugoj pravnoj osobi u kojima se provode kraći programi odgojno-obrazovnog rada s djecom rane i predškolske dobi	30
	Ulaganje u: javnu zelenu površinu (park i slično); pješačku stazu (koja nije sastavni dio ceste); pješačku zonu; otvoreni odvodni kanal (koji nije sastavni dio ceste); groblje (komunalna infrastruktura i prateće građevine); javnu prometnu površinu (trg, pothodnik, nadvožnjak, javne stube i prolaz koji nije sastavni dio ceste); tržnicu; dječje igralište; rekreacijsku zonu na rijekama i jezerima; biciklističku stazu (koja nije sastavni dio ceste); tematski put i park; turistički informativni centar	25
	Ulaganje u: vatrogasni dom i spremište; društveni dom/ kulturni centar; planinarski dom i sklonište; sportsku građevinu; objekt za slatkovodni sportski ribolov (ribički dom, nadstrešnica i drugo)	20
	Ulaganje u građevinu koja sadrži kombinaciju najmanje dvije od sljedećih vrsta projekata: vatrogasni dom i spremište, društveni dom/kulturni centar, turističko informativni centar, dječji vrtić/igraonica (rekonstrukcija i opremanje prostora za igraonicu u kojima se provode kraći programi odgojno-obrazovnog rada s djecom rane i predškolske dobi) ili	15

	ulaganje u građevinu koja sadrži kombinaciju najmanje dvije od sljedećih vrsta projekata: biciklističke staze, tematskog puta i parka, javne zelene površine, pješačke staze, pješačke zone, javne prometne površine	
5	Zatvorena financijska konstrukcija	5
6	Održivost projekta	5
NAJVEĆI MOGUĆI BROJ BODOVA		100
PRAG PROLAZNOSTI		38

KRITERIJI ODABIRA ZA TIP OPERACIJE 3.1.1. - PROVEDBENE AKTIVNOSTI
(sukladan TO 19.3.2. PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.)

Kriterij		Bodovi
1	Broj uključenih partnera u projekt suradnje	najviše 30
	2	10
	3 - 4	20
	5 i više	30
2	Tip projekta suradnje*	najviše 20
	međuteritorijalni (unutar granica RH)	10
	transnacionalni unutar EU (između država članica)	20
	transnacionalni (s trećim državama)	15
3	Uloga LAG-a u projektu suradnje	najviše 20
	nositelj projekta (glavni partner)	20
	partner na projektu	10
NAJVEĆI MOGUĆI BROJ BODOVA		70
PRAG PROLAZNOSTI		40

* u slučaju da su partneri/nositelji (glavni partneri) u projektu suradnje iz zemalja članica i iz trećih država, bodovi se dodjeljuju samo za jedan kriterij i to po onom povoljnijem za korisnika

DODATAK 6.

STRUKTURA SUDIONIKA U IZRADI LRS LOKALNE AKCIJSKE GRUPE „VIROVITIČKI PRSTEN“

U nastavku se nalazi struktura 201 prisutnog sudionika koji su sudjelovali u izradi LRS LAG-a „VIP“ za razdoblje 2014.-2020., koja je odobrena od strane Skupštine LAG-a „VIP“ 23.06.2016. godine na 8. izvanrednoj Skupštini.

Pripadnost sudionika prema starosti (dobi)			Pripadnost sudionika prema spolu		Sektorska pripadnost sudionika		
					Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
<29	29-50	>50	M	Ž	Javni	Civilni	Gospodarski
40	92	69	97	104	64	70	67
19,90%	45,77%	34,33%	48,26%	51,74%	31,84%	34,83%	33,33%
						68,16%	

U nastavku se nalazi struktura 86 prisutnih sudionika koji su sudjelovali u izradi usklađenja LRS LAG-a „VIP“ za razdoblje 2014.-2020., sukladnu odredbama Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.–2020. (NN 96/2017), njegovim Izmjenama i dopunama (NN 53/2018), koja je odobrena od strane Skupštine LAG-a „VIP“ 21.12.2017. godine, na 10. izvanrednoj Skupštini.

Priпадnost sudionika prema spolu		Sektorska pripadnost sudionika		
		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
45	41	14	39	33
52,33%	47,67%	16,28%	45,35%	38,37%
			83,72%	

U nastavku se nalazi struktura 90 prisutnih sudionika koji su sudjelovali u izradi I. izmjene LRS LAG-a „VIP“ za razdoblje 2014.-2020., sukladnu odredbama Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.–2020. (NN 96/2017), njegovim Izmjenama i dopunama (NN 53/2018), koja je odobrena od strane Skupštine LAG-a „VIP“ 21.09.2018. godine, na 11. izvanrednoj Skupštini.

Pripadnost sudionika prema spolu		Sektorska pripadnost sudionika		
		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
49	41	12	40	38
54,44%	45,56%	13,33%	44,45%	42,22%
			86,67%	

U nastavku se nalazi struktura 89 prisutnih sudionika koji su sudjelovali u izradi II. izmjene LRS LAG-a „VIP“ za razdoblje 2014.-2020., sukladnu odredbama Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.–2020. (NN 96/2017), njegovim Izmjenama i dopunama (NN 53/2018), koja je odobrena od strane Skupštine LAG-a „VIP“ 11.07.2019. godine, na 8. redovnoj Skupštini.

Pripadnost sudionika prema spolu		Sektorska pripadnost sudionika		
		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
50	39	16	41	32
56,18%	43,82%	17,98%	46,07%	35,95%
			82,02%	

U nastavku se nalazi struktura 85 prisutnih sudionika koji su sudjelovali u izradi III. izmjene LRS LAG-a „VIP“ za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022., sukladnu odredbama Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018) i Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020 i 31/2021) i prijelazno razdoblje 2021.-2022., koja je odobrena od strane Skupštine LAG-a „VIP“ 24.12.2021. godine, na 11. redovnoj Skupštini.

Pripadnost sudionika prema spolu		Sektorska pripadnost sudionika		
		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
48	37	13	38	34
56,47%	43,53%	15,29%	44,71%	40,00%
			84,71%	

DODATAK 7.

STRUKTURA PARTNERSTVA LOKALNE AKCIJSKE GRUPE „VIROVITIČKI PRSTEN“¹

Struktura Skupštine (lokalnog razvojnog partnerstva) Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“; stanje na dan 23.06.2016. godine; ukupno: 167 članova;				
(8. izvanredna Skupština) - datum donošenja LRS LAG-a „VIP“ za razdoblje 2014.-2020.				
Rodna zastupljenost imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
97	70	19	76	72
58,08%	41,92%	11,38%	45,51%	43,11%
			88,62%	

¹ Podložno promjenama; ovisi o donesenim odlukama o pristupanju novih redovnih članova te isključenju iz članstva LAG-a „VIP“

**Struktura Skupštine (lokalnog razvojnog partnerstva) Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“;
stanje na dan 21. prosinca 2017. godine; ukupno: 167 članova;**

(10. izvanredna Skupština) - datum usklađenja LRS LAG-a „VIP“ za razdoblje 2014.-2020.

Rodna zastupljenost imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
100	67	19	77	71
59,88%	40,12%	11,38%	46,11%	42,51%
			88,62%	

**Struktura Skupštine (lokalnog razvojnog partnerstva) Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“;
stanje na dan 21. rujna 2018. godine; ukupno: 170 članova**

(11. izvanredna Skupština) - datum donošenja I. izmjene LRS LAG-a „VIP“ za razdoblje 2014.-2020.

Rodna zastupljenost imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
100	70	19	75	76
58,82%	41,18%	11,18%	44,12%	44,70%
			88,82%	

**Struktura Skupštine (lokalnog razvojnog partnerstva) Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“;
stanje na dan 11. srpnja 2019. godine; ukupno: 164 članova**

(8. redovna Skupština) - datum donošenja II. izmjene LRS LAG-a „VIP“ za razdoblje 2014.-2020.

Rodna zastupljenost imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
95	69	18	75	71
57,93%	42,07%	10,98%	45,73%	43,29%
			89,02%	

**Struktura Skupštine (lokalnog razvojnog partnerstva) Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“;
stanje na dan 24.12.2021. godine; ukupno: 155 članova**

(11. redovna Skupština) - datum donošenja III. izmjene LRS LAG-a „VIP“ za razdoblje 2014.-2020.

Rodna zastupljenost imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
48	37	13	38	34
56,47%	43,53%	15,29%	44,71%	40,00%
			84,71%	

**Upravni odbor (tijelo za odabir projekata) Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“;
ukupno: 15 članova
stanje na dan 24.12.2021. godine**

Rodna zastupljenost imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
9	6	3	5	7
60,00%	40,00%	20,00%	33,33%	46,67%

**Redovni članovi Nadzornog odbora (tijelo nadležno za prigovore na odluke tijela za odabir projekata)
Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“; ukupno: 3 člana
stanje na dan 24.12.2021. godine**

Rodna zastupljenost fizičkih osoba imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
3	0	1	1	1
100,00%	0,00%	33,33%	33,33%	33,33%

**Zamjenski članovi Nadzornog odbora (tijelo nadležno za prigovore na odluke tijela za odabir projekata)
Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“; ukupno: 3 člana
stanje na dan 24.12.2021. godine**

Rodna zastupljenost fizičkih osoba imenovanih/ovlaštenih predstavnika pravnih osoba - članova LAG-a te fizičke osobe		Javna interesna skupina	Privatna interesna skupina	
M	Ž	Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
0	3	1	1	1
0,00%	100,00%	33,33%	33,33%	33,33%

DODATAK 8.

RIZICI PROVEDBE LRS LOKALNE AKCIJSKE GRUPE „VIROVITIČKI PRSTEN“ S MJERAMA ZA UBLAŽAVANJE

Tijekom svakog ciklusa planiranja utvrditi će se mogući rizici, procijeniti njihova razina i odrediti mjere ublažavanja. Trenutni rizici koji mogu ugroziti uspješnu provedbu LRS LAG-a „VIP“ su:

Rizik	Razina rizika	Mjere ublažavanja rizika
Nedostatak sredstava za predfinanciranje aktivnosti LAG-a „VIP“ kao korisnika Podmjere 19.2.	Visoka	Pojačane aktivnosti vezane uz traženje financijskih sredstava financijskih institucija i organizacija, sredstva NZRCD iz programa „Europa +“.
Predugo razdoblje od prijave na mjere LAG-a do donošenja odluke od strane APPRRR-a (nepostojanje rokova odobrenja od strane APPRRR), gubitak interesa za prijavu na mjere LAG-a	Visoka	Permanentno praćenje stanja evaluacije mjera, podnošenje požurnica kako bi se u realnom vremenu došlo do rezultata prijave na mjere LAG-a o čemu ovisi provedba i uspješna financijska realizacija za potrebe funkcioniranja LAG-a.
Resursi zaposlenika ureda LAG-a nisu dovoljni za dostizanje ciljeva u zadanim rokovima/ neučinkovitost korištenja resursa	Visoka	Potpora UO LAG-a kroz stalan monitoring i korištenje vanjskih suradnika. Suradnja s LMH, kao tehničkom pomoći. Edukacija članova ureda LAG-a.
Promjena smjernica Vladinih politika posebno vezanih uz provedbu Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. te prijelaznog razdoblja 2021.-2022. i djelovanje udruga, nestabilna politička situacija	Visoka	Stalno educiranje i informiranje članova ureda LAG-a o odlukama nadležnih tijela za provedbu programa RR. Suradnja s LEDAER mrežom Hrvatske, kao tehničkom pomoći, suradnja s Upravnom direkcijom i APPRRR-om.

Nezainteresiranost za provedbu procesa evaluacije mjera LAG-a	Srednja	Edukacija i druge promotivne aktivnosti LAG-a o važnosti provedbe procesa evaluacije na lokalnom razini, treninzi i motivacija evaluatora kroz moguću financijsku naknadu za rad.
Odlazak ključnih zaposlenika LAG-a	Srednja	Neupitno, kontinuirano funkcioniranje ureda LAG-a uz stabilne financijske uvjete, dobre radne uvjete te potporu UO i Skupštine LAG-a. Motivacija zaposlenika, rasterećenje zaposlenika u kritičnim fazama provedbe projekata angažiranjem vanjskih stručnjaka za pomoć u provedbi projekata.
Nedostatna upravljačka znanja članova lokalnog partnerstva	Srednja	Stalan monitoring, izvješćivanje i praćenje rada LAG-a, trening/edukacije članova LAG-a, posebno donositelja operativnih odluka – članova UO LAG-a. Edukacija članova UO LAG-a.
Izostanak predanosti članova lokalnog partnerstva/razočarenje u LEADER program - izostanak provedbe CLLD-a na nacionalnoj razini	Srednja	Redovna organizacija promotivnih aktivnosti, treninga i edukacija na lokalnom nivou i razvijanje razmjene iskustava između članova LAG-a, korisnika mjera i potencijalnih korisnika mjera. Osvježavanje web-a LAG-a „VIP“ sa novim informacijama (aktivnostima i rezultatima). Razvijanje partnerskih odnosa između susjednih LAG-ova i razmjena iskustava članova partnerskih LAG-ova. Planiranje i provedba zajedničkih projekata partnerskih LAG-ova.
Nerealna očekivanja javnosti (stanovnika područja LAG-a) u provedbi potrebnih projekata na ruralnom području, a koja nisu u skladu sa provedbom LEADER mjere u okviru PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i	Srednja	Promotivne i komunikacijske aktivnosti LAG-a na lokalnom nivou u svrhu animacije i upoznavanja mjesta i uloge LAG-a u provedbi Programa ruralnog razvoja RH, održavanje i osvježavanje web-a LAG-a „VIP“, edukacija partnera LAG-

prijelazno ratdoblje 2021.-2022.		a.
Neučinkovita/nezainteresirana organizacijska upravljačka struktura	Srednja	Motivacijske promotivne aktivnosti, stalan monitoring provedbe poslovnog plana te procesa i procedura. Edukacija izvršnih tijela LAG-a o njihovoj ulozi i načinu rada.
Nametanje dodatnih odgovornosti bez financiranja	Srednja	Dobar financijski monitoring i potpora svih članova LAG-a. Razvoj sustava volontiranja.
Sukob interesa u donošenju odluka	Niska	Donošenje jasnih procedura u obliku internog sustava za izbjegavanje sukoba interesa i striktno poštivanje istih. Osiguranje dovoljnog znanja i vještina članova LAG-a za nezavisno donošenje odluka. Pri svakom odlučivanju, osobito vezanom uz donošenje odluka o odabiru projektnih prijedloga, koristiti Izjavu o nepristranosti koja LAG-u omogućuje objektivan pristup u postupcima odabira.

Od svih navedenih rizika ipak je najveći nedostupnost financijske potpore za provedbu aktivnosti LAG-a, financijska neizvjesnost i opasnost od prekida kontinuiteta financiranja potreba ureda LAG-a i bojazan za dugi, unaprijed neutvrđeni, period od prijave na mjeru do odluke o rezultatu na prijavu mjere.

DODATAK 9.
SAŽETAK INDIKATORA LRS LOKALNE AKCIJSKE GRUPE „VIROVITIČKI PRSTEN“

Tablica 1. Vrednovanje provedbe ukupne LRS putem krovnih pokazatelja (indikatora) rezultata 2018. (provedba vrednovanja 2019.) i do kraja programskog i realizacijskog razdoblja 2025. (provedba vrednovanja 2026.)

Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja (<i>result indicators</i>) – Pravidnik¹, CMES/CMEF									
		Planirana financijska alokacija (%), odobreno/ isplaćeno		Ukupan broj odobrenih/ sufinanciranih projekata		Ukupna odobrena/isplaćena sredstva (EUR), javni rashodi		Broj kreiranih radnih mjesto putem odobrenih/ sufinanciranih projekata	
		Godina vrednovanja	Odobreno	Isplaćeno	Odobreno	Isplaćeno	Odobreno	Isplaćeno	Odobreno
		2018.	2025.	2018.	2025.	2018.	2025.	2018.	2025.
UKUPNO LRS	Ukupno LRS (19.2./19.3./ 19.4.)	4,11%	100%	12	42	0,00	1.900.211,96	2	9

¹ Usklađenje s odredbama Pravilnika o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 96/2017 i 53/2018), Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 91/2019, 37/2020, 31/2021) i prijelazno razdoblje 2021.-2022. te Ugovorom o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5738, Anexom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 1 i Anexom Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 2, potpisanim između Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Strateški cilj LRS	Mjera 19 (M19) iz PRR RH za razdoblje 2014.-2020. i prijelazno razdoblje 2021.-2022.								
SC 1	Ukupno LRS	0,00%	29,21%	12	27	0,00	555.033,35	0	7
	19.2.	0,00%	38,34%	12	27	0,00	555.033,35	0	7
SC 2	Ukupno LRS	0,00%	46,98%	0	15	0,00	892.747,18	0	0
	19.2.	0,00%	61,66%	0	15	0,00	892.747,18	0	0
SC 3	Ukupno LRS (19.2./19.3./19.4.)	0,00%	23,81%	0	0	0,00	452.431,42	2	2
	19.3.	0,00%	100%	0	0	0,00	72.389,03	0	0
	19.4.	4,11%	100%	2	2	0,00	380.042,39	2	2

Tablica 2. Praćenje provedbe LRS putem pokazatelja isporuka (*output indicators*) za praćenje postizanja pokazatelja rezultata.
LEADER pokazatelji u okviru ZPP indikatora² označeni su(*):

Prioritet PRR	Fokus područje	Naziv pokazatelja	Ciljana vrijednost pokazatelja 2018.	Ciljana vrijednost pokazatelja 2025.	TO LRS	TO PRR	M LRS	M/PM PRR	SC LRS
1	1A	Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	0	10	3.1.1.	19.3.2.	3.1.	19.3.	3
1	1A	Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	0	65	3.1.1.	19.3.2.	3.1.	19.3.	3

² http://ec.europa.eu/agriculture/cap-indicators/index_en.htm

1	1A	Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	3	20	3.1.2.	19.4.1.	3.1.	19.4.	3
1	1A	Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	30	250	3.1.2.	19.4.1.	3.1.	19.4.	3
1	1B*	Broj projekata međuteritorijalne suradnje (nacionalna razina) (19.3.- 19.3.1 + 19.3.2) (<i>non-Article 35(1c) of Reg. (EU) N° 1303/2013 operations</i>)	0	2	3.1.1.	19.3.2.	3.1.	19.3.	3
1	1C	Broj organiziranih aktivnosti cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina	2	20	3.1.2.	19.4.1.	3.1.	19.4.	3
1	1C*	Broj sudionika u programima cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina	20	200	3.1.2.	19.4.1.	3.1.	19.4.	3
2	2A*	Broj PG kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR za ulaganja u restrukturiranje ili modernizaciju	0	15	1.1.1.	4.1.1.	1.1.	4/4.1.	1
2	2A*	Broj PG-a koja su dobili potporu za razvoj malih PG	12	12	1.1.3.	6.3.1.	1.1.	6/6.3.	1
6	6A	Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	0	10	3.1.1.	19.3.2.	3.1.	19.3.	3
6	6A	Broj sudionika animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	0	50	3.1.1.	19.3.2.	3.1.	19.3.	3
6	6A	Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja	3	10	3.1.2.	19.4.1	3.1.	19.4.	3

		siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta							
6	6A	Broj sudionika animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	30	50	3.1.2.	19.4.1	3.1.	19.4.	3
6	6B	Broj animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima	5	9	3.1.2.	19.4.1	3.1.	19.4.	3
6	6B	Broj sudionika animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima	50	100	3.1.2.	19.4.1	3.1.	19.4.	3
6	6B*	Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura	0,00%	40,00%	2.1.1.	7.4.1.	2.1.	7/7.4.	2

* LEDAER indikatori iz sheme sustava evaluacije i monitoringa ZPP-a³

³ http://ec.europa.eu/agriculture/cap-indicators/index_en.htm